

Könyvhét

WWW.KONYV7.HU

XIV. ÉVFOLYAM 5-6. SZÁM 2010. MÁRCIUS

ÁRA 440 FT ELŐFIZETŐKNEK 330 FT

A MAGYAR KÖNYVBARÁTOK LAPJA

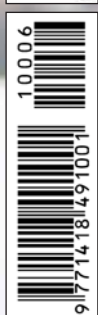
Tarján Tamás
**Szülőföld,
szülőfőváros**

Kertész Ákos
Az Én és a Másik

Murányi Gábor
**Főtermék,
történelmi
háttérrel**

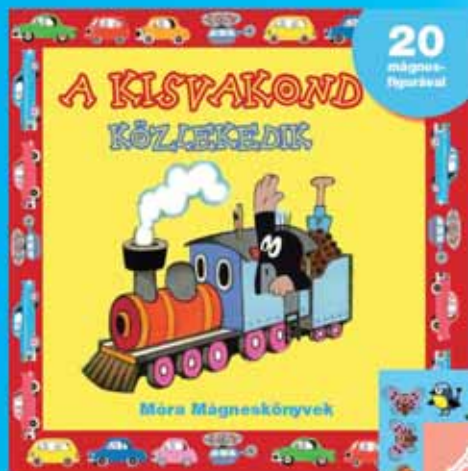
„Mindig a magam élményeiről írok,
ugyanakkor arról is, hogy miként
kellene gondolkodnia, éreznie,
küzdenie egy közösségnek.”

CSOÓRI SÁNDOR



MÓRA

Könyvkiadó



MÓRA MÁGNESKÖNYVEK

Ötlet és szöveg Kovács Zsanett,
ill. Zdeněk Miler
10 oldalas lapozók
20-24 mágnesfigurával

2490 Ft/kötet



A SZOROZAT DARABJAI

- A kisvakond közlekedik
- A kisvakond és barátai
- A kisvakond zenekara
- A kisvakond dolgozik



Erich Kästner AZ EMBERKE

200 oldal, ford. Bor Ambrus,
ill. Horst Lemke
Mágus Márkus, a híres bűvész örökbe fogadja Matyit, miután szüleit elragadta egy vihar. Az alig öt centiméter magas kishű pont akkora, hogy elfér egy gyufásdobozban. Amilyen kicsi, olyan nagy tervet forgat a fejében: cirkuszi artista szeretne lenni...

2390 Ft



Nógrádi Gábor A MI KINIZSINK *Reszkess, Garai!*

200 oldal, borítórajz
Szántói Krisztián
Mit keres Kinizsi Pál, Mátyás király hadvezére Zeréndváron ötszáz évvel a saját halála után? Úgy tűnik, nem véletlenül került ide, a városnak éppen egy hős megmentőre van szüksége.
2190 Ft



Ranschburg Jenő GYEREKSÉGEK

52 oldal, ill. Borsi Vera
A neves gyermekpszichológus versei könnyen utat találnak csemetéink szívéhez, hiszen a gyerekek saját szavaikra, érzéseikre ismernek bennük. A szülőknek pedig „kötelező olvasmány” ez a kis kötet, amely sokat segít abban, hogy megértsék a kicsik gondolkodásmódját.
1890 Ft

A KÖTETEK KEDVEZMÉNNYEL MEGRENDELHETŐK
A MÓRA KÖNYVKIADÓ WEBÁRUHÁZÁBAN:

www.mora.hu

IMPRESSZUM

KÖNYVHÉT

A magyar könyvbarátok lapja
Együtműködő partnerünk a Magyar
Könyvbarát Közhasznú Alapítvány



Megjelenik havonta

Ára: 440 Ft

Előfizetőknek: 330 Ft

Előfizetési díj: 3960 Ft egy évre

Kiadja:

Kiss József Könyvkiadó,
Kereskedelmi és Reklám Kft.
Az 1795-ben alapított Magyar
Könyvkiadók és Könyvterjesztők
Egyesülésének a tagja

Szerkesztőség, hirdetésfelvétel,
előfizetés:

1114 Budapest

Hamzsabégi út 31.

Telefon/fax: 466-0703,

telefon: 209-1875,

209-9140, 209-9141

e-mail: konyvhét@t-online.hu

Főszerkesztő, felelős kiadó:

Kiss József

Főszerkesztő-helyettes:

Csokonai Attila

Lapmenedzser: Könyű Judit

Művészeti vezető: Szabó J. Judit

Marketingvezető: Jakab Sára

Szedés, tördelés: Blasiás Ildikó

Nyomás:

Pauker Nyomdaipari Kft.

Felelős vezető:

Vértes Gábor ügyvezető igazgató

ISSN 1418-4915

A hirdetésekben közöltékért
a kiadó és a szerkesztőség
nem vállal felelősséget.

Terjeszti:

a Bookline.hu Nyrt.,

a Lira és Lant Zrt.,

a Magyar Lapker Rt.,

a Magyar Posta Rt.

Hírlap Üzletág, Fok-ta Bt.,

előfizethető a kiadónál.

Külföldön előfizethető

a Hungaropress Sajtóterjesztő
címén:

1097 Budapest, Táblás u. 32.

A Kiss József Könyvkiadó
a Matesz tagja



magyar
nyomdatermék
HONOS: ÉS PARTNERI SZERVEZÉS

Lapunk megjelenését támogatja:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

m
maszre

Magyar Szak- és Szépirodalmi
Szerzők és Kiadók
Reprógrafiai Egyesület



Szép, jó, igaz

KÖNYVHÉT, 2010. MÁRCIUS

Állítjuk váltig: olvasni jó. A Könyvhét elindulásának első száma (1997. szeptember 11.) óta a magyar könyvkultúra és az olvasás ügyének szolgálatát tűzte ki céljává, és bármi történt is velünk és körülöttünk, hazánkban és a nagyvilágban, ez a szerkesztőségi célkitűzés jottányit sem változott. Az alapállítást, vagyis hogy „olvasni jó”, elméleti közelítésmóddal differenciálhatnám tovább, de ahhoz tanulmányt kellene írnom, nem pedig egy könyves újság új lapszámának beköszöntőjét. Itt csupán csak annyit engedek meg magamnak, hogy jelezzem, a „jó” nem pusztán az érzékek birodalmába utaló szó e helyütt, hanem a „szép, jó, igaz” ókori hármasegységéből idéz-

tem ide. Az alapállítás differenciálása – az elmélet helyett – maga Könyvhét gyakorlata. Arról jutott eszembe mindez, hogy e számunkban a sikerlisták között a Könyvtárellátó Kft. sikerlistáján, az ismeretterjesztő tematikában Az olvasáskultúra fejlesztése című kiadvány (a Könyvtári Intézet kiadása) áll az első helyen. Nem meglepő persze, hogy a könyvtárak elegendő számban vásárolták meg ezt a kiadványt ahhoz, hogy az adott időszak legkelendőbb ismeretterjesztő kiadványa legyen, hiszen az olvasáskultúra témája szorosan összefügg a könyvtárak tevékenységével. Az sem meglepő, hogy a Könyvhét örül ennek a „könyvsikernek”, hiszen az olvasáskultúra a Könyvhét tevékenységének is központi kategóriája. Része az olvasáskultúrának, és a Könyvhét gyakorlati terepe, hogy a könyvekről beszélünk, könyveket mutatunk be, könyvekre hívjuk fel a figyelmet. Tesszük persze mindezt a bennünket körülvevő világ viszonyai által korlátok közé szorítva, de örömmel köszöntve a könyveket.

De nemcsak a könyveket köszöntjük, íróikat is. Köszöntjük CSÓÓRI SÁNDORT 80. születésnapja alkalmából. A vele készített interjúban a költő beszél pályakezdéséről, babonáiról, költészetéről, hozzá legközelebb álló verseiről, és arról, hogy alkotói munkájában milyen tervei vannak.

A Magyar Kultúra Napján adják át minden évben a Márai-díjat, az idei díjazottak közül Vathy Zsuzsa és Kemény István nyilatkozott lapunknak. VATHY ZSUZSA válogatott novelláit tartalmazó kötetéről beszélt, és a novellákhoz kapcsolódó történetekből megtudhatjuk, mi az összefüggés a vegyész-mérnöki tanulmányok, az NDK-beli kiküldetés és Lázár Ervin között.

KEMÉNY ISTVÁN azt mondta el, hogyan ír költőként regényt, a regényíró stúdiumait firtató kérdésre válaszolva két hatásról számol be, de megismerhetjük irodalmi példaképeit is.

Azt tartja a mondás, egy regénye mindenkinek van, és ez a más asszociációk mellett arra is utalás, hogy a saját egyedi története mindenkinek regénybe illő (csak nem mindenki tudja megírni). Boldogabb népek gyermekeinek az „egy regénye” talán nem dűskál izgalmakban, hazánk szülőiteinek azonban az elmúlt évtizedek különleges, eseménydús, olykor katartikus történetekben gazdag életutat adtak. Talán nem véletlen, hogy mostanában, mikor nem kell annyi mindent elhallgatnunk, egyre több a családok történetét feltáró regény, életrajz.

KATI MARTON, a magyar származású amerikai író, újságíró 1957-ben külföldre menekült szülei történetét írta meg, akik olyan időszakban voltak az amerikai UPI és az AP sajtótudósítói, amikor az ÁVO „hivatalból” gyanúsak találta a külföldi kapcsolatokat. Kati Marton a vele készített interjúban elmondja, hogyan hatottak rá azok a titkosrendőrségi dokumentumok, amelyeket a Történelmi Hivataltól megkapott és amelyek megismerése után már igazán érti szüleit. Lapmargó című rovatában Murányi Gábor egy másik családregényről, pontosabban anya-regényről írt, Vajda Miklós Anyakép, amerikai keretben című kötetéről. A memoár regényben is tetten érhető a magyar családok történetének regényessége, de Murányi Gábor a regény történelmi vonatkozásaira is kitékint.

MARGITAI GÁBOR kötetének témája nem a család, hanem a magyarság története. Újságíróként feleségével utánajárt – „utánautazott” – azoknak a különleges népcsoportoknak, akik Afrikában, Ázsiában, Dél-Európában „magyarnak” mondják magukat, kötetében ezek felfedezéséről számol be, a vele készített interjúban pedig a könyv alapjául szolgáló utazásairól beszél. És még sok-sok könyvről beszélünk a Könyvhétben, mert olvasni jó...

(A Szerk.)

www.konyv7.hu



106

„A történelmi nyomorúság nélkül, amely minket Mohácsiól végigkísért, egészen bizonyos, hogy a magyarság Európában érdekes, különös, találegényű, nagyfényű nép lehetett volna.”
– Csóóri Sándor



„Úgy válogattam össze a novellákat, hogy valamennyire kövessék az életpályám. Ez áll a pápai gyerekkorból, abból a világból, amit a műszaki tanulmányaim hoztak és az utána következő harminc évből Ervinnel, a gyerekeinkkel.” – Vathy Zsuzsa

108

„Végül is úgy írtam meg a regényt, mintha verset írnék: sok munkával, szóról szóra javítgatva raktam össze a látszólag leglazább mondatokat is.” – Kemény István



110

CÍMLAP

106 **Harminc forinton „vett” költészet**

Látogatóban a nyolcvanéves Csóóri Sándornál
(Mátraházi Zsuzsa)

INTERJÚ

108 **Családom az a súly (volt),
ami nélkül elviselhetetlenül
könnyű lett volna az életem**

Vathy Zsuzsa Márai-díjat kapott
(Szénási Zsófia)

110 **Kedves ismeretlen**

Beszélgetés Kemény Istvánnal
(Szepesi Dóra)

GYERMEK, IFJÚSÁGI

112 **Mesehősök, boszorkányok
és IQ-tréning**

(Cs. A.)

EMBERBEN KÖNYV

114 **A feldörzsölt hőmérő esete**

Gyűjtésről és új Hyde Parkról beszél Vince Mátyás
(Mátraházi Zsuzsa)

116 **A maja múlt felfedezése**

Simon Martin – Nikolai Grube
Maja uralkodók krónikája
(Cs. A.)

117 **Az utolsó humanista**

Száz éve született Lénárd Sándor
(Laik Eszter)

118 **PANORÁMA**

Szentkuthy Miklós: Pendragon és XIII. Apolló
Kalauz Márai Sándor műveihez
Hans Belting: A hiteles kép
Czigány Lóránt: Együgyű történetek
Hajdú Mihály: Családnevek enciklopédiája
Sárközi Mátyás: A bizarr évei
Hóvári János: Rodostói emlékek és tanulságok
Alan Bennett: A királynő olvas

FILM ÉS KÖNYV

122 **Jegyzetlapok a
41. Magyar Filmszemléről**

(Budai Katalin)

KÖNYVBÖLCSŐ

123 **Szülőtemföld, szülőtemváros**

(Tarján Tamás)

124 **MEGJELENT KÖNYVEK**

2010. január 22 – február 18.

A forgalomba került könyvek válogatott listája
a Könyvtárellátó adatbázisa alapján.
A teljes lista és a művek további adatai a Könyvtárellátó
honlapján (www.kello.hu) tekinthetők meg.

„Nem azé, aki fut” 128

Tverdota György: Németh Andor
Egy középeurópai értelmiségi a XX. század első felében
(Laik Eszter)

**LAPMARGÓ
Főtermék, történelmi háttérrel 129**

(Murányi Gábor)

**GAZDASÁG
A készlet és a nyereség,
az eredmény beállítása 130**

(Dr. Bódis Béla)

Önálló felkészülés Windows 7-ből 131

Joan Preppernau, Joyce Cox: Windows 7 lépésről lépésre
(Csokonai Dániel)

**KERTÉSZ ÁKOS
Az Én és a Másik 132****Babits laboratóriumában 132**

Vida Gergely: Babits-olvasatok
(Hományi Péter)

Mi a madzsar? 134

Beszélgetés Margittai Gáborral
(Jolsvai Júlia)

A Szentföld madártávlatból 136

John Bowker: Szentföld
(Jolsvai Júlia)

Az igazság birtokában 138

Interjú Kati Martonnal
(Illényi Mária)

SIKERLISTA 140**Családok nevei a
történelemben 142**

Beszélgetés Farkas Tamással
(Maczkay Zsaklin)

**KÖNYVIPAR
Új szolgáltatások
a Könyvtárellátónál 145**

Beszélgetés Kormos Sándorral
(Hegedűs Eszter)

A Móra tartja a színvonalat 146

Tavalyi eredményeik jobbak lettek a vártnál
Beszélgetés Janikovszky Jánossal
Az idén 60 éves Móra Kiadónál a vezetőváltás – Janikovszky János személyében – éppen akkor történt, amikor a gazdasági válság közeledett. Az utolsó pillanatban végrehajtott gazdasági megszorításokkal elérték, hogy üzleti eredményeik nem romlottak a válság alatt, tartani tudták a szintet, mind mennyiségileg, mind minőségileg.
(Szénási Zsófia)

„Olyan emberek voltak, akiket akkor is szerettem volna megismerni, ha nem a szüleim lettek volna. Ezt a bizonyosságot a magyar titkoszolgálat meg nem szűnő és állandó megfigyelésének köszönhetem!” –
Kati Marton

**A KÖNYVHÉT KAPHATÓ**

ANIMA KÖNYVESBOLT Mammút, 1026 Bp., Lövőház u. 2–6. LO szint, 13–15.
ANIMA KÖNYVESBOLT MOM PARK, 1126 Bp., Alkotás u. 53. 1 szint 1.8.
ANIMA KÖNYVESBOLT Savoya Park, 1117 Bp., Hunyadi János u. 19.
ARANY JÁNOS KÖNYVESBOLT 1013 Bp., Krisztina krt. 34.
BABITS KÖNYVESBOLT 2500 Esztergom, Aradi tér 4.
BUDAI LIBRA KÖNYVESBOLT 1122 Bp., Magyar jakobinusok tere 4/b.
FÁMA KÖNYVESBOLT 2100 Gödöllő, Szabadság tér 9.
FEJTŐ FERENC KÖNYVESBOLT, A KOSSUTH KIADÓ mintaboltja 1043 Bp., Bocskai u. 26.
FONYÓDI LÍRA KÖNYVESBOLT 8640 Fonyód, Ady Endre u. 23.
FÜST ANTIKVÁRIUM 1085 Budapest, József krt. 55–57.
HELIKON KÖNYVESHÁZ 1064 Bp., Bajcsy-Zsilinszky út 35.
ÍRÓK BOLTJA 1061 Bp., Andrássy út 45.
KÖNYVKERESKEDÉS A VÖRÖS CÉDRUSHOZ 9400 Sopron, Mátyás király útja 34/F
KÖNYVMEGÁLLÓ MERHÁVIA KÖNYVESBOLT Budapest V., Deák téri metróállomás
LIBRA KÖNYVESBOLT 1085 Bp., Kölcsey u. 2.
LITEA KÖNYVESBOLT ÉS TEÁZÓ 1014 Bp., Hess András tér 4.
MILLENNIUM KÖNYVESHÁZ 1066 Bp., Teréz krt. 22.
MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, MUSEUM SHOP 1095 Bp., Komor Marcell u. 1.
OLVASÓK BOLTJA Millennium Center üzletközpont, 1052 Bp., Váci utca 19–21.
PONT KÖNYVESBOLT 1051 Bp., Nádor u. 8.
RÁDAY KÖNYVESHÁZ 1092 Bp., Ráday u. 27.
REGINA TÉKA KÖNYVESBOLT 8200 Veszprém, Cserhát tlp. 4.
RIVALDA KFT. KÖNYVESBOLTJA 9200 Mosonmagyaróvár, Városház u. 3.
SZENZO KFT. KÖNYVESBOLTJA 4220 Hajdúböszörmény, Munkácsy u. 5.
SZIGET EGYETEMI KÖNYVESBOLT 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
TOLDY FERENC KÖNYVESBOLT, A KOSSUTH KIADÓ mintaboltja 1011 Bp., Fő u. 40.
ULPIUS-HÁZ KÖNYVESBOLT 1137 Budapest, Pozsonyi út 23.

valamint a Lapker Zrt. Inmedio boltjaiban:

1052 Budapest, Városház u. 3-5.

1106 Budapest, Őrs vezér tér 22/a (Árkád)

1223 Budapest, Nagytétényi u 37-47

1052 Budapest, Váci u. 10

1051 Budapest, Bajcsy-Zs. út 76.

6722 Szeged, Zápor u. 4.

3500 Miskolc, Szemere út 2.

7600 Pécs, Nagy Lajos király út – Alsómalom sarok

4026 Debrecen, Péterfia u. 18.

9001 Győr, Bajcsy Zs. u. 80-84.

továbbá a

BOOKLINE.HU NYRT. boltjaiban

LÍRA KÖNYV ZRT. boltjaiban

és budapesti valamint vidéki újságárusoknál



Harminc forinton „vett” költészet

Látogatóban a nyolcvanéves Csoóri Sándornál



A Duna Televízió február 3-án teljes műsoridőben ünnepelte meg **Csoóri Sándor** nyolcvanadik születésnapját, emlékezve rá, hogy amikor a költő a Magyarok Világszövetsége élén politikai szerepet is vállalt, egyik fontos lépése ennek a tévécsatornának az életre hívása volt. A lírikus azóta visszatért a csendesebb alkotószobához, háromévente lát napvilágot egy-egy újabb kötete.

Amikor a kisebbfajta hófalak között mentem Budapest széli házuk felé, felöltött bennem, hogy az időjárás is megajándékozta a – monográfusa, Görömbei András szavait idézve – „gazdag képzeletvilágú... a természetet és a kozmoszt az emberi ügyek részévé és jelképévé avató” alkotót: régen esett annyi hó, mint idén, s ritka költő, akinek szinte minden versében megjelenik a hó motívuma. Sokan kérdezték már e jelkép gyakori felbukkanásának okát Csoóri Sándortól, de most többet árult el annál, mint hogy metaforával van dolgunk:

– A születésem napján, 1930. február 3-án Zámolyon akkora hó volt, hogy a bábaasszony nem tudta kinyitni a kiskaput, hanem a tetején jött be. Ezt a történetet gyakran elmesélték nekem, s csodálkoztam is ezen a teljesítményen. A hatalmas termetű bábaasszonytól még féltem is később, pedig ő mindig kedvesen fogadott. Sokszor eszembe jutott, ha nem vállalkozik a mutatványra, akkor lehetséges, hogy én nem is vagyok. Titokban a kapu fölöttiség filozófiai rádöbbenést hozott: az élet minden területén előfordulhat olyan helyzet, amikor nem lehet megvárni azt, hogy elhánnyják a havat a kerítés mellől, a kisajtó alól, hanem a kapu fölött kell bemenni. Ezt nyilván jelképnek kell tekinteni, amelyhez azonban nagyon-nagyon ragaszkodtam. Van az életnek néhány efféle babonája.

– **Ezek szerint Ön babonás?**

– Sose tagadtam, mert amikor az én hideg ésszerűségem megtorpant valami előtt, csodák igazolták e babonákat. Lehetséges, hogy ilyenekből alakultak ki régen a hiedelmek, a mitológiák. Talán ajándéka a sorsnak, hogy én egyszerű történetekkel magyarázom, amit az emberiség néha világvallássá emelt.

– **Tudom, hogy a születésnapjára a Nap Kiadónál most megjelent összegyűjtött verseinek válogatását és a Helikonnál megjelent vers- és prózaválogatást a szerkesztőkre bízta. De van-e olyan kötete, amely különösen közel áll a szívéhez? Vagy ez mindig az utolsóként kiadott verscsokor, ez esetben a 2009-es Harangok zúgnak bennem?**

– Inkább versek vannak, amelyeket szeretek, néhányat emlétek: Esztergomi elégia, Ki tudtam élni, Megint jön valaki, Álmatlanság. A kötetekkel már bonyolultabb a helyzet, de ehhez is történetet mondok, hogy könnyebben megértsék az ember titkait. A zámolyi házunkban egy Biblián és egy Petőfi Sándor-köteten kívül nem volt más könyvünk. Én ezeken nőttem fel, nem olvastam semmi mást, és szó se volt róla, hogy tanulni megyek valahová. A hatosztályos elemi végén a tanító behívott tizünket, s tesztet íratott velünk, ahogy ma mondanánk, a Falusi Tehetségmentő fölhívására. Így lettem a Pápai Református Kollégium diákja. Nyolcadikos voltam már, amikor szobafőnök lettem; hat kisebb gyerek tartozott a felügyeletem alá. Egy hadiárva fiúnak egyszer eltűnt harminc forintja. Mindent kiforgattunk, a vagyunka nem volt sehol. Három nap múlva jelentkezett az egyik gyerek, hogy ő vitte el a pénzt, mert az édesanyja nagyon beteg és nem volt miből megvásárolják az orvosságot. Nem tudtam, igaz-e a történet, de úgy gondoltam, a legnagyobb erőpróba az volt ennek a fiúnak, hogy kiállt és szemtől szembe bevallotta, amit elkövetett. Akkor már újságíróként dolgoztam a Pápai Néplapnál, kifizettem a harminc forintot. Ezzel ezt a súlyos esetet eltemettük. Néhány hét múlva ez a fiú egy könyvvel állított be hozzám, köszönetül a segítségemért. Kinyitottam: József Attila összes művei Cserépfalvi kiadásában. Gyönyörű volt. Attól kezdve folyton József Attilát és Illyés Gyulát olvastam, de még olyan verseket írtam, mint Petőfi. Az érettségi után szerettem volna bölcsészkaron tanulni, de elutasítottak, mert egyházi iskolában végeztem. Az egyik barátom jelentkezett az ELTE Orosz Intézetébe, mert fordító akart lenni, ő hívott, menjek én is oda. Fölvettek minden további nélkül, nem kérdezték, hol érettségiztem. De csak fél évig jártam oda, mert egy dió nagyságú kavernát fedeztek fel a tüdőmön. Az Alpok alján, a hegyfalusi szanatóriumban, a világtól elzárva elég sok verset írtam. Kilenc hónap után tértem haza a falumba és láttam, hogy mennyi hiábavaló, hazug, addig elképzelhetetlen igazságtalanság történik a parasztsággal. Sokkal jobban kifosztották őket, mint hajdan a jobbágyokat. Ugyanis a háború Zá-

molyt annyira tönkretette, hogy még egy fél macska sem maradt életben. A verseimet ez a világ sötétítette el.

– **S mindenkit leköröző gyorsasággal vált elismert költővé: egyszerre tucatnyi verse jelent meg a Csillagban, s hamarosan az Irodalmi Újság munkatársa, majd az Új Hang versrovatának szerkesztője lett.**

– A Nagy Imre-kormányprogram kihirdetése után azok, akik addig fenyegető levelekkel küldték vissza a verseimet, hirtelenében behívtak, hogy olvassak fel nekik a munkáimból, s teljes elragadtatással mondták, hogy „zseni” vagyok, mert verseimben az ország helyzetét tisztábban láttam, mint a politikusok. Így kerültem be a kortárs irodalomba. De a Petőfi-féle költészettől még jó darabig nem tudtam elszakadni, azt hittem, hogy az a nyílt beszéd, amelyen ő beszélt, az áll közelebb az igazsághoz. Az írók többsége is így gondolkodott, mert az elképzelt szocializmusnak ez a stílus felelt meg legjobban. Petőfi azt vallotta, hogy ha a nép uralkodni fog a költészetben, közel áll ahhoz, hogy a politikában is uralkodjék. Ez a hang a 19. század hangja volt, miközben már modern költők jelentkeztek, új stílussal. Elragadtattottan olvastam Juhász Ferencet és Nagy Lászlót, más beszéd, más látomás, más igazság volt az övék, s megsejtettem, ahol ez az új nyelv megjelenik, ott hiteltelenné válik a réginek a szürkesége, hazugsága, nem lehet többé a gyárkéményekhez szerelmes verset írni. Új világot is teremtett ez a költészet, mert '56-ot nem politikailag készítette elő az irodalom, hanem ezzel az új lírával, amelynek ismeretében másként, feszélyezettség nélkül mozgunk mi, fiatalok.

– **Aztán idővel lehetett újra a nőkhöz írni a verseket. Tényleg, melyik témával boldogul könnyebben, a magánéletivel, vagy az utóbbi kötetekben mind többször felbukkanó hazáért aggódó költeményekkel?**

– Mindig a magam élményeiről írok, ugyanakkor arról is, hogy miként kellene gondolkodnia, éreznie, küzdenie egy közösségnek. A történelmi nyomorúság nélkül, amely minket Moháctól végigkísért, egészen bizonyos, hogy a magyarság Európában érdekes, különös, találékony, nagyfényű nép lehetett volna.

– **Most talán nem vagyunk „érdekesek”?**

– Nem, mert nem azt tesszük, ami a dolgunk volna. Nekünk most komoly kultúrát, szellemi életet kellene teremtenünk. A Magyarok Világszövetsége elnökeként egyszer Washingtonban, a Nemzetek Házában mutattam be Magyarországot. Elmondtam, hogy azt érdemes megjegyezni rólunk, hogy a középkorban Magyarország annyi szentet adott Európának, ahány Nobel-díjast a 20. században. Ezt, számarányához képest, egyik nemzet sem mondhatja el magáról.

– **Beszélgésünk alatt jóval több novellisztikus történetet mesélt el az életéből, mint amennyi beleférhet egy folyóiratcikkbe. Mikor fogja megírni ezeket?**

– Előbb még egy verskötetel készülök, s utána szeretném megírni az önéletrajzomat esszé és regény keverékeként, hogy a történeteim is belekerüljenek. Manapság nincsenek történetek, s emiatt katarzisz sincs. Egyetértek Illyés Gyulával, aki nagyon okosan azt mondta, hogy minél több drámát játszanak a színpadon, annál kevesebb játszódik le az utcán.

Mátraházi Zsuzsa



Könyvszerda

A legnagyobb
kiadói
kedvezmények

20-75%

Akciók 20-75% kedvezménnyel

36 féle

36 antikvárium teljes kínálata

Line

Törzsvásárlói kedvezmények

500.000 féle

Idegen nyelvű könyvek és eBookok

Ingyenes

Ingyenes házhoz szállítás 10.000 Ft felett

Családom az a súly (volt), ami nélkül elviselhetetlenül könnyű lett volna az életem

Vathy Zsuzsa Márai-díjat kapott



Egy belvárosi polgári lakás barátságos, meleg szobájában beszélgetek mély bőrfotelbe süllyedve: a falon festmények, faliszőnyeg, a bőrkana-pén játékkallatok és persze könyvek emlékeztetnek a nagy mesemondóra, mert **Vathy Zsuzsa** és Lázár Ervin nem is rég közös otthonában ülök. Vathy Zsuzsa az egyik Márai-díjas idén, novelláskötetében többek között közös életüket is meghatározó módon idézi meg.

– **A Márai-díjat utolsó novelláskötetedért és négy évtizedes írói pályafutásodért kaptad.**

– A díjkiosztón szembesültem vele, hogy valóban négy évtizede írok novellákat. Először azt hittem, a laudáció írója téved – harminc az, nem negyven –, de amikor utána számoltam, kiderült, bizony, neki van igazsága. 1970-ben jelent meg első novelláskötetem, az Erőterek.

– **A Márai-díj mit jelent számodra?**

– Máraival eleinte ellentmondásos volt a viszonyom. Az Egy polgár vallomásait olvastam először, utána semmit, a könyveit ugyanis sokáig nem adták ki itthon. Egyszer vonaton utazva egy fiatalkori, Petőfiről szóló tanulmányába kezdtem bele és lesújtott a hang, a hozzáállás, ahogy Petőfihez viszonyult. Mint a jómódú, kassai polgár a kocsmáros fiához. Hirtelen haragomban azt gondoltam, ezt a könyvet én kidobom a vonat ablakán. Lógattam egy darabig, aztán mégsem dobtam ki. Legközelebb a

Föld, föld-et olvastam, és kiáltozni szerettem volna örömben: hiszen ez egy nagy író! Naplói a magyar irodalom remekei. Szóval, megtiszteltetés számomra a Márai-díj.

– **Az Angolkert egyfajta összegzése az életútnak.**

– Úgy válogattam össze a novellákat, hogy valamennyire kövessék az életpályám. Ez áll a pápai gyerekkorból, abból a világból, amit a műszaki tanulmányaim hoztak és az utána következő harminc évből Ervinnel, a gyerekeinkkel. Kunderát plagizálva azt szoktam mondani: családom az a súly (volt), ami nélkül elviselhetetlenül könnyű lett volna az életem.

– **Nehéz volt ez az összegzés? Visszagondolni a nem mindig felhőtlen gyerekkorra.**

– A gyerekkorral kapcsolatos novellákat már régebben megírtam, meg is jelentek az előző köteteimben. A rendszerváltozáskor felszabadító érzésként éltem meg, hogy végre nem kell semmit elhall-

gatni, nem kell gondolkodni azon, hogyan írjam körül a dolgokat. Ekkor elég sok novellát írtam az 50-es, a 60-as évekről. Olyan érzés volt, mintha nagy titkokat mondanék el.

– **Rejtőzködő alkatként jellemzett egyik kritikusod, és ezt a kötetet olyannak, ami szakít ezzel a rejtőzködéssel.**

– Meglepődve olvastam, és örültem neki ugyanakkor, mert ráérezett valamire, amit én is csak bizonytalanul fogalmaztam meg magamnak.. Saját életemet nem akartam sohasem az írás tárgyává tenni.

– **Olyan novellák is vannak ebben a kötetben, mint a Búrkifli, amelyben egy anya elmondja a lányának, hogy besúgó volt – ami bárkivel előfordulhatott ebből a korosztályból.**

– Szándékosan olyan novellát szerettem volna írni, amiben a következő generáció szembe-sül a besúgás tényével. Foglalkoztatott, milyen szerencsém volt, hogy nem próbáltak meg

beszervezni, hiszen majdnem mindenkinek volt olyan sérülékeny pontja, ami lehetőséget adott volna rá.

– **Milyen volt ez a gyerekkor? Egyszerre nosztalgikus és idilli, és élesen kritikus a rendszerrel szemben.**

– Akartuk, nem akartuk, az életünket meghatározták ezek az évek. 7 éves voltam, amikor apámat letartóztatták és internálták, azzal a váddal, hogy részt vett a Magyar Közösség szervezésében. Nem volt ilyen közösség Pápán. A vád egyszerre volt nevetséges és szomorú. Apám csak azért úszta meg szerencsésen az internálást, mert ügyvéd kollégái, kapcsolataik révén, segítettek a kiszabadulásában.

– **Utána jöttek a vegyész-mérnöki tanulmányok és munka. Miért éppen vegyész-mérnöki pályát választottál?**

– Mint osztályidegen, nem jelentkezhettem jogra és bölcsészkarra. Tanáraink azt tanácsolták, menjek a Veszprémi

INTERJÚ

Vegyipari Egyetemre, talán oda felvesznek. Emellett szolt az is, hogy osztályfőnökünk kitűnő tanár volt, ő tanította és megszerettette velünk a kémiát.

– Mikor döntöttél úgy, hogy az irodalmi pályát választod? Miből éltél akkoriban?

– Másodéves egyetemista voltam, amikor megértettem, társaim és én nem egy nyelvet beszélünk. Vettem egy füzetet, és leírtam, amiket gondoltam. Ettől kezdve egy új dimenzió nyílt meg számomra. És rájöttem egy fontos dologra: engem az emberek érdekelnek. Nem a fizika, nem a kémia, hanem az emberek. De az egyetemet elvégeztem, és ösztöndíjként négy évig dolgoztam a százhalombattai olajfinomítóban. Ez a négy év egész életre szóló tapasztalatot adott, beleértve a három műszakot, a fizikai munkát és a mérnöki munkát.

– Hogyan ismerkedtél meg Ervinnel? Úgy hallottam, az ÉS-be küldözgetted a novelláidat.

– 1968-ban négy hónapos tanulmányútra indultam egy NDK-beli olajfinomítóba. Ennek a – számomra – nagyszerű útnak a terméke lett Útjelentés című novellám, amit az Új Írás nyomban lehozott. Ervinnel nagyjából ekkor találkoztam először, egy Új Írás-rendezvényen a Hungá-

riában, de akkor csak hazalátogatott, mert Lengyelországban volt ösztöndíjas. 1970-ben, első kötetem megjelenése után hagytam el a vegyészi pályát. Abban az időben a fiatal költők, írók nagy része üzemi lapnál dolgozott, újságíróként. Én a Papíripari Vállalat lapjához kerültem, és nem akármilyen társaságba. Balázs Józseffel – a Koportos írója –, Bella István, Banos János költőkkel, Seres Attilával – ő később diplomata lett – kezdtük a lapot, szerkesztőnk Hajtun József sakkmeister volt.

– Lázár Ervinnel több mint harminc évig éltetek együtt. Milyen volt két írónak egymás mellett élni? Megbeszélte az írásaitokat, lehetett kritizálni a másikat?

– Nem lehetett, hanem kellett. Írásainkat mindig egymásnak mutattuk meg először, friss írásában az ember nem biztos, hogy azonnal észreveszi a hibát. Vagy mit kellene másképp.

– Az Angolkert utolsó harmada nem más, mint egy Ervinnel készült fikatív „beszélgetés”. Állandó és visszatérő, szinte eposzi jelzőkkel illeted.

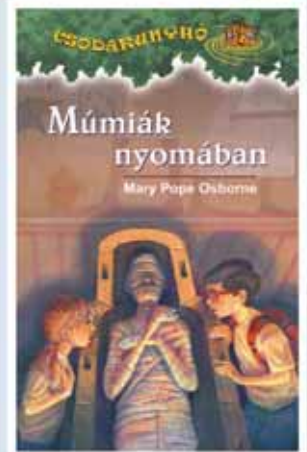
– Ezeknek a novelláknak a Játékaink címet adtam. Talán azért is, mert a játéka, a játék öröme Ervin tanított meg. Az ő lényének a játék igen fontos része volt. A Játékaink novellák egyúttal annak az örömet is jelentették számomra, hogy tovább folytathattam beszélgetéseket, történeteket, amik ez életben már nem folytathatók.

– Mivel foglalkozol most? Készülnek újabb novellák?

– A halál – közeli hozzátartozónk halála – szembesíti az embert olyan kérdésekkel, amiket halogatott, amikkel korábban nem akart foglalkozni. Ettől egy kicsit megváltozik körülötte a világ. Az elkövetkező írásaimról egyelőre ennyit tudok. És azt, hogy másokról, nem rólam fognak szólni.

Szénási Zsófia

Húsvétra hat éven felülieknek

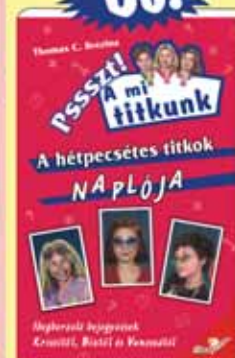


Gyűjtsd a Csodakunyhó sorozatot!

A mi titkunk sorozat kötetei

Krissi, Bix és Vanessa

csak egy valakinek árulják el legtitkosabb gondolataikat és legkínosabb élményeiket: **A NAPLÓJUKNAK.**



ÚJ!
Krissi: „Vanessa vagy Bix, valamelyik a kettő közül árulól! Sikerült a suliban úgy elkerülnöm őket, hogy egy szót sem beszéltünk egymással.”

Bix: „Még mindig nem bírom leírni! Annyira borzasztól! Hogy tudtam ilyet csinálni?”

Vanessa: „Amikor a telefon után nyúltam, hogy felhívjam Bixet, eszembe jutott, hogy már nem is vagyunk barátok. Sőt, ellenségek vagyunk!”

www.deakestarsakiado.hu

www.konyv7.hu

KÖNYVRŐL

Vathy Zsuzsa
ANGOLPARK
Helikon Kiadó
216 oldal, 2490 Ft

KÖNYVHÉT

Kedves ismeretlen

Beszélgetés Kemény Istvánnal



A nyolcvanas években induló nemzedék élő klasszikusa, eredeti hangú és kísérletező kedvű alkotója, elsősorban költőként ismert, ám most nagyregényt írt. A **Magvető Kiadó** honlapja szerint **Kemény István** az új Utas és holdvilágot írta meg. Krizsán Tamás története nevelődési regény, kalandregény, és történelmi regény is, Magyarország elmúlt négy-öt évtizedéről, ahonnan a szálak messzebb is elvezetnek.

– Nemrégiben Márai-díjat kaptott. Mit szól hozzá?

– Örülök neki mind saját magam, mind pedig regényem, a Kedves Ismeretlen nevében – mert együtt kaptuk. Sőt, felsorolhatnék egy egész stáblistát, rajta lenne a feleségem, a gyerekeim, az édesanyám, a barátaim, mindenki, aki olvasta a kéziratot és tanácsokat adott, és rajta lennének a kiadó munkatársai. Nem sorolom fel, de köszönet mindenkinek.

– Úgy tudom, egy húsz évvel ezelőtti döntéssel lemondott a prózáról, mégsem tudta el-

hárítani a belső hang hívását. Miért tartotta fontosnak, hogy megírja a Kedves Ismeretlent?

– Könnyűnek látszó kérdés, de a legnehezebb fajta. Miért írok? A kilencvenes években írtam egy kötetre való tárcanovellát az Élet és Irodalomba, amik meg is jelentek Család, gyerekek, autó cím alatt, majd valóban úgy döntöttem, hogy nem írok többet prózát. E rendkívül határozott döntésnek rövidesen meg is mutatkozott az eredménye: belekezdtem ebbe a regénybe... És

aztán írtam bő tíz évig. Tehát nem lehetett nem megírni. És ezt a késztetést talán tényleg nevezhetjük belső hangnak is. Hogy honnan jön, nem tudom, de ez adta hajdanában a bátorságot, hogy életem első verssorát leírjam.

– **A könyv borítóján fekete szamarak vannak, és köztük egy fehér. Nekem azt sugallja, hogy a rendszerváltozás idején felnőtté vált nemzedékben ön a fehér számárnak szentel figyelmet inkább, mintsem a fekete báránynak. Van ebben valami?**

– Azt én javasoltam, hogy számár legyen a borítón, de ez a ragyogó ötlet (sok fekete számár közt egy fehér) a könyv tervezőjét Pintér Józsefet dicséri. Egyrészt utal a kitaláltság szimbolikus állatára, a Fekete Báránynya, másrészt ironikusan megfordítja a fehérek és feketék arányát – de a borító összképe valahogy mégsem azt sugallja, hogy lám mindig a csúnya feketék vannak sokan. Valahogy mégis pozitív összehatású a borító. Maga a könyv, a Kedves Ismeretlen

INTERJÚ

is ugyanilyen pozitív összhatást akar elérni. A mottója a következő: Minden igaz, meg persze az ellenkezője is, de azért főleg minden. Ez nem azt jelenti, hogy le akartam tagadni a világ (vagy a rendszerváltás kora) bűneit, csak hagyni akartam esélyt az életörömegek és a megbocsátó humornak.

– Újabban egyre több költő jelentkezik prózával is. Ön szerint mi az oka?

– Szerintem már a homéroszi eposzok is legalább annyira regények, mint amennyire versek. Goethétől Victor Hugón és Rilkéig át Borisz Paszternakig és Tóth Krisztinától Háy Jánoson és Tandori Dezsőn át vissza Petőfiig írtak és írnak költők prózát. Sőt, az az érzésem, hogy kevés olyan prózaíró van, aki nem költőként kezdte, de erre nincsenek statisztikáim.

– Élvezettel olvastam a könyvet, remek a stílusa! Érdekelne, milyen stúdiók pallérozták regényírói képességeit, kik a példaképei és honnan ez a mesélőkedv?

– Köszönöm a dicséretet! Kétfajta stúdiomot tudnék mondani: az egyik a regényolvasás gyerekkoromtól. Ez a mércét adta: ilyen kéne írni... A másik fajta stúdió a szükség volt: alapvetően mégiscsak versíró vagyok, viszont mégis jól olvasható, verbeli regényt szerettem volna írni.

Erős és mégis könnyű prózamondatokat szerettem volna. Végül is úgy írtam meg a regényt, mintha verset írnék: sok munkával, szóról szóra javítgatva raktam össze a látzólag leglazább mondatokat is. Ha ez nem látszik meg a végeredményen, akkor örülök. Prózaírói példaképeim főleg öreg bölcsök: Ottlik, Jung, Hrabal, Tolkien. És sokan. Ami a mesélőkedvet illeti: olyan családban nőttem fel, ahol majdnem mindenki úgy tudott mesélni, mintha olvasná. Én vagyok a kivétel: ezért megpróbálom leírni, amit nem tudok szépen elmesélni.

– Regényét kritikusai nevezték nagykorúsági könyvnek, aparegénynek is. Úgy tűnik, íródik itt egy másik „aparegény”. Arra gondolok, hogy lánya, Kemény Lili nemrégiben mutatkozott be költőként, fiatal kora ellenére igen figyelemreméltó versekkel. Mit szól ehhez, mint apa?

– Lili első verseit jó négy éve olvastam először. Akkor (nem volt még tizenhárom éves) leesett tőlük az állam. Azóta volt időm hozzászólni a jelenséghez, úgyhogy Lilivel és a verseivel igazából nincs más dolgom, mint büszkének lenni rájuk.

– Egyszer azt nyilatkozta, hogy a bűnök közül a mulasztás régi ellenfele. Megírni valóban van-e olyan mulasztása, amit jóvá szeretne tenni? Készül-e már a következő könyv és mit lehet tudni róla?

– Jelen pillanatban úgy néz ki, hogy a következő könyvem megint verseskötet lesz. De ezt valószínűleg meg fogja előzni egy beszélgetésszerű esszé könyv, amit ketten írunk Bartis Attilával. Most is dolgozunk rajta. Egy drámát is írok, ezzel súlyos mulasztás terhel, régesrég be kellett volna fejeznem. Mindezenkívül pedig egy új regényt is tervezek, ami el fog térni a Kedves Ismeretlenről, de mégis azt fogja folytatni.

Szepesi Dóra

KÖNYVRŐL



Kemény István
KEDVES ISMERETLEN
Magvető Kiadó
468 oldal, 3490 Ft

KÖNYVHÉT

**Gary Chapman:
Egymásra hangolva –
már hangoskönyvben is!**



Harmat Kiadó
1114 Budapest
Bukarest u. 3.,
Tel.: (06-1) 466-9896
harmat@harmat.hu
www.harmat.hu



HANGOSKÖNYV – mp3 hang, ára: 2200 Ft
Süveges Gergő élményszerű tolmácsolásában meglevendenek azoknak a házaspároknak a borús és denis történetei, akik Chapman doktor tanácsára tanulták meg és kezdték el beszélni egymás szeretetnyelvét, hogy kapcsolatuk örömteli fordulatot vehessen.



KÖNYV – 164 o., 142 x 197 mm, ára: 2200 Ft
Sok házaspár szenved amiatt, hogy a szerelmi lángolás után a férj vagy a feleség nem érzi társa szeretetét. Fel kell tehát ismernünk és meg kell tanulnunk a társunk szeretetnyelvét: azt a szeretétközlési csatornát, melyre társunk neveltetése és hajlami hatására ráhangolódott.

FÉRFIAKÁDÁS – 164 o., 142 x 197 mm, 2200 Ft
Kreatív ötletárral és onlelmérő teszttel kiegészülve, melyek hatékony segítséget nyújtanak a szeretetnyelvek alkalmazásához.

ÍRÓK ALAPÍTVÁNYA – SZÉPHALOM KÖNYVMŰHELY

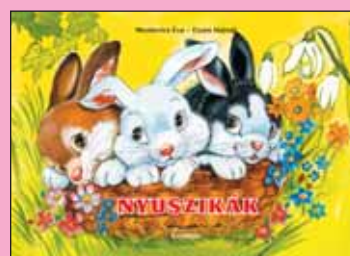


1068 Budapest,
Városligeti fasor 38.
iroszak@t-online.hu
www.szephalom-konyvmuhely.hu

Kiadónkban vásárlóink jelentős kedvezményeket kapnak!



A SANTOS KIADÓ AJÁNLJA

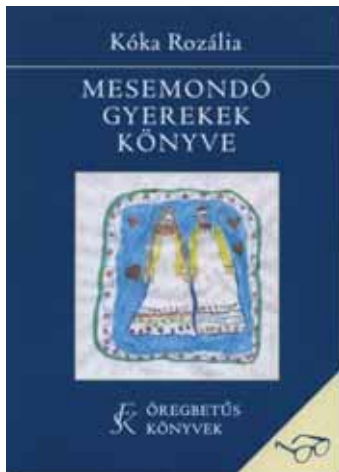


santos.kiado@t-online.hu
www.santoskiado.hu

Mesehősök, boszorkányok és IQ-tréning

A mesegyűjtő példatára

Kóka Rozália, mint ahogy új műve hátsó borítóján írja is, közel öt évtizede gyűjt népmeséket. Hogy milyen mesekönyvei jelentek meg eddig, az a kötet végén megtalálható. Mint ahogy az is, hogy milyen egyéb forrásokat használt fel eme munkájához. A szerző mesemondó is: 1973 óta mesél, mesét mond „kicsiknek és nagyoknak, mindenütt, ahol értenek magyar nyelven.” És persze mesemondó versenyeket szervez, és pályája során számos alkalommal volt zsűritag ilyen vetélkedőn, ahol „alsósok és felsősök” mondtak mesét.



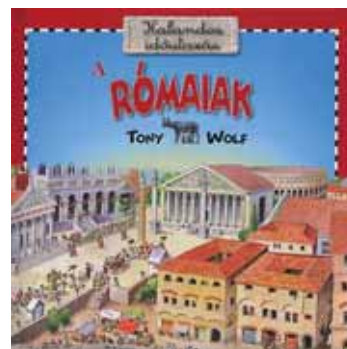
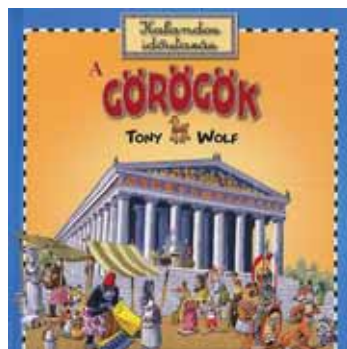
Iskolákban és gyerekönyvtárakban folynak leginkább ilyen versenyek – szép számú fellépővel és lelkes hallgatósággal. A *Mesemondó gyerekek könyve* azoknak a gyerekeknek segít, akik mesemondással próbálkoznak. Az itt olvasható negyven mese tükrözi a mesék világának sokféleségét, hiszen találunk a kis kötetben tündér-, novella-, hazugság- és állatmesét, trufát, rátótiádat, de mondát és legendát is. A történetek viszonylag rövidiek, egyszerű szerkezetűek, könnyen megtanulhatók és persze érdekesek, szórakoztatóak. Könyvelven jegyezte le, illetve közli a szerző ezeket a szövegeket, no de azért akad néhány szó, amit a könyv végén meg kell magyarázni: mert hát ki tudja (legyen akár felnőtt), melyik is a bot boldogabbik vége, vagy mit csinál az, aki csárog. Ugyancsak a „függelékben” tíz jó tanácsban foglalja össze Kóka Rozália, hogyan, milyen szempontok szerint kell/érdemes felkészülni a sikeres szerepléshez. Ám a *Fekete Sas Kiadó* kiadványát mindenféle versenyre való felkészülési szándék nélkül is érdemes kézbe venni, olvasni.

Időutazás

Előző (februári) számunkban már írtam a *Ventus Libro Kiadó* új sorozatának első kötetéről (*Az egyiptomiak*), melynek szerzője Tony Wolf. Ezt úgy kell érteni, hogy az ő képei alkotják a nagy alakú kötet lényegét, hiszen itt mindenekelőtt kicsiknek szóló képes (játékos: képregényszerű) is-

meretterjesztésről beszélhetünk, *Anna Casalis* rövid szövegei persze fontos tudnivalókkal magyarázzák, egészítik ki a színes rajzokat. A sorozat folytatódik *A görögök* és *A rómaiak* c. kötetel. E kötetek alapötlete, hogy a gyerekek oldalpárokban láthatják a három nagy ókori civilizáció legfontosabb elemeit, jeleneteit, jellemzőit. A görög világ általános bemutatása után következik a trójai háború ismertetése, a poliszok jellemzése, az istenek (az olümposziak) világának bemutatása, szó esik a kézművességről és művészetekről, végül az olimpiai játékokról.

A másik kötet is térképpel kezdődik: láthatjuk, hogy Hispániától Szíriáig, Britanniától Egyiptomig terjedt ki a Római Birodalom hatalmas csúcsán. Megtudhatják a kis olva-



sók, hogy maga az Örök Város hét dombra épült, alaposan megismerhetik, hogy milyenek voltak a házak, hogy nézett ki az amfiteátrum, a cirkusz, a színház és a fürdő. S milyen utakat, vízvezetékeket és szennyvízelvezető csatorna-rendszert építettek az antikvitásban. Játékra igazából az ad alkalmat, hogy minden oldalon vannak kihajtható ablakok („fülek”) amelyeknek ábrája mögött magyarázó szöveg olvasható. (Fordította Nagy Mónika.)

Nyaraló boszik

*Sarah Mlynowski*től eddig két boszorkányos lányregény volt olvasható magyarul (Melltartó és seprűnyél meg a Vágyak és varangyok), és most itt a folytatás: *Hálósák és hókuszpókusz*

címmel. A korábbiakból fel kell idéznem, hogy a sztori főszereplője három nő (egy New York-i csonka családról van szó): az anya (Carol Weinstein) és két lánya, Rachel és két évvel fiatalabb húga, Miri. Utóbiról és anyjukról már tudjuk, hogy boszorkányok – s íme most kiderül, hogy az idősebbik lány is rendelkezik varázserővel. Igaz, még sokat kell gyakorolnia. S ezt hol teszi? A Wood Lake-i Táborban, ahol hét hetet töltenek el, ahol ott van ugyan Miri, de persze másik bungalóban lakik, ott van Raf, akinek a csókjáért az első pillanattól (so-káig!) epekedik Rachel. Végül is jól érzi magát a táborban, csak hogy a varázsgyakorlatok néha balul ütnek ki,



ilyenkor szüksége van Miri segítségére, aki gyakorlottabb és szerencsére magával hozta a bűvös kristályt, mint ahogy ő a láthatatlanná tévő esernyőt. Rachel sok helyes lánnyal ismerkedik meg. Egy kivétel akad, az undok Liana, aki mintha állandóan szándékosan kereszt-

be tenne Rachelnek. Míg őt bosszantja, Mirivel jó barátságban van, s aztán sorban minden barátnőjét a maga pártjára állítja, sőt mintha Rafet is el akarná hódítani. Aztán vannak további furcsaságok, amire Rachel nem talál magyarázatot: miért küld lehetetlen, zavarba hozó ajándékokat Jennifer (apjuk új felesége), és miért nem kap Miri egyetlen levelet sem édesanyjuktól. Van tehát izgalom, fordulat, sok-sok humor ebben a letehetetlenül érdekes könyvben. De a legfőbb kérdés: mire elég a lány újonnan felfedezett és fejlesztett varázsereje? (Fordította: *Kada Júlia*.) Azt is elárulhatom, ezzel nem fejeződnek be kalandjaik, hamarosan jön a negyedik rész!

Új kaland kezdődik

Licia Troisi *Gyilkosok szektája* c. regényében, amely az Égvilág trilógia első része. Ez valóban egy „fantasztikus fantasy”. Az eredetileg csillagász/asztrófizikus olasz író nő sajátos, különös és

ahogy a cím jelzi, kegyetlen, sötét hatalmakkal teli világot teremtett. Az Égretört Világ (röviden: Égvilág) Nyolc Födje ilyen neveket visel: Tengerföld, Éjféld, Tűzföld, Szelek Földje, Sziklák Földje, Nagy Sivata, ahonnan a főhős, egy Dubhe nevű kislány története

indul. Amikor mi megismerjük, már 16 éves, megtapasztalta a világ borzalmait, árnyéknak hívják, és ő a tolvajok legjobbjika. Sorsa, végzete azzal vette kezdetét, hogy verekedés közben, akaratlanul megölt egy fiút, ezért száműzték a szülőfalujából, valahol messze magára hagyták egy erdőben, hogy még véletlenül se találjon vissza. Mint mondtam, a lány lopásból él, de vannak fegyverei (tőrök, hajtókések, dobócsillagok, fűvócsövek és nyílvevők), amikkel mesterien bánik. Dubhe gyermekkorától menekül a végzete elől, tudniillik a rettegett Tesztület szerint ő is a Halál Gyermekének egyike, kiválasztott, akinek tökéletesen el kell sajátítania az ölés művészetét. („Aki fiatalon megölt valakit, az gyilkolásra ítéltetett.”) Egy éjjel borzalmas átok pecsételi meg a sorsát.

Meg akar szabadulni a karján lévő jeltől, azaz az átoktól: segítséget a Gyilkosok szektája kínál a lánynak, aki látszólag aláveti magát a Győzedelmek akaratának, (majdnem) minden parancsukat teljesíti, csak hogy egyszer megszökhesen. Kétségtelen, Licia Troisi művében sok a borzalom, sok a vér, de persze végső soron itt is a Zsarnokság képviselői és a Szabadságért küzdők, Jók és Gonoszok közötti harcról van szó, amelynek áldozatai is vannak. A mesterien felépített, számos feledhetetlen alakot, különös lényeket felsorakoztató regényt még a fantasy-rajongók közül is 16 éven felülieknek ajánlja a *Könyvmolyképző Kiadó*. (A fordító *Garamvölgyi Katalin*.)

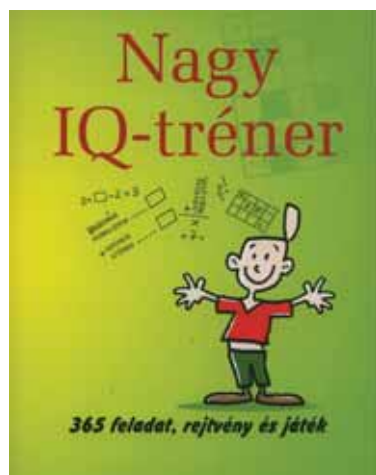


„Ha öt macskának...”

A *Nagy IQ-tréner* c. Ventus Libro-kiadvány ugyancsak egy a 3-4. számunkban ismertetett kiadvány párdarabja, a Nagy logikatréneré. Itt 365 rejtvényből, gyakorlat-

ból és játékból álló színes feladatsort kapunk, amelynek célja az elme, a felfogóképesség és a gondolkodás edzése. A két kötet felépítése azonos: a feladatokat erősségük foka alapján 5 szintre, azaz fejezetre osztották. A teljes kötet bevezetőjében ezt olvashatjuk: „...az intelligencia olyan képességet jelöl, amely bizonyos teljesítmények elérésének feltétele vagy feltételek egy halmaza.”. Az intelligencia kutatásával foglalkozó pszichológusok

ebben egyetértenek, egyébként a fogalom eléggé homályos, a meghatározások jócskán eltérnek egymástól. (A címről: az I után következő „hányados” jelentésű Q a latin quotiens szó első betűje. Persze e könyvből az is kiderül, nem is olyan egyszerű dolog az intelligencia-hányadost megadni. Sőt, nem lehet az intelligenciát mérni, ellentétben a lázzal, például. Az IQ egy teszt kitöltése után kapott szám.) Ám az intelligencia fejleszthető és kreatívva tesz, ebben is egyetértés van! Itt csak arra van lehetőségünk, hogy a szöveges feladatok közül mutassunk két rövidet (a számos, vizuális, logikai fejtörőkből és tudáspróbákból helyhiány miatt nem lehet példát idézni.) Egy egyszerű kérdés: Ha öt macskának öt percre van szüksége, hogy öt egeret megfogjon, mennyi idő alatt fog meg egy macska egy egeret? De ez a legkönnyebbek közé tartozik. Nézzünk egy szóösszegzést!



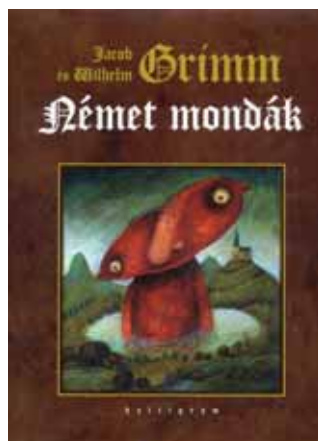
A 249. feladat sokkal nehezebb: „Az egyik végtag + névelő+ az emlők helye = égetett édesség”. Ha szükséges, minden megoldást meg lehet nézni, lehet ellenőrizni a kötet végén.

És aki egy kis elméleti magyarázatra vágyik pl. az agyműködésről, a nyelvi készségről, a kreativitásról, olvassa el a fejezetek élén álló kis „tanulmányokat.”

Nem csak gyerekeknek

A Grimm-meséket természetesen már a 19. században ismerték nálunk is, de – szinte hihetetlen – *Jacob és Wilhelm Grimm Gyermek- és családi mesék* c. világhírű (70 nyelven ismert!) munkájának első teljes magyar kiadása ill. pontos, hiteles fordítása csak 1989-ben látott napvilágot. Illetve tavaly immáron a *Német mondák* kötetével együtt – ugyancsak *Adamik Lajos* és *Márton László* fordításában

– újra megjelent a világirodalom egyik alpművének nevezhető mesegyűjtemény. A Grimm-testvérekről tudni illik, hogy mindketten jogi tanulmányokat folytattak, és elsősorban a német nyelvtudomány valamint filológia szorgos művelői voltak, de világszerte az eredetileg három kötetben közreadott meseköny-



vük tette ismertté őket. Már húszéves koruk körül elkezdték gyűjteni a német nyelvű írott és szóbeli forrásokat, amelyek – romantikus felfogásuknak megfelelően – az ősi germán történelemről, a németül beszélő népcsoportok eredetéről, múltjáról vallottak. A hatalmas anyagból végül is két nagy gyűjtemény lett: a *Gyermek- és családi mesék*, amely több mint 200, különböző típusú (pl. állat-, legenda-, tréfa-, formula- és novella) mesét tartalmaz, s ezektől elkülönítették a *mondákat*, amelyből sokkal több van (740), mint az előbbiekből, lévén ezek rövidebb szövegek. Olvashatunk itt törpékről, sellókról, de valóban létezett személyekről úgyszintén, aztán a Grál-lovag Lohengrinről meg Tell Vilmosról, és van magyar vonatkozású monda is a rendkívüli olvasmányt ígérő kötetben.

Cs. A. Grimm, Jacob – Grimm, Wilhelm: *Német mondák*. Kalligram, 657 old., 3990 Ft; Kóka Rozália: *Mesemondó gyerekek könyve*. Fekete Sas Kiadó, 175 old., 1500 Ft; Mlynowski, Sarah: *Hálósák és hókuszpókusz*. Móra Kiadó, 245 old., 1990 Ft; Nagy IQ-tréner. Ventus Libro Kiadó, 320 old., 2980 Ft; Troisi, Licia: *Égvilág*. 1. Gyilkosok szektája. Könyvmolyképző Kiadó, 495 old., 3499 Ft; Wolf, Tony: *A görögök*. Ventus Libro Kiadó, 14 t., 2490 Ft; Wolf, Tony: *A rómaiak*. Ventus Libro Kiadó, 14 t., 2490 Ft

A feldörzsölt hőmérő esete

Gyűjtésről és új Hyde Parkról beszél Vince Mátyás



Második ötéves ciklusát tölti a Magyar Távirati Iroda élén **Vince Mátyás**, aki a közgazdasági egyetem elvégzése után a sajtóban helyezkedett el; a Világgazdaságnál kezdett, s 34 éves korában már a HVG alapító főszerkesztője volt. 1988 és 1990 között Amerikában dolgozott a Világbanknál, de ott sem bankügyekkel foglalkozott, hanem szerkesztőként egy hírlevél ötletével állt elő. Ez a Transition, amely a volt szocialista országok, valamint Kína, Vietnam gazdaságával foglalkozik, és immár húsz éve elismert szakmai körökben.

A mai napig újságírónak, szerkesztőnek érzi magát Vince Mátyás, ám nemcsak ebbéli minőségében hisz a betű erejében, hanem könyvek és régi értékpapírok gyűjtőjeként is – s természetesen olvasóként. A hírügynökségi elnök gyerekkorában megtaláljuk a betű iránti vonzódás magyarázatát:

– Édesanyám könyvtáros volt, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központban dolgozott, és már óvodáskoromban a könyv szeretetére nevelt – mondja az MTT elnöke. – Mikorra első osztályba mentem, már tudtam írni, olvasni. Ketten voltunk az osztályban ilyen „előképzettek”, s a tanító néni sokszor bennünket bízott meg azzal, hogy fölolvassunk diáktársainknak. Az volt az üzenete számomra ennek a bizalomnak, hogy az ismeret, amelynek birtokában vagyok – ez esetben az olvasni tudás – olyasfajta érték, ami kiemel a kortársaim közül. Szünetes Verne-rajongó lettem, este a takaró alatt zseblámpafénynél folytattam a napközben elkezdett regényeket. Még a hőmérőt is feldörzsöltem, hogy másnap otthon maradhasak végigolvasni A rejtelmes szigetet vagy az Utazás a Holdba történetét, később pedig a Jókai-műveket. A könyvszeretet mindmáig elkísért, s egy elég nagy, több ezer kötetes könyvtárral büszkélkedhetem.

– A szépirodalmi művek, lexikonok, és persze krimik mellett valódi kuriózumok is akadnak a könyvgyűjteményemben, elsősorban a közgazdasági tárgyú művek között. A birtokomban lévő magyar pénzügyi szakirodalomnak az 1945 előtti kiadású része ritkaság: kötvényekről, részvényekről, bankokról, pénzügyi tranzakciók háttéréről szólnak ezek a munkák egyik hobbihoz, a régi részvények gyűjtéséhez kapcsolódva.

A régi közgazdasági könyvekről mondhatnánk, biztosan elavult már a tartalmuk. Vin-

ce Mátyástól tudom, hogy ez nem így van: noha a két világháború közötti magyarországi piacgazdaság játékszabályai sokban különböztek a maiaktól, de a kapitalizmus lényege akkor is érvényesült, talán még átláthatóbb módon, mint manapság. Amikor itthon a rendszerváltás után sokan legfeljebb sejtették, mi az a tőzsde, beszélgetőtársam pontosan kiolvashatta a megőrzött művekből a részvényt piac működési elveit. S ezekből a kötetekből készül talán megírni a magyar államadósságok 19–21. századi történetét.

– Bármekkora is a könyvespolcom, már kezd betelni, mostanában alig vásárolok újabb köteteket. Ma nemcsak a könyvesboltokban való böngészésre van kevesebb időm, hanem sajnos az olvasásra is – fűzi tovább a szót Vince Mátyás. – A munkahelyem, a távirati iroda persze segítségemre van abban, hogy a legfontosabb új művekről tudomást szerezzek. Meg kell mondjam, zavarba ejtően gazdag a kínálat, s épp a múltkoriban számoltam ki: Magyarországon körülbelül negyven új könyv jelenik meg naponta.

Vendéglátóm elárulja: gyerekkora óta élt benne a vágy, hogy közreműködjön könyvek kiadásában.

– Amerikából hazatértem után, a kilencvenes évek elején – mondja – kiadványt alakítottam Gazdasági Média Kft. néven. Gondoltam folyóiratok, könyvek, prospektusok megjelentetéséből meg lehet majd élni. Hát, ebben nem volt igazam, de azért két kiadványra szívesen emlékezem vissza. Az egyik a pár évet élt *Teszt Magazin* volt, amelyet, úgy látom, *Teszt Plusz* néven most föltámasztottak. A másik sajtótörténeti érdeklődésemhez kapcsolódik: a 20. század történetét mutattam be a magyar napilapok címlapjainak a tükrében, *Szenzáció* címmel megjelent könyvben.

– Az MTT-hez kerülésem pillanata óta foglalkoztat az itt fellelhető, 13 millió fotográfiát számláló hatalmas képvagyon közkinccsé tétele. Ezt fotókiállítások szervezése és könyvsorozatok, illetve legújabbban az MTT honlapján egy internetes hozzáférés szolgálja. A Féner Tamás fotóművész közreműködésével megvalósuló, összesen nyolc kötetre tervezett könyvsorozat, a már hatodik köteténél járó *Kor-képek* 1938-tól 1994-ig fogja át Magyarország 20. századi történetét a mindennapok, a politika, a gazdaság, a sport, a kultúra képei révén, alapvetően az MTT fotóarchívumára támaszkodva. Nemrégiben Keleti Éva ötlete nyomán indult útjára a *Film ? Színház ? Muzsika* könyvsorozat, amely magyar színészeknek és muzsikusoknak állít emléket: eddig Darvas Ivánról, Kállai Ferencről és Töröcsik Mariról jelent meg egy-egy képes kötet.

Könyvkiadói tevékenységében ugyan a képeket részesíti előnyben beszélgetőtársam, de már csak posztját illetően sem kétséges, hogy hisz a betű jövőjében.

– Az olvasás központi szerepe, amelyet civilizációkban betölt, nemhogy háttérbe szorulna az internetes világban, hanem tovább fog erősödni új és egyre változatosabb formákban – mondja Vince a jövőről. – Biztos vagyok benne, hogy még a mi generációnk is megismerkedik például a zsebben elférő, színes e-book használatával. Az internet új kultúr-antropológiai jelenséget is hozott, mert a világháló milliók Hyde Parkja lett. Bárki kiállhat a világ elé véleményével, a maga megcáfolhatatlannak hitt elgondolásaival, blogok milliói böngészhetőek ma már a világhálón. S ha értékes olvasnivalóra vágyunk, akkor ahhoz gyakran sok-sok értéktelen tartalom át vezet az út.

Mátraházi Zsuzsa



SZENTFÖLD TÖRTÉNELMI HELYEK ATLASZA

A csodálatos légi felvételekkel illusztrált könyv elkalauzolja a Szentföld legfontosabb történelmi és kulturális emlékeire. Megismerkedhetünk a nevezetes helyek múltjával és jelenével, betekintést nyerhetünk a Szentföld mozgalmas történelmébe és kultúrájába.

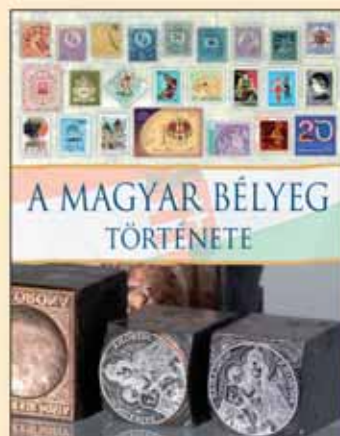
256 oldal · **7500 Ft**



BIBLIAI CSATÁK

A bibliai kor húsztíz csatamezejére kalauzoljuk el az olvasót. Olyan harcokba, mint a Méróm vize, Mikmász, Samária és Lákis ostroma, a Méza elleni háború, a babiloni hódítás, Emmaus, Bét-Cúr, Jeruzsálem ostroma és még sok más. A Bibliai csaták nélkülözhetetlen kézikönyv mindenkinek, aki érdeklődik az ókor történelme iránt.

224 oldal · **6500 Ft**



A MAGYAR BÉLYEG TÖRTÉNETE

Az első magyar bélyeg tervének fogantatásától napjainkig hatalmas kultúrkinccs gyűlt össze, ennek bemutatására törekszik e könyv. A jeles hazai szakértők – a magyar bélyeg teljes történetét átfogó – írásait lenyűgöző, valódi bélyegritkaságokat is bemutató illusztrációk teszik teljessé.

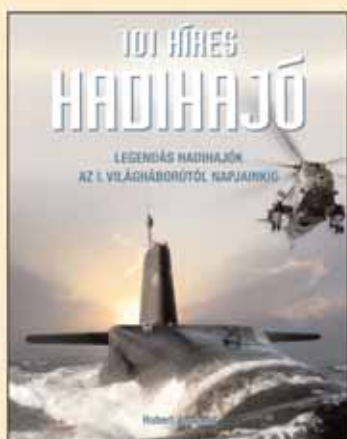
240 oldal · **6990 Ft**



BOLYGÓNK LEGOKOSABB ÁLLATAI

Vajon az állati intelligencia olyan, mint az emberi intelligencia? Hogyan tanulják meg egyes állatok az eszközhasználatot? Képesek az állatok megtanulni egy nyelvet? Beszélhetnek is hozzánk? Vannak érzelmeik? És ha igen, miért? Ezekre a kérdésekre ad választ ez a gazdagon illusztrált kitérő könyv.

192 oldal · **4990 Ft**



101 HÍRES HADIHAJÓ

A kötet 101 hajó fejlesztését és szolgálatát történetét mutatja be színes ábrákkal és fényképekkel. Mindegyik hajóról részletes adatsort nyújt, méretekkel, a hajtómű teljesítményével, sebesség- és hatótávolság, vízkiszorítási és fegyverzeti adatokkal. A könyv olyan híres hajókat tárgyal, mint a Hood, a Nautilus, az Invincible, a Kamikaze és a világ haditengerészeinek sok más egysége.

112 oldal · **3600 Ft**



A HADVISELÉS MŰVÉSZETE I.

Kétszemes sorozatunk első kötete hiteles képet rajzol az i. e. 1500-tól i. sz. 1600-ig terjedő időszak legnagyobb katonai vezetőinek életéről és pályafutásáról Alkibiadészről Hannibalon át Tamerlánig. Az életrajzokat térképek egészítik ki, amelyekből megismerhetjük az adott hadvezér legjelentősebb csatáit és hadjáratait.

432 oldal · **9900 Ft**

HANGOSKÖNYV ÚJDONSÁGOK



Karl May
WINNETOU 2. RÉSZ
2990 Ft



Hamvas Béla
PATMOSZ I.
2990 Ft



Rejtő Jenő
MENNI VAGY MEGHALNI
3800 Ft



Rejtő Jenő
A NÉMA REVOLVEREK VÁROSA
3800 Ft



A maja múlt felfedezése

Kezdetben fantáziadús elméletek születtek a maják eredetéről, civilizációjáról, azokról a különös formájú, díszes kőemlékekről, amelyeknek funkciója sokáig ismeretlen maradt, az oldalukon látható hieroglifákat sem tudták megfejteni.

Csakhogy – hangsúlyozza a *S. Martin – N. Grube*, amerikai-német szerzőpáros – „Az elmúlt évtizedekben nagyszabású régészeti feltárások zajlottak a régióban, és komoly eredmények születtek a hieroglifák megfejtésében.” De hol is éltek, illetve élnek a maják? A maja királyságok nyomait Mexikó keleti tartományaiiban, Belizében, Guatemalában, Honduras és El Salvador nyugati peremén találták meg, igazít el bennünket ez az olvasmányos, rendkívül érdekes szakmunka. Királyságokról, államokról kell beszélnünk, lévén, hogy a maják sohasem alkottak egyetlen egységes államot. A klasszikus korszakban (i. sz. 250 – 909) ez a civilizáció hatvan (!) királyságra tagolódott, amelyek persze szinte állandóan háborúban álltak egymással, vagy éppen szövetségeket kötöttek. Mindegyik élén egy „szent úr” állt, s a győztes királyokból „főkirályok” lettek, akiknek vazallsaik voltak. A főkirályi rendszer határozta meg a klasszikus kori maja civilizáció minden aspektusát – állítják a szerzők, akik elsősorban saját kutatásaik alapján írták meg könyvüket. (Egyikük régész és antropológus, kutatásvezető, másikuk ugyancsak antropológus és jelenleg is egy feltárás vezetője.)

Jelen kötet a tizenegy legjelentősebb és legismertebb királyság uralkodóit (dinasztiáit) mutatja

be, ezek a nevek persze ismeretlenül hangzanak legtöbbszörünknek, hiszen ismereteink a majákról igen hézagosak és felületesek. Legfeljebb egy-két helységnevet tudunk említeni, pl. Chichén Itzát, tudunk a Kukoricaistenről, „akinek bőkezű ajándékán Mezoamerika egész civilizációja alapult.” Továbbá sokaknak eszébe juthat a quetzalmadár, amelynek tolla a korona egyik dísz volt. Hallhattunk arról, hogy a maja nagyvárosokban volt legalább egy labdatér. S még egy példa: magyarul is megjelent a quiché maják 16. századi teremtéseposza, a *Popol Vuh*.

Ám ebből a könyvből megbízható, pontos és részletekben gazdag képet nyerhetünk róluk, tényeket, adatokat szolgáltatnak a szerzők több mint 150 király és királynő élettörténetéről.

Igen alapos leírást kapunk a maják gondolkodásáról és társadalmi szerveződéséről, a hatalmas városokról, az államszerkezetről, az írásról és az időszámításról (a naptárukról). Továbbá a királyság rítusairól, az építészet, a művészet és az irodalom területéről. (A maja gazdaságról és kereskedelemről azonban igen keveset lehet tudni.) Ami az időhatárokat illeti: minden egyes fejezet szereplőiről a klasszikus korból lehetnek ismereteink.

Néhány érdekességet talán érdemes említeni, kedvcsinálólul.

A mezoamerikai kultúrákban nem Mars, hanem Vénusz volt a háború égi patrónusa. A „nagy csillag” vonulását persze gondosan megfigyelték. A rivális uralkodó elleni csatába vonuló sereg vezetése a király alapvető kötelessége volt. A maja királyok – a szerzők feltételezése szerint – többnejűségben éltek. „Az utódlás szigorúan apai ágon történt. Nők csak akkor kerülhettek hatalomra, ha a dinasztia a kihalás szélére került. Jelenlegi tudásunk szerint a majáknál az elsőszülöttségi elv érvényesült, vagyis mindig a legidősebb fiú követte az apját.” A Dos Pilasi 3. király korából fennmaradt relief az örökös véraldozási

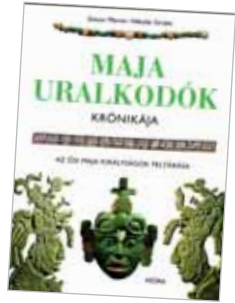


szertartását ábrázolja, ennek a rítusnak a leírása illetve ábrázolása igen ritka egyébként. Erre a beavatási szertartásra a gyermek 5-6. évében került sor.

Folytathatnánk a sort, de hátra van egy nagyon fontos kérdés: mi történt, amikor megjelentek az őslakosok között az európaiak? 830-ra a nagy dinasztiaik többsége elbukott – olvashatjuk e (részben színes) képekkel, térképekkel, táblázatokkal gazdagon illusztrált kötetben. „A Yucatán-félszigetre 1517-ben behatoló első spanyol expedíció már csak apró városállamokat talált.” Az aztékok legyőzése után a spanyolok a maják ellen fordultak, és tíz év alatt felszámolták ellenállásukat. A dzsungel mélyén elszigetelten létező városok még sokáig megőrizték függetlenségüket, de a 19–20. századi forradalmak, felkelések és lázadások már nem segítettek rajtuk. A ma kb. 8 milliónyi maja azért küzd, hogy egyenlő polgárai lehessenek a szülőföldjükön létrejött modern államnak.

Cs. A.

KÖNYVRŐL



Simon Martin – Nikolai Grube
**MAJA URALKODÓK
 KRÓNIKÁJA**
 Az ősi maja királyságok feltárása
 Móra Kiadó
 240 oldal, 6990 Ft

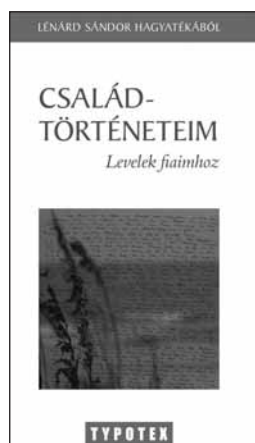
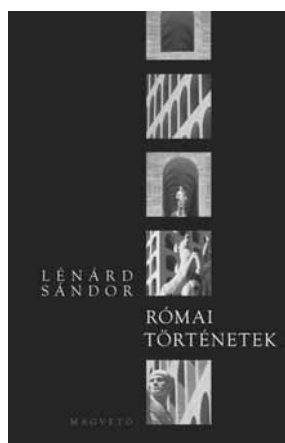
Az utolsó humanista

Száz éve született Lénárd Sándor

Lénárd doktorhoz a migrén vitt el. Meg is gyógyított: ha nem is ő maga, hiszen ez a különleges orvos-író-költő-zenész már egy évvel azelőtt meghalt egy brazíliai kis falu mélyén, hogy én megszülettem volna, de művei csakugyan életre szóló gyógyírt jelentettek.

Egy nyáron, szűk baráti társaságban, fejfájástól elgyötörtén jelentettem ki, hogy csak annak van fogalma, hogy mit jelent a migrén, akinek már magának is része volt e háromnapos pokoljárásban. Talán nem veszi rossz néven, ha itt leírom, hogy akkor ott Vassy Zoltán, a kitűnő műfordító és kutató volt az, aki azt találta mondani, hogy akkor minden bizonnyal Lénárd Sándort kell olvasnom, mert meg fogom látni: rokon lelkek vagyunk. A fejfájás múltával azonnal nekiláttam a Völgy a világ végének, és a „jóslat” igaznak bizonyult: Lénárd művei attól kezdve nem kerültek el a kezem ügyéből; úgy fogyasztottam naponta mondatait, mint jóféle orvosságot vagy gyógyteát egy nehéz nap végén.

Talán furcsán hangzik, de nincs különösebben jelentősége, hogy mely kötetét veszi kézbe az olvasó, mert a Lénárd-életmű – ami egyébként nem nagy, könnyen olvasható, bármikor megszakítható-folytatható – annyira szerves és homogén, mint a maga az író gondolkodása. A címben megidézt elnevezést, az utolsó humanistát Karinthy Ferenc írta le róla. Soha találóbbat. Lénárd az a fajta humanista volt, akinek a műveltségében az orvoslás, a zene, a nyelvek, a történelem egy és ugyanaz: pontosan értette, hogy közös a gyökerük. „Szakbarbárosult korunkban már-már kiháló állatfaj” – így Karinthy, s még ha az ifjabb Karinthy írta is róla, hol volt még az információs társadalom, a keresőprogramok, a másodperc töredéke alatt elérhető tudás... tudásopciók! Lénárd ma minden bizonnyal korszerűtlen lenne. A fejben felhalmozott műveltség unpraktikus dolog. Ha a média „meg akarná csinálni”, nekiszégeznék a kérdést: döntse el, hogy világhírű belgyógyász akar lenni, vagy zongoraművész, sztáríró vagy költő, de ez így együtt úgysem fog menni. Hogy egy brazil faluból latinos levelezőtársakra talált, akiktől az őserdő mélyére latin nyelvű leveleket hozott neki a postás: ez meg egyenesen kacag-



nivaló lenne ma, ölnünkben notebookkal, fejünk körül lebegő wifivel. Lénárd megcsinálta, mindezek nélkül. Hogy hogyan került az őserdőbe?

1910-ben született, még tízéves kora előtt a család átköltözött Ausztriába, Lénárd itt szerzett orvosi diplomát. Az Anschlusst követően elmenekült Olaszországba (ezzel a históriával kezdődik az *Egy nap a láthatatlan házban*), és itt élt 1951-ig. A Római Magyar Akadémia orvosa volt, fordított, zenélt, verset írt. Aki az olasz kultúrára és konyhaművészetre kíváncsi, az lapozza fel ennek az időszaknak a termését: a *Római történeteket*, illetve a *Római konyhát*. Ez utóbbi páratlan szakácskönyv, művelődéstörténeti íz-almanach. 1951-ben az író kivándorolt Brazíliába, ahol megnyerte a brazil televízió rendezte Bach-kvízt, és a díjból felépített egy kis kunyhót a zöld „dzsumbujban”, amit a buja növényzettől szinte nem is lehet látni. Művelte a földet, termelte-gondozta a növényeket, gyógyította és latinul tanította a hozzá látogató őslakosokat, akik között hamar híre ment, hogy egy magányos doktoré a „láthatatlan ház.” Erre utal műve címe, amit feljebb már említettem, és erről az időszakról szól a *Völgy a világ végén* is. És 1960-ban jelent meg az a mű, ami meghozta ismertségét: a *Micimackó* latin fordítása.

Lénárd soha nem írt fikciót: életét és tapasztalatait dokumentálta műveiben, de semmi sem állt tőle távolabb, mint a száraz esszé-

isztikusság. Engem például ezzel gyógyított meg, mint meséltem a bevezetőben: „A migrénes többet tud, mint az, aki éhezett: nemcsak azt, hogy a vers és zene az ebéd utáni világ játékszerei – azt is tudja, hogy maga az ebéd a fájdalommentes lét igénye. Az ember csak akkor él, ha nem szenved. Semmi se fontos, a robbanó napok sem fontosak – csak az fontos, hogy véget érjen a fájdalom. Gautama Sziddhárta Buddha – talán ő is migrénes volt – tudta ezt. Königné tudja. Én is tudom. Mindenki,

aki szenved, tudja: érdekes, hogy még vannak, akik a fájdalomban valami harapós és alapjában véve hasznos házőrzőt látnak! Ha az ebéd nélküli és a jóllakott világnézet összerághatatlannak, a szenvedők s a nem szenvedők sem fogják megérteni egymást soha.” Néhány sora ma a legaktuálisabb, amikor tér és idő határai eltűnőben vannak: „Akárhol állunk – még ha fejjel lefelé lógunk is a világ-mindenségben, még ha karácsonykor a nyári nap tűz is ránk –, mindig a világ közepén vagyunk, mindenhol egyforma messze van a világ vége. Legfeljebb nem minden kísér el utunkon; a gótikus székesegyházak nem hagyják el Európát. A barokk templomok átjöttek Bahiáig, ott megtorpantak a sok arany súlya alatt. Az utolsó könyvtár, amelynek katalógusában még előfordul Rotterdami Erasmus neve, a São Pauló-i. Blumenauban még tudják, mi a jégsekrény.”

Két műve jelenik most meg: a Magvető Kiadónál a *Római történetek*, a Typotex pedig *Családtörténeteim* címmel két, fiához írt levelet, és verseit szerkesztette köteté, újdonságokkal kiegészítve ezzel a Lénárd-életművet.

Ha mai olvasóként akarnám megtoldani a humanista-jelzőt, azt mondanám: csodabogár – a legjobb értelemben. A természet ezer színű, levelek közt rejtőző, a sötétségben lámpásként világító csodabogara. Lénárd Sándor száz éve született.

Laik Eszter

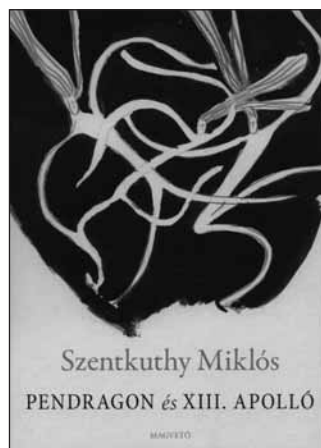
Kaleidoszkóp

Nézzük a nőt. „Fekete, egyszerű haját lesimítva hordta. Aztán valami idegen volt arcában, mely lehűtött minden szenvedélyt. Vontatottan beszélt, előre megfontolva, amit mond és mereven nézett, örökké egyforma kék szemével, mely kedélytelenséget árasztott.” Ajjaj. Akkor inkább egy másikat: „Ez szép volt, nagy szemekkel, mint egy-egy hosszában elvágott keménytojás, hosszú, olvadó pecsétviaszként ömlő hajjal, nagy szájjal, mint egy rongyos fekete szegfű.” Az első (ez Kosztolányié) Octavia császárné, a másik egy „náthába fulladt mosogatólány” – ahogy Szentkuthy Miklós látja-láttatja. A hasonlatosság: epizodista e két hölgy, meg tényleg a stílusban van, valamelyest. Igen, recenzens határozott véleménye, hogy Sz. M. sokkal többet merített K. D. irányából, mint ahogy ez említetik bárhol is, még ha e két röpke mondat nyilván kevés ezen állításunkat illetően.

Sz. M. története(?) váltig egyszerű: a hajlott korú (99 évesen választották meg) pápa szerelembe esik Pend-

ragon királlyal, annak „fehér bőre és vörös haja” és persze végzetes vonzereje okán, s persze jó a Sátán, nem tréfa ez, miként az eleve elrendeléssel való frivol játék sem, amely persze komoly – vagy sem. Szóval, Pendragonból, a gyönyörű androgünből gyönyörű nő válik, XIII. Apolló meg kapar. Sosemvolt üdv-történetből az (el)kárhozat groteszk és súlyosan szerte-libbenő krónikája. Képregénybe öltve talán nem is kéne sokkal több, de ez nem comics. Vagy mégis? Nem, ez Szentkuthy a javából. Tehát mégis az, csak másként. Sztori van is meg nincs is, bajos volna bárkivel is azonosulni ebben a kavalkádban, szinte annyi történet van, ahány mondat. No igen, a mondatok, hát ez az! Ezt írja a Mester: Pendragon „(...) fején ott égett a korona, mint a Hold egy őz holttestén az erdőszélen.” Kacifántos? Nem az. Irodalom. De legalábbis mondatnak nem akármilyen.

Ám igaziból másutt van a lényeg, ott, hogy Szentkuthy ez esetben is – mint szinte mindig – pikareszket írt, muszáj volt neki, hiszen jószereivel nem tudott mást. A pápa



Szentkuthy Miklós
PENDRAGON és XIII. APOLLÓ

Szentkuthy Miklós:
PENDRAGON ÉS XIII. APOLLÓ
Magvető Kiadó
240 oldal, 2690 Ft

és a király találkozása, kapcsolata csak látszólagosan viszonylag homogén történet; a szerző, elnézést az esetlen kifejezésért, egyszerűen császkál szereplői között, miközben – ez az igazi ármány! – afféle marionettbabákként lóbázza őket.

Nézzünk szembe a komor tényekkel: ez a könyv nem regény (na jó, az), füttyül a poétikai alapelvekre, normákra – szöveg, amely nem magát ír-

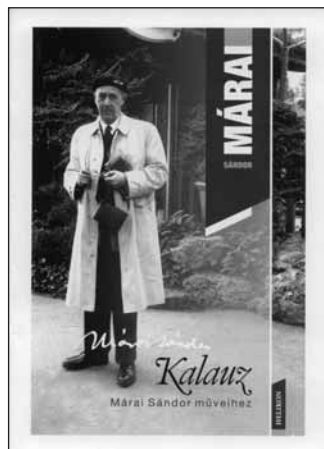
ja, hanem ki van szolgáltatva Szentkuthy Miklós kényének-kedvének. Aki mondatokat sorjáztat, ilyeneket: „A fráter négykézláb rohant fel az emeletre, és két kézzel húzta ki azt a másik bíborost, aki a szaracén király mögött üggett az imént a záporosőben. (...) Ez egy hosszú-hosszú orrú sápadt ember volt. Átlátzó, mint az üveg (a lilium és az Ibis Religiosa nevű madár között)”. Milyen madár? Mi van? Csitt, olvasás van.

Illő tisztelettel megállapítható, hogy Szentkuthy Miklós egyszerűen pimasz szerző volt. Érdektelennek tűnik az a felvetés, hogy gondolt-e potenciális olvasóira – ez valamely vita tárgya volt volna – avagy sem; írt. Reményeim szerint egyszerűen a maga kedve szerint, tehát többnyire jól. Igen jól. Ez itt egy jó könyv. Miszerint román, igaziból. (A borító se tántorítson vissza senkit. A közreadó Tömpe Mária lapszéles jegyzetetei, „margináliái”, melyeket a szerző laptuloldali jegyzeteiből merített, hol informatívak, hol érdektelenek. Ám az olvasó öröme a legharsányabb harsona.)

Sz. J.

Márai művei

Hasznos bibliográfiai „kézfűzetet” adott közre a Helikon Kiadó Márai Sándor születésének 110. évfordulójára. Márai műveinek kiadására a magyarországi könyvkiadóknak a rendszerváltozás idején nyílt újra lehetőségük a több évtizedes szünet után. Közismert, hogy Márai mindaddig nem engedélyezte műveinek kiadását Magyarországon, ameddig Magyarországon szovjet csapatok állomásoznak. Az író nem érte meg a csapatok kivonulását, nyolcvankilenc éves korában véget vetett életének San Diego-i otthonában.



KALAUZ
MÁRAI SÁNDOR
MŰVEIHEZ
Helikon Kiadó
20 oldal, á. n.

Nem sokkal ezután megkezdődött Márai Sándor műveinek visszatérése a magyar szellemi életbe. A Magyar Tudományos Akadémia posztumusz visszaállította akadémia tagságát, és a kilencvenes évek elején megkezdődött Márai Sándor életmű-sorozatának kiadása. Az életműnek addig csak könyvtárakban, antikváriumokban hozzáférhető darabjai elérhetőkké váltak az olvasók számára, ezzel vette kezdetét a Márai-reneszánsz: az elmúlt évtizedekben Márai Sándor az egyik legolvasottabb íróvá vált, Magyarországon és a nagyvilágban. Műveinek japán, német,

olasz, spanyol nyelvű fordításai nagy sikert értek el mindenütt.

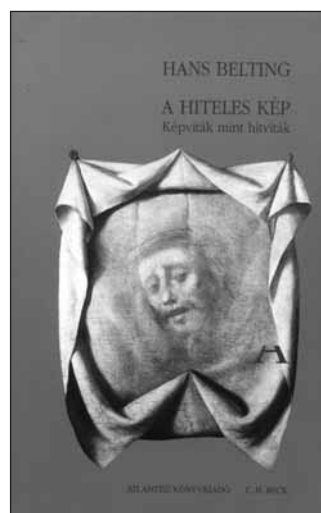
Az életműsorozat kiadásában a kezdetekben közreműködött az Akadémia Kiadó, majd a Helikon Kiadó egyedül folytatta a Márai-életmű gondozását. A Helikon Kiadó által most közrebocsátott annotált bibliográfiának a Helikon Kiadónál megjelent köteteket felsoroló táblázata 76 tételt tartalmaz, segítséget nyújtva a Márai-rajongóknak gyűjteményük teljessé tételéhez a Napló sorozat és a különböző regények és gyűjteményes kiadások közötti eligazítással.

K. A.

Képek, hitek és kétségek

Kinek jutna ma eszébe a nyilvános képrombolás tömegével vagy tömegesen? Képek folyamatos termelése és fogyasztása közegében élünk. Nem látjuk az előállításukat, a velük és az általuk történő hamisítást. A tömeg elvesztették hatalmukat a nyilvános képek felett, a közhatalom mellett viszont harmadik erőtegyezőként megjelent a média. Így, esetleg forradalmi időkben, a televíziók vagy a szerkesztőségek elfoglalásával lehetne tiltakozni a képek hatalma ellen. A képekben pedig még mindig hiszünk, információkat várunk tőlük, miközben a bizonyítékot nem tudjuk megkülönböztetni a valóságtól. Várjuk, hogy talán felismerjük a hiteles képeket és vonzanak minket a tiltott, pl. a pornográf képek is. De tanulmányok is vagyunk, az új technikai tünemények, a speciális effektusok hoznak min-

ket izgalomba, s könnyen lemondunk arról, hogy a képektől az igazság közvetítését várjuk. Hans Belting, a világhírű német művészettörténész szerint az utóbbi magatartást felvilágosult idológia, de talán inkább felvilágosult ikonoklasmusnak is nevezhetnénk. Magyarul nemrég megjelent, *A hiteles kép* című könyvében az európai képkultúra vallási gyökereit és örökölt problémáit tekinti át. Úgy látja, hogy minden szekularizáció ellenére is „olyan képfogalmak, képi vágyak és képi féltelmek ígésében élünk, amelyek a vallásban születtek meg.” A hiteles kép problémája is innen ered, a korai keresztény időkől. Nem jelentett mást, mint abban az értelemben hitelesnek minősített képeket, hogy hitelesen tanúsítottak Krisztus valóságos testéről. A könyv második mintaként vett korszaka a reformáció, az egyházszakadáshoz vezető vallási válság korszaka, amely képügyben is törést okozott.



Hans Belting
A HITELES KÉP
Képviták mint hitviták
Atlantisz Könyvkiadó
320 oldal, 3995 Ft

A reformátorok ugyanis megtagadták az üdvösséget ígérő és az egyháznak arcukat kölcsönző képeket. A Gutenberg-korban kép és szó szembe került egymással, ugyanakkor az egyházak hagyták, hogy a képek a

művészettel kerüljenek kapcsolatba, s kibontakozzon a művészetelmélet monopóliuma. A két korszak elemzése azt mutatja, hogy vallás és kultúra egymás szövetségeseiként és ellenségeiként sohasem függetlenedtek egymástól. „A vallás valódi gyakorlóteret kínált a médiumok számára, és hol áldotta, hol átkozta őket”. (14. o.) Belting egyébként eleve tisztában van a hiteles kép paradoxonával. Mint mondja, a hiteles kép önellentmondás, hiszen olyasmit helyettesít, amit valóságosnak tartunk. Elemzésén végigvonul a kép kettős, labilis státuszának bemutatása is, hiszen hol valamilyen kultusz, hol pedig képrombolás tárgya. Belting munkája azt bizonyítja, hogy korunk médiumok által közvetített képiségének tapasztalata eddig megválaszolatlan, újszerű kérdések feltételét teszi lehetővé a történelem korábbi képköltésaira vonatkozóan.

Hudra Árpád

A hagyaték titka

Irodalomtörténeti tanulmányai, filológiai munkái, ön-életrajzi kötete vagy éppen a Pajzán Toldi révén jól ismert, 1956-ban Angliába emigrált Czigány Lóránt szellemi hagyatékát rendezgette özvegye, amikor egy gondosan megszerkesztett kéziratkötegre bukkant. Tudott korábban is férje hosszú évek óta gyarapodó novelláiról, karcolatairól, s arról, hogy mindig a tudományos igényű művek élveztek a megjelentetésben sürgető elsőbbséget, de arra nem számított, hogy az Együgyű történetek – merthogy ez a címe a kézbe simuló kecses kötetnek – még sorrendjüket illetően is nyomdakészen lappanganak a hátrahagyott kéziratok között.



Czigány Lóránt
EGYÜGYŰ TÖRTÉNETEK
Kortárs Kiadó
110 oldal, 1800 forint

Mindazok, akik személyesen ismerték e többnyire

szatirikus, olykor bizarr írások szerzőjét, a nemrégiben megjelent novellák olvastán lelki szemükkel látják és szinte hallják, amint a jó kedélyű és mindig heves lelkesedéssel magyarázó Czigány Lóránt a maga reszelős hangján, baráti társaságban szivart pöfékelve meséli a meghökkentő történeteket régi kisgyerekekről, eminensről és a nőcsábásznak készülő bukotról egyaránt. Anekdotázik az éneklő ifjúságról és felidézi emigráns társak történetét, elárulja, mi köze a Csendes-óceánnak a házassághoz, megsúgja, miként lehetett Arany János az oka, hogy Szapáry Ottót nem vették fel Cambridge-be, és figyelmeztet, hogy aki retteg a spiritusz gyűlékonyságától, az el is ég tőle.

Az életrajzi elemekkel átszőtt karcolatokat a Kortárs Kiadó jóvoltából megismérlők elmélázhatnak rajta, ki lehetett a valóságban egyik vagy másik novella hőse, s melyik figura háttérben kell magát Czigány Lórántot keresnünk. Arra azonban könnyű rájönni, hogy a több írásban szeretettel dorgált Ruritánia, amelynek viszonyrendszerét oly ironikusan ábrázolja az alkotó, nem más, mint Magyarország pandanja.

Érdeemes felfedezni a szerző régi barátja, Gyémánt László illusztrációival kiegészülő Együgyű történetekbe bujtatott tréfás figyelmeztetéseket. Kedves fricskaként hagyta itt nekünk ezeket Czigány Lóránt.

m. zs.

Enciklopédia a magyar családnevekről

A magyar névtannak olyan klasszikusai vannak, mint Gombocz Zoltán, Pais Dezső és Kiss Lajos, a mai névtanósok közül pedig a legismertebb és legjelentősebb Hajdú Mihály, az ELTE BTK emeritus professzora. Jelen, családneveink zömét tárgyaló könyve félévszázados kutatói munkájának egyik legjelentősebb eredménye.

Ami a magyar személyneveket illeti, a 14. századtól kialakult kételemű névrendszerben a családnevek (vezetéknévek) jelzőként viselkednek a keresztnévek (utónevek) előtt. A családnevek kialakulásukkor az volt a feladatuk, hogy több azonos keresztnévű személy közül kijelöljenek egyet. Például melyik Gábor a sok közül? Példánkban a Kiss családba tartozó. Így alakult ki és szilárdult meg a Kiss Gábor név. A családnév nemzedékről nemzedékre öröklődve

általában az apa családjához kapcsolja az embert. A keresztnév a születéskor kapott egyéni név, amelyet általában a szülők választanak a gyermekük számára.

Hajdú ebben a kötetében 1230 magyar családnevet vizsgál, amelyet közel 6 700 000 személy visel, Magyarország lakosságának közel 66%-a. Ez az arányszám kiterjesztve a határon kívüli magyarokra azt mutatja, hogy tizenötmilliónyi magyar közül tízmillió személy családnevének nyelvi hovatartozására, írásbeli változataira, eredetére, a név kialakulásának okaira, gyakoribb előfordulási helyére stb. ad választ a könyv.

A tíz leggyakoribb családnév a következő (zárójelben típusuk): Nagy (tulajdonságra utaló), Kovács (foglalkozásra utaló), Tóth (népre utaló), Szabó (foglalkozásra utaló), Horváth (népre utaló), Kiss (tulajdonságra utaló), Varga (foglalkozásra utaló), Molnár (foglalkozásra utaló), Németh (népre utaló), Balogh



Hajdú Mihály
**CSALÁDNEVEK
ENCIKLOPÉDIÁJA**
Leggyakoribb mai
családneveink
Tinta Könyvkiadó
551 oldal, 4990 Ft

(apanévi eredetű vagy tulajdonságra utaló). Ezek a családnevek általánosan elterjedtek az egész magyar nyelvterületen.

A keresztnévből lett, apanévi eredetű vezetéknévek közül igen gyakori a Simon,

amely szintén általánosan elterjedt, de a Dunán túl és a nyelvterület északi, északkeleti részében, valamint Erdélyben gyakoribb. A szintén nagyon elterjedt Farkas családnév különösen az Őrségben, Erdélyben, Moldvában gyakori. Ami a több alakváltozattal rendelkező neveket illeti, például a Fazekas forma az egész nyelvterületen elterjedt, de egyes alakváltozatai különböző tájakra jellemzők (Fazakas Erdélyben, északkeleten, Fazokas az erdélyi Csíkságban, az Alföldön, Fazikas a Duna vonalától és Nógrádtól keletre egészen Erdélyig).

Hajdú Mihály nemcsak a magyar eredetű családneveket tárgyalja, hanem olyan meghonosodott és gyakori idegen eredetűeket is, mint a – hogy németeket említsek – Fischer, Suszter és Klein.

Jelen könyv nemcsak alapos munka, hanem élvezetes olvasmány is egyben, különösen azoknak (s ők vannak többségben), akik megtalálják benne saját családnévüket.

K. S. A.

Horror – anekdotákban

Sárközi Máttyás a kalauzunk..., mégpedig a Rákosi-korba (ami ugyebár figyelemreméltó fenomén.) Hogy ki a krónikás, tudjuk: Sárközi György és Márta fia, Molnár Ferenc unokája, aki 1956 óta Londonban él. Ízig-vérig irodalmár-újságíró-szerkesztő, aki nem először szentelt sorokat a „korai ötvenes évek” kulturális, ergo általános viszonyaira. Munkáját tanulmánynak minősíti, bár inkább egyfajta pikareszk ez, semmint szakmai dolgozat, noha a szerző imponáló mennyiségű forrásanyagot használt fel munkája során. (Le a kalappal a név- és tárgymutató előtt!)

A kor az agresszió(k), a féltelmek, a hazugságok, az áru-

lások stb. televénye. A szisztéma könyörtelen következetessége, és az ebből (is) fakadó totális kiszolgáltatottság – hát, ez volt a(k)kor. „A Szabad Népből végezte ki Révai Déryt”, „s az ő 'lebukása' okozta a Felelet mellett kiálló Keszi Imre nimbuszának összeomlását, s ő magával rántotta az Új Hang gárdáját.” Banálisan érdektelen epizód lehet talán a mából nézvést, pedig nem az. Arra példa e kis mozzanat, hogy „ahol zsarnokság van, ott zsarnokság van.” Fantasztikus interpretáció- és szöveggyűjtemény ez a kis kötet. Illés Béla pl. részben egyetért Déry Tiborral abban, hogy „a nép hiteles megismeréséhez kell némi idő. Hiszen ő maga azon nyomban magas igényű művet hozott volna létre egy



Sárközi Máttyás
A BIZARR ÉVEI
Kortárs Kiadó
138 oldal, 2000 Ft

bizonyos Etnagy Ferenc volt uradalmi cseléd történetéből, aki a szolnoki pártiskola elvégzése után megkapta a vonatpénzt a hazautazáshoz, ám a vasúti jegy helyett Rákosi Máttyás könyvét vette meg, és inkább hatvan kilométert gyalogolt.” Ám – így Illés B. – az igazán hiteles műhöz-művekhez ennél jobban kell ismerni az „etnagyk” életét. Sárközi konklúziója: „Az országban végbemenő változások kevéssé voltak művészileg inspirálóak.” Hát nincs igaza a szerzőnek?!

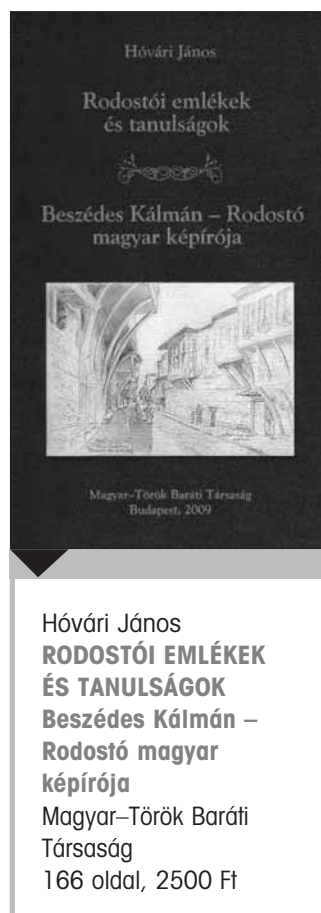
De megint csak: fontos és okadatolt krónika, karkai tollra való korszakról. Ajánlott olvasmány mindenkinek, a történész-irodalmár hallgatókat is beleértve.

Sz. J.

„Hol sírjaink domborulnak...”

A száműzetésbe kényszerült Rákóczi fejedelem és kísérete, száműzetésük helyét, Rodostót ráhelyezte az európai történelem térképére, a városka néhány évtizedig fontos diplomáciai tárgyalások helyszíne lett – írja a turkológus-történész Hóvári János Rodostó történetét összefoglaló esszéjében. A 19. század közepéig éltek ott az emigránsok leszármazottai. A 19. század második felétől a várost először csak néhány elszánt utazó, kutató és politikus – többek között a negyvennyolcas emigránsok – keresték fel, mára azonban a turisták kedvelt célpontja lett, a nemzeti öntudat és emlékezés ápolásának fontos helyszíne. A rodostói magyar házaknak meglehetősen szomorú a sorsuk, felújítás híján lassan az utolsók is elpusztulnak. A 2000-es évek elején magyar építészek felmérték a roskadozó épületeket. Egyedül Rákóczi tengerparti fogadóháza áll

felújítva, épségben, amely 1928 óta magyar tulajdon és kiállításnak ad helyet. Az egykori ebédlőház faborítását és belső tárgyait 1908-ban hozták Magyarországra, de a kassai utánczat felépítésére és átadására csak 1943-ban került sor. Rákóczi fejedelem lakóháza már régen elpusztult, az általa emeltetett templomot, valamint Mikes Kelemen és Bercsényi Miklós lakhelyét a közelmúltban bontották le. Három magyar vonatkozású épület áll ma is: Forgách Simon egykori, Bercsényi feltetelezett második háza és még egy – de a 24. óra utolsó perceiben vagyunk a lebontás előtt. A magyar állam bevonása a megmentésbe sikertelennek bizonyult. A magyarokat – Rákóczit kivéve, akit a galatai Saint Benoît kolostorban helyeztek el – a helyi görög és örmény keresztény templomokban, illetve temetőikben helyezték végső nyugalomra. A később hazaszállított Bercsényi Miklós, Esterházy Antal és Sibrik Miklós sírját a 19. század végén még láthatta az a Beszédes Kálmán,



Hóvári János
RODOSTÓI EMLÉKEK ÉS TANULSÁGOK
Beszédes Kálmán – Rodostó magyar képírója
Magyar-Török Baráti Társaság
Budapest, 2009
166 oldal, 2500 Ft

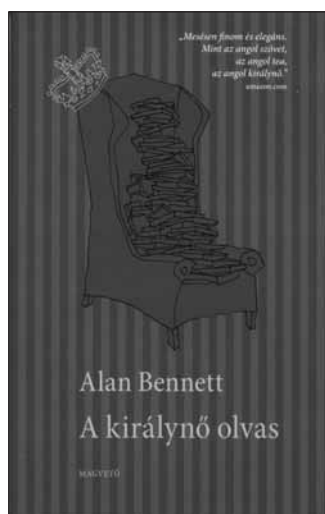
akiről a könyv második fele szól, s akinek a hagyatékát az ELTE Könyvtárának Kézirattárában őrzik. Beszédes Kálmán (1839–1893) festőművész afféle világotazó

volt, aki 15 évet töltött Isztambulban és több alkalommal ellátogatott Rodostóba, hogy az ott még fellelhető magyar vonatkozású épületeket, sírokat rajzaiban megörökítse. Tulajdonképpen az ő – illetve a később oda látogató Edvi Illés Aladár – képeiből tudjuk egyáltalán, hogyan nézett ki a bujdosók egykori lakhelye. Rákóczi templomában még javítási munkákat is végzett. Az egyben még soha nem publikált 72 ceruzarajzot a könyv végén bemutatja a szerző. A kisméretű rajzokból, vázlatokból, ha készültek is festmények, eltűntek. Beszédes az isztambuli tűzoltóságot megalapító gróf Széchenyi Ödön meghívására érkezett Törökországba, barátja felkérésének eleget téve tűzvédelmet oktatott. Törökországi tapasztalatairól beszámolt a Fővárosi Lapoknak, Tizenöt év Keleten című kiadásra nem került vaskos kézirata, valamint további 120 rajza, levelezése és noteszei szintén a hagyaték része és feldolgozásra vár.

(szénási)

Felsőleges olvasmány

A királynő, ha valamibe belekezd, azt rendesen, kötelességszerűen végig is csinálja. Nincs ez másként az olvasással sem: ha nagy néha könyvet fog a kezébe az első betűtől az utolsóig végigolvassa. Kár, hogy erre az utóbbi ötven évben alig került sor. Olvasott persze nem is keveset, birodalomszerte az egyik leg tájékozottabb ember, csak hát a szépirodalom valahogy hiányzott a palettáról. Eddig, mert egy szép napon a palota egyik hátsó bejáratához mozgókönyvtár érkezik, a kutyák kicsalogatják Őfelségét a buszhoz – s innentől nincs



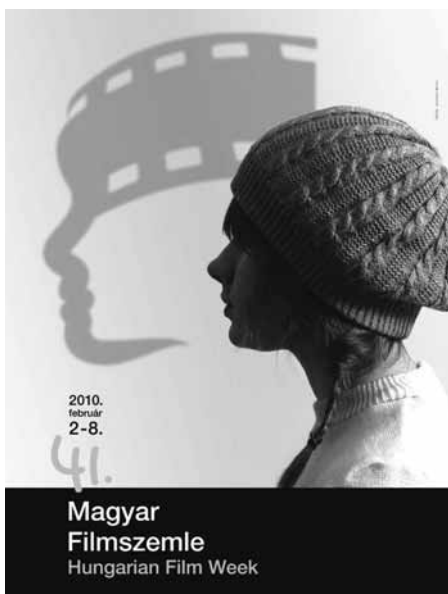
Alan Bennett
A KIRÁLYNŐ OLVAS
Magvető Kiadó
152 oldal, 2490 Ft

megállás a lejtőn. A királynő kölcsönöz, a királynő olvas, majd ismét kölcsönöz, és újra olvas, egyre többet. A Birodalom ügyei pedig háttérbe szorulnak, miként a családtagok, a miniszterek, a nép és minden egyéb másodlagossá válik az olvasás szenvedélye mellett.

Alan Bennett A királynő olvas című kisregénye nemcsak humoros pamflet az angol királyi udvarról (tágabban az egész angol társadalomról, hisz a szerző vitriolos tollal senkit nem kímél), hanem lehetetlen (kötelező) olvasmány is egyben. Az olvasó a királynőhöz hasonló szenvedéllyel veti bele magát a kalandokba, drukkol Őfelségének, hogy elég ereje legyen a

nem kis ellenszélben kitartani új hobbija mellett, s hamarosan azon kapja magát, hogy maga is bősz jegyzeteli a regény gondolatait. Merthogy a fordulatossá cselekmény és a kacagtató kalandok mellett sok olvasó ars poeticájává is válhatnak Bennett gondolatai mindannyiunk közös megszálottságáról az olvasásról: Mit olvassak? Hol olvassak? Milyen jó volna ismerni a könyv szerzőjét, és elbeszélgetni vele! Az olvasás demokratikus volta a királynőt is magával ragadja, s hamarosan kedvet érez ahhoz, hogy maga is leírja gondolatait. S hogy ebből milyen újabb bonyodalmak származnak, a fentiek alapján könnyen elképzelhető.

Pompor Zoltán



Jegyzetlapok a 41. Magyar Filmszemléről

Az elmúlt két évben igyekeztem olyan összefoglalót készíteni a Filmszemléről, melynek kitüntetett szempontja volt, milyen kötődést mutat a kortárs (netán klasszikus) irodalomhoz, hogyan kapcsolódik, vagy szervül-e egyáltalán a „könyves” tudás a látottakkal. Nyilvánvaló, hogy nem lehet e szempontrendszer mindenáron erőltetni, de most is ennek nyomán haladtam elsősorban. A számokban is imponáló mezőnyt felvonultató szemlére végül 30 dokumentum-, 33 kisjáték-, 7 tudományos ismeretterjesztő és 16 nagyjátékfilm került, átlagban a nevezett alkotások mintegy egy-egyede. (Kivétel: 32 nagyjátékfilm készült el s nevezett be. Ezeknek pontosan felét ítélte megmérkőzésre méltónak az előzsűri. Azóta többen vitatják az előbb, kétségkívül nagy számot.)

A mindig legizgalmasabb kategória, a dokumentumfilmeké kirobbanó különlegességgel nem szolgált. Az egyik fődíjast, a Puskás Hungary-t, *Almás Tamás* filmjét játsszák: kiváló életút-film, hiteles pálya- és korrajz egy végtelenül tehetséges és szerethető emberről, és egy bornírt, hálátlan és eszement országról. (A megosztott fődíj másik fele *Csáki László* Bádovváros című filmjéé lett.)

A nagyjátékfilmekre sokan voltak kíváncsiak: de éppen a sokféleség miatt szóródott a nézősereg is. Az előzetes várakozás szerint *Hajdu Szabolcs* könyvtára utaló című filmje, a *Bibliothèque Pascal* (amúgy egy bordély neve) mutatkozott nagyon esélyesnek, s úgy is lett: övé lett a fődíj, az Arany Orsó. Ebben a mezőnyben méltán: a személyesen is kezelt, társadalmi felelősséggel nyomasztó témát elegánsan és egyedi képi világgal emelte föl, az értelem és az érzelem küszöbértékéig. Mint a legtöbb esetben manapság, ő maga írta a for-

gatókönyvet. Jó dramaturggal: Orsós László Jakabbal. Az operatőr, Nagy András a legjobb operatőrnek járó díjat vitte el.

Érdekes volt az a bezárt tér okozta klausztrófó hangulat, amely a legjobb rendezésnek szóló filmet is jellemezte. *Dyga Zsombor* különleges sztorija, a Köntőfalak tulajdonképpen egy belvárosi loft-lakásban zajlik: egy yuppie életforma pontos ábrázolása ez, mely borzongató meglepetésekkel és véletlenekkel szövődik össze. Látvány, fotózás, zene, színészek: az egyik legkvalitásosabb szemlefilmet eredményezték, a szelíd és kissé teteszosza főhős szerepében pedig a szemlén más filmekben is feltűnő Elek Ferenc brillírozott. A kamera lecövekelése volt tíz évvel ezelőtt a *Presszó* című sikerfilm újdonsága. A *Presszó* 10 év-ben, *Sas Tamás* filmjében erre tekint vissza, majdnem ugyanazokkal a szereplőkkel, történetük folytatásával.

De már unalmas, erőltetett a szöveg, a pörgés, az, hogy mindenki voltaképp szánalomra méltó, a tragikus végkifejlet pedig a sok női viháncolással előkészítetlen marad. *Sas Tamás* a szemlén még egyszer ugyanígy járt el a *Szélszend* című filmjében: egy balatoni vitorlás van lecövekelve, rajta három bonyolult kapcsolatrendszerrel és ármánnyal összeszőtt nővel, akik közül az egyik komplett bolond. Kováts Adél átjön a *Presszóból*, és megcsinál egyedül (a másik két szerep eljátszhatatlan), színészi- leg kifogástalanul egy monodramát, ettől azonban még az egész ugyanolyan papírízű, kimódolt, élettelen és bikkfanyelvű marad. Öröm volt ezek után a kamera nyomába eredni a VI. kerületi helyszíneken, a szerencsétlen című (*Ki-Be/tawaret*) *Molnár György*-alkotásban: szaxofonozó, idősződő fürdőorvos és fiának társasága-nője rója a kedves helyszíneket egy bolondos és szürrealisztikus, derűs filmben, mely az extravagáns költő-író Karafiáth Orsi keznyomát is viseli, szinte színész-hasonmása, egyedi szereplőkkel a nagyon tehetséges Kerekes Éva Vica, aki alakításáért meg is kapta a legjobb női alakítás-díjat. Ugyancsak zárt egységet szedett ízekre *Pacskovszky József* megrázóan szép, fekete-fehér, Szentendrén játszódó filmje, *A vágyakozás napjai*. Egy szétesett házasságot látunk, külön utakkal, a gyermek elvesztése után még mélyebbre nyíló árok választja el a két

rokonszenves, érzékeny embert. Egy néma lány, egy háztartási alkalmazottként felvett intézeti árva jelenléte lehetne a kapaszkodó kifelé: de mégsem sikerül, pedig felvilan az esély. (A legjobb forgatókönyvet nyerte el a film, méltán.) Csak remélni lehet, hogy a nézők, legalább a cím alapján, bemennek miatta a moziba. Még egy zárt helyszín és meghatározott csoport: a Team-Building, a most divatos céges tréning – amúgy sokak szerint az eredetieknél szelidebb tempóban – remek dramaturgiai helyzetére épít. *Almás Réka* ugyan ezzel a szatírával a legjobb elsőfilmes díjat kapta, de frissebb ütemben, feszesebb dialógusokkal még karikázóbb lehetett volna ennek a gusztustalan agyimosó technikának az ábrázolása. A közönség-díjat, Moziverzum-díjat *Vágvölgyi B. András* régóta készülő 56-os filmje, a *Kolorádó Kid* nyerte el. Nem olyan patetikus, mint a *Szabadság*, szerelem: egy pesti „jassz” fiú perspektívájából, a leghitelesebb nyelvi- és tárgyi miliőben, az akkori „huligán”, outsider nézőpontból meséli el a dicsőséges napokat és a borzalmas következményeket. Nagy Zsolt, aki szinte valamennyi szemle-filmben játszott, itt is nagyon erős figura.

A vizualitás viszonylag háttérbe szorult a szemlén: igazi ínycséségnek *Kardos Sándor* *A sírásó* című filmje bizonyult: célfogós kamera állóképeiből szötte össze színes patchworkjét, egy gyönyörű Rainer Maria Rilke kisregényre, a pestises közepkorról és a szerelemről. Kicsit megterhelő ilyen mennyiségben kettős tükröződésű elnyúlt fotókat nézegetni, de Töröcsik Mari varázsos mesélése teljes bűvárharangot helyez a néző fölé.

A kisjátékfilmek is inkább epizódra, poentírozott történet- vagy anekdota-mesélésre koncentráltak. Helyett kapott köztöttük az MTV Hajónapló-sorozatából néhány, amely kortárs prózaírók novelláit vitte filmre, javarészt főiskolások, fiatal filmek választásai alapján. Így Grecsó Krisztián, Kiss Noémi, Zoltán Gábor, Hazai Attila, Szócs Géza történeteivel is találkoztunk. Kiegyensúlyozott, nem túl mély merítésű volt az idei szemle. A magyar film drukke-reinek inkább kíváncsiság, merre halad majd egy szigorúbb szelekció mentén a mustra sorsa.

Budai Katalin

Szülőtemföld, szülőtemváros

Léteznek könyvek, amelyek szétfeszítik e havi olvasónapló kereteit. A nyolcvanadik születésnapját minap ünnepezt

Csoóri Sándor

kötete, a *Föld, nyitott sebem* is. A költő hűséges kiadója, a Nap Kiadó tette közzé, megjelentetve ugyanakkor Görömbei András 2003-as Csoóri-monográfiájának javított, bővített változatát. A puritán verseskönyv átlagos formátumára, ötszáz oldalnyi terjedelmére pillantva meghökkenünk: hogy fér el itt annyi, amennyinél még egy évtizeddel kevesebb termés is hatszáznyolc nagy könyvoldalt kért az összegyűjtött versek legutóbbi kiadásában? (*A jövő szökevénye*, 2000.) Az a költemény, melynél mindig kezdem a Csoóri-olvasást, megadta a választ. Azaz – sajnos – a hiánya adta meg. Hiába keresem a *Szülőtemföld, zörrenni hallak* strófáit: „Szülőtemföld, zörrenni hallak, / érces mákféjnek, csörgő babnak, / aszályos keréknyikorgásnak, / öldörrenésnek, soha másnak. // Jöhetnek haza nagy vadadnak, / világot tékozló fiadnak, / kezemen nő- és puskaország, / hoznék narancsot, lobogókat...” Vajon mit vétett a költő legszebb, *legényes* önjellemzéseinek, örökfiatal küldetésstudatának e himnikus darabja, hogy – igen sok más társával együtt – ezúttal kihullott az *összegyűjtöttek* rostáján? A gyerekversek-ciklus kihagyását értem – a gyűjtőnek ezt a válogatói irgalmatlanságát nem. Jó lenne vállatára fogni Csoórit, miért járt el ekképp. Kárpótól viszont a 2000 utáni gazdag anyag publikálása és az ötnegyedórás CD-melléklet (az 1990-es *Így lásson, aki látni akar* Hungaroton-verscsokorral együtt egész kis antológiánk van Csoóri Sándor hangján. E cikk készülésének aláfestése is a lejátszóról árad). A Nap Kiadó azzal is segítségére siet az olvasónak, hogy a versek alcímét, ajánlását közli a Tartalomban. De miért ily szeszélyesen, indokolatlan vagy-vagy alapon? Akárhogy is, a gyűjtemény mellénk szegődik, látvázik soraival, újrászkizráztat ezernyi ámulatot, kérdést: a Csoóri-vers rímvilágának pompáját és alkalmankénti száműzését, a „lehettem volna” lelkiismeret-horzsoló ismétlődését, a költő *urbánusságának* kivételenségét (nincs még egy szempár irodalmunkban, amely úgy nézne a világvárosra, mint Csoórié). Kőszűlyű könyv, nem lehet könnyű mozdulattal, sietve tenni a polcra.

Szülőtemföld: Csoóri szava, Fodor András (kötetcím)-szava, végső soron Ady Endre szava.

Géczi János

Veszprém-esszéje, a *Nyom* (mely a *Palatinus Kiadónál* látott napvilágot) a *szülőtemváros* örökítő megjelenítése. Az *Ezer veszprémi naplemente* (1999) és más művek után törvényszerűen érkeznie kellett ennek műnek (kissé más irányból a mellbevágó *Kakukkpogácsa* regényprózájának is, melynek részlete még csupán folyóiratból ismeretes, és közreadási nehézségei a szöveg részét képezik). A *typoslave [jeli andrás]* tervezte finom borító mögé zárt írásban Géczi fényképekkel költi, prózával fotografálja, kontúrajait állandóan változtató epikolirai híradásba fonja stigmatizálnak mondott városát. „Veszprémnek nincs meghatározó színe – olvassuk –, mint van sajátja valamennyi toszkán városnak, Az Esterelhegységnek Nizzától Nyugatra. [...] Veszprém tavasszal többnyire zöld, nyáron főként kék. A fűtől. Az égtől. Persze, ez a zöld, ez a kék, ez az ólomszürke, ez a kadmiumfehér az olyan európai fickónak mond valamit, mint én, akinek éppen ilyen zöldkék, kékkék, fehékkék érdekes. Arab ember számára – mondjam példaként – a kék nem mindig jelenti azt, amit nekünk. Hi-edelmük szerint a kék szemű ember bajt hoz. Nem tudom, mi van akkor, ha az angyal kék szemű, mint városunk templomainak sok freskóján...” Evidenciális közlésekből asszociációs úton várostörténeti, városszociológiai kalauzt, egyben az *urbsba* írt szuggesztív önéletrajzot formálni: a távolságtartásra is kész lokálpatrióta bravúrja. Józan ítélőereje lakóhelyét és önmagát, korát és kortársait egyszerre suhintja. Kopár információ és artisztikus megemelés együttese a titkos-jeles üzenetű *Nyom*, olyan kiemelkedő részekkel, mint például a szimbolizálódásra készségesen felszárnyaló madár-szekvencia („Akkoriban Veszprémbe még röpdöstek verebek és a népes csókaraj...”), az időszembesítés nem patetikus, nem nosztalgikus, nem jósló: tárgyyszerűen ragyogó alakzataival.

Olasz Sándor

szegedi irodalomprofesszor, a Tiszatáj folyóirat főszerkesztője *Magány és társaság között* korántsem „szegedi” tanulmány- és kritikakötetet jelentetett meg (*Tiszatáj Könyvek*). Az viszont már nem jár messze az igazságtól, hogy írásainak hősei leggyakrabban azok a szerzők, tárgyai azok a művek, amelyek a helyi folyóirat arculatát nagyobb részt meghatározzák. A Tisza-parti lapban nyomtattak ki több kardinális Sütő András-írást. Vekerdi László, Csiki László, Balassa Péter, Nagy Gáspár otthonos volt azokon a hasábkokon, Jókai Anna, Tözsér Árpád, Ferdinandy György, Fried István ma is otthonos. Simai Mihály, Zalán Tibor, Hász Róbert így-úgy odaválási. Téljes felsorolásra nincs hely, pedig a néha csak 7-8000 karakter terjedelmű bírálatok, eszmeftuttatások lucidusan szólnak a nyugatos nagyokról, pontosan értik Juhász Ferencet, Poszler Györgyöt, s természetes, hogy a Hódmezővásárhelyről elszármazott Olasz tollán ihletett emlékezés fakad a Hódmezővásárhelyre települt Grezsa Ferencről. A személyes emberitudoosi vallomásként is értelmezhető kötetem az ugyancsak vásárhelyi kötődésű Németh László (és a Németh László Társaság) kapcsán fogalmazódott.

Tömörség, világosság, cizellált mondatformálás: Olasz Sándor ismét érvényesülő erényei. Íves szerkezetű a gyűjtemény: Juhász Ferenc baráti bevezető arcképe *A térkép-készítő* címen íródott a

„szigorúság, szeretet, szorgalom” irodalomtörténészéről, aki beméri az irodalom tágas földeit. A befejező *Jegyzet a boldogságról az élet- és hivatásszeretet csöndes fohásza*, arra is ügyelve, hogy a könyvben ezúttal nem szereplő kedves nevek legalább itt leíródjanak. A térképrajzoló térképén jól látható Szeged. De a könyv egészében még áthatóbb a szakma, a munka jegyében életre kelő, a művészet, az irodalom keltette (az írásokban értelmezve továbbadott) öröm: a *szülőtemboldogság*.

Tarján Tamás

Galí Éva: Mohó-sziget és Türelm-sziget: Jézussal egy hajóban. Bp.: KIA. 38 p. Fve 790 Ft

Gazdag Erzsi: Mesebolt. Bp.: Papirusz Duola. 69 p. Kve 1850 Ft

Glória: 2009: antológia. Bp.: KEK. 192 p. Fve 1909 Ft

Godbersen, Anna: Pletykák. Bp.: Ulpius-ház. 415 p. Fve 2999 Ft

Görgy Gábor: Don Hektor, a hőscincér. Bp.: Elektra. 87 p. Kve 2790 Ft

Hallberg, Lin: Kedvencünk, Szigge. Szeged: Könyvmolyképző K. 118 p. (Csintalan) Kve 1799 Ft

Hamelri, Avigdor: A nagy örület. Bp.: Jeruzsálem: Múlt és Jövő K. 431 p. (Magyar zsidó elbeszélés) (Hágár, 10.) Kve 3300 Ft

Hátsó bejárat. Bp.: Hungarovox. 95 p. Fve 1200 Ft

Havas Henrik: Kedves Sanyi, Feri és a többiek: a legdurvább blogokból. Bp.: Havas K. 262 p. Fve 2900 Ft

Hawking, Lucy – Hawking, Stephen W.: George kozmikus kincs vadászata. Szeged: Könyvmolyképző K. 271 p., [32] t. Kve 2999 Ft

Helming, Nico: Schwarzloch. Bp.: Orpheusz. 70 p. Fve 1500 Ft

Hetényi György: Tövises és virágok. Szeged: Bába. 226 p. Fve 2864 Ft

Holbay László: Szulamit. Bp.: Accordia. 65 p. Fve 1680 Ft

Horváth László: Pavlita: Isten igéjével élő gyermek egy omladozó világban. [Sopron]: Novum Pro. 241 p. Fve 3990 Ft

Iván Magda: Szivárványhídon Meseországba. Szeged: Bába. 150 p. Fve 1818 Ft

Kabdebó Tamás: Giorgione nyomában. Arad: Concord Media Jelen. 235 p. (Irodalmi jelen könyvek) Fve 2300 Ft

Kámán Balázs: Zápor, könnyekkel. Bp.: Liget Műhely Alapítvány. 153 p. (Liget könyvek) Fve 1800 Ft

Kapocsi Judit: Az öregasszony és a fiú. Bp.: Argumentum. 177 p. Fve 1901 Ft

Kapros Piroska: Én és a többiek. [Sopron]: Novum Pro. 255 p. Fve 3490 Ft

Kazinczy Ferenc: Külföldi játszósín. [Debrecen]: Debreceni Egy. K. 411 p. (Kazinczy Ferenc művei) Kve 2990 Ft

Kazinczy Ferenc: Pályám emlékezte + Fogságom naplója. Bp.: Osiris. 415 p. (Osiris diákkönyvtár) Fve 980 Ft

Kazinczy Ferenc: Pályám emlékezte. Kritikai kiad. [Debrecen]: Debreceni Egy. K. 1404 p. (Kazinczy Ferenc művei) Kve 3800 Ft

Kedros, Elena: Olimposz lányai. [1.]. Kristálykönyvek. Szeged: Könyvmolyképző K. 245 p., [16] t. Fve 2999 Ft

Kerék Imre: Dombos út. [Győr]: Hazánk. 112 p. Fve 2000 Ft

Kertész Ákos: Égszakadás, földindulás: napló miniatúrák: kisesszék és publicisztikai írások: Könyvhét, 1998–2009. Bp.: Kiss J. Kvk. 283 p. (Könyvhét könyvek) Fve 2640 Ft

Kinney, Jeff: Egy ropi naplója: Roderick a király. Szeged: Könyvmolyképző K. 223 p. Kve 2300 Ft

Kipling, Rudyard: Kívánságok háza. Bp.: Metropolis Media. 274 p. (Galaktika fantasztikus könyvek) Fve 2990 Ft

Kiss János: Négyoldalú igazság: naplójegyzetek, 1978–1980. Kolozsvár: Komp-Press. 212 p. Fve 2400 Ft

Koblencz József: Bozontos életút. Bp.: Kairosz. 303 p. Fve 3500 Ft

Konchek, Marianna: Bölcsék kulcsa. [Sopron]: Novum Pro. 130 p. Fve 3290 Ft

Kopacz Mária: Abban az órában. Arad: Concord Media. 284 p. (Irodalmi jelen könyvek) Kve 2300 Ft

Kósa Csaba: Hegyháti rapszódia. Bp.: Hungarovox. 263 p. Kve 2000 Ft

Kováry E. Péter: Űtött az óránk. Békéscsaba: M. Akad: Szerző. 276 p. Fve 2000 Ft

Króó András: Elcsérelt életek könyve. Bp.: Novella. 374 p. Fve 2900 Ft

Larsson, Sileg: Millennium trilógia. 3. A kártyavár összedől. Bp.: Animus. 620 p. Fve 3490 Ft

Lem, Stanislaw science-fiction univerzuma. 4. Krisztus színváltózása kórház + Felsővár + A nyomozás + Szénanátha + A rejtély + A fürdőkádban talált kézirat. [Szeged]: Szukits. 714 p. Kve 6500 Ft

Lőrincz László: Maradék az élelemből. Szeged: Hód-BioTech. 131 p. Fve 1818 Ft

Lőrincz L. László (Lawrence, Leslie L.): A vérfarkas éjszakája. Bp.: Studium Plusz. 415 p. Fve 1499 Ft

Lucado, Max: Az enyém vagy! Bp.: KIA. 31 p. Kve 1300 Ft

Magánbirodalom, 2009: versek – prózai írások – aforizmak. Bp.: Littera Nova. Accordia. 148 p Fve 2390 Ft

Márai Sándor: Pesti siker: publicisztika, 1931–1933. Bp.: Helikon. 487 p. Kve 4990 Ft

Mályus Aliz: El se hagy. Bp.: Orpheusz. 115 p. Fve 2000 Ft

Mayle, Peter: Provence-i borbálhé. Bp.: Ulpius-ház. 245 p. Kve 3499 Ft

McGowan, Kathleen: A szeretet könyve: Jézusi titkok nyomában. Bp.: J.LX. 462 p. Kve 3890 Ft

Méhes György: Egyetlenem: medalionok Erzsébetről. Bp.: Ulpius-ház. 175 p., [7] t. Kve 2999 Ft

Merle, Robert: Védelt férfiak. Bp.: Európa. 491 p. Kve 2700 Ft

Mező Ferenc: Sör és hamu. Bp.: Orpheusz. 118 p. Fve 2000 Ft

Michaels, David – Clancy, Tom: Barrakuda művelet. Bp.: Parvonal. 333 p. Fve 3990 Ft

Molnár István: A nagy ember. Bp.: Argumentum. 278 p. Fve 2200 Ft

Monchaux, Marie-Claude: Nekem két születésnapom van. Bp.: Móra. 38 p. Kve 1890 Ft

Monchaux, Marie-Claude: A sehány éves kislány. Bp.: Móra. 38 p. Kve 1890 Ft

Móricz Zsigmond: A török és a tehenek. Bp.: Papirusz Duola. [30] p. Kve 1450 Ft

Műz Erzsébet Irma: Vers-virágzás. Bp.: Accordia. 99 p. Fve 1790 Ft

Nala, B. B.: Vágy és telihold. Bp.: Ad Librum. 239 p. Fve 1800 Ft

Ozory Zorka: Sorsmetszetek. Bp.: Szerző. 80 p. Kve 1990 Ft

Ozsváth Sándor: Látjátok, feleim... Bp.: Accordia. 101 p. Fve 1790 Ft

Perry, Tasmina: Eredendő bűn. Bp.: Ulpius-ház. 822 p. Fve 3998 Ft

Petőfi Sándor: A nagyapa. Bp.: Barnaföldi G. Archivum. 53 p. Fve 490 Ft

Prévost, Guillaume: Időkönyv. 1. köt. A faragott kő. Szeged: Könyvmolyképző K. 250 p. Kve 2499 Ft

Rand, Ayn: Vesztett világ. Pécs: Alexandra. 1029 p. Kve 4999 Ft

Rések az időn: versek az ég és föld között. Bp.: Ráció K. 143 p. Fve 1600 Ft

Roberts, Nora: Táncrend. Bp.: Harlequin. 319 p. (A New York Times sikerszerzője) Fve 1395 Ft

Ruiz Zafón, Carlos: A szél árnyéka. Bp.: Ulpius-ház. 604 p. Fve 3999 Ft

Ryan, Pam Muñoz: Fuss, Artemisia, fuss! Szeged: Könyvmolyképző K. 204 p. Kve 1999 Ft

Sáringer Károly: Nőt akarunk! Terézanyuk, ne sirjatok! Gyöngyös: Pallas Antikvárium. 243 p. Fve 2490 Ft

Schäffer Erzsébet: Bodobács: történetek útközben. Bp.: Cartophilus. 184 p. Kve 2500 Ft

Schein Gábor: Egy angyal önéletrajza. Pécs: Jelenkor. 234 p. Kve 2700 Ft

Schein Gábor: Irijám és Jonibe. Bp.: Csodaerua. [34] p. Kve 2490 Ft

Schmidt Egon: Manócska. Bp.: Új Ember. 37 p. (Mesélnék az állatok) Kve 1300 Ft

Shakespeare, William: Rómeo és Júlia. Szeged: Könyvmolyképző K. 221 p. Fve 1499 Ft

Siklósi Pál: Az élet a szerelem iskolája. Bp.: Accordia. 131 p. Fve 1490 Ft

Stiefvater, Maggie: Shiver. Szeged: Könyvmolyképző K. 326 p. (Vörös pöttyös könyvek) Fve 2999 Ft

Stiefvater, Maggie: Shiver. Szeged: Könyvmolyképző K. 326 p. (Vörös pöttyös könyvek) Kve 3999 Ft

Strausz Jánosné: Az amerikai kérő és más vidám történetek. Bp.: Accordia. 319 p. Fve 2800 Ft

Szabó Eszter: A víz emléke. Bp.: Littera Nova: Accordia. 114 p. (Prima verba könyvek, 16.) Fve 1680 Ft

Szécsi Margit – Nagy László: Eszem a gesztenyét + Csodamalac. Bp.: Holnap. 40, 20 p. A két vers hátlapjával egybekötve Kve 1901 Ft

Szentimrei Jenő: Városunk és más elbeszélések. Kolozsvár; Sztána: Művelődés: Szentimrei Alapítvány. 232 p. (Sztánai füzetek, 8.) Fve 1455 Ft

Szűgyi Zoltán: Pillangóversek. Bp.: Orpheusz. 80 p. Fve 2000 Ft

Takács Tibor: Huszárok a hadak útján. Szeged: Bába. 274 p. Fve 2345 Ft

Teodorovici, Lucian Dan: Cirkuszunk bemutatja: a madárember – a nagy műtárvány. Bp.: L'Harmattan. 164 p. Fve 2000 Ft

Tóbiás Áron: Képtelen kor krónikása. Bp.: Trikolor. 351 p. (Örökségünk) Fve 2000 Ft

Turkisch, M. C.: Angyalzárny. 1. köt. Láng a jég alatt. Sopron: Novum Pro. 339 p. Fve 3990 Ft

Vágó Zsuzsanna: A szeretet ereje: az emberi szeretetről. [Szada]: Kassák. 147 p. (Bölcsességek kincsestára, 29.) Kve 1490 Ft

Vágvölgyi B. András: 1989: tűzijáték. Bp.: Nyitott Könyvműhely. 640 p. Fve 3990 Ft

Valéro, Mario José: 365 mese. Bp.: Napraforgó. 197 p. Kve 2490 Ft

Vall Éva: Házmúzeum. Csikszerecs: Pallas-Akadémia. 186 p. Fve 2800 Ft

Vándortűzek: versek, prózai írások, gyermekirodalom. Bp.: Accordia. 186 p. Fve 2700 Ft

Varga Éva: Szótáríró királyfiak. Bp.: Littera Nova. 112 p. (Sophie könyvek, 38.) Fve 1620 Ft

Vasas Judit: Mahree Nok. Bp.: Ad Lib-rum. 280 p. Fve 2990 Ft

Vega, Denise: Ide kattints! Szeged: Könyvmolyképző K. 242 p. Kve 2300 Ft

Verrasztó Gábor: Abszurdok. Bp.: Argumentum. 196 p. Fve 2100 Ft

Ward, J. R.: Kapzsiság. Bp.: Ulpius-ház. 636 p. (Bukott angyalok, 1.) Fve 3999 Ft

Wass Albat: Nagy novelláskönyv. Pomáz: Kráter Műhely Egyes. 1141 p. Kve 4900 Ft

Weir, Alison: Lady Jane. Bp.: Ulpius-ház. 612 p. Fve 3999 Ft

Westerfeld, Scott: Szépek. Szeged: Könyvmolyképző K. 324 p. Fve 2999 Ft

Wieland Ágnes: A jövővények háza. [Sopron]: Novum Pro. 190 p. Fve 3490 Ft

Wodehouse, Pelham Grenville: Nyári holdfény. Bp.: Haxel. 287 p. Fve 2600 Ft

Zsilváni Borsos Irén: Újraélt vasz. Bp.: Accordia. 174 p. Fve 2490 Ft

KEZDJE TAVASZI VÁSÁRLÁSÁT A KÖNYVTÁRELLÁTÓ BOLTJAIBAN!

Könyvújdonságokkal, CD-k DVD-k közel teljes választékával, valamint import kiadványokkal, tankönyvekkel várjuk vásárlóinkat, szerződött partnereinket és minden kedves érdeklődőt. Kérjük, tekintsek meg új honlapjainkat www.gyermek-konyv.hu, www.ajandek-konyv.hu, illetve www.szak-konyv.hu és jöjjenek el boltjainkba is! Széles választékkal, kedvező árakkal és különböző akciókkal várjuk Önöket!

KÓDEX KÖNYVÁRUHÁZ ÉS TANKÖNYVCENTRUM
1054 Budapest, Honvéd u. 5.
Tel.: (06-1) 428-1010
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 10–18 óra

KAZINCZY FERENC KÖNYVESBOLT
6722 Szeged, Jósika u. 34/a
Tel.: (06-62)-559-559
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra

Látogassanak el Internetes áruházunkba is: www.kello.hu!



„Nem azé, aki fut”

Az irodalom, legyen bármennyire is magasztosabb pálya, mint más, mégiscsak versenypálya. A művészelkat elengedhetetlen része a hiúság, bizonyos mértékű egoizmus és önreklámra való készség. Ha Mándyrg gondolok, focis allegória jut eszembe: Németh Andor inkább a pálya széléről figyelte az eseményeket, mintsem maga is versengve a babérokért, de nem volt nála élesebb szemű, felkészültebb és tapasztal-
tabb „edző”.

A hírnév nem érdekelte, futni sem szeretett érte, maga is sokat korholta a maga lustaságát. De a fejében volt minden, amit kora irodalmáról és művészeti áramlatairól tudni lehetett.

A Balassi Kiadó egy „Közép-európai értelmiségi a XX. század első felében” alcímmel jelentette meg Tverdota György *Németh Andor* című monográfiáját, amely kötet az európai látószög távlatából igyekszik felmérni és leképezni egy magyar szellemi sorsot a 19-20. század fordulóján, amelybe két világháború kétszer szólt közbe drasztikusan.

Tverdota György monográfiájával, mint bevezetőjében is elmondja, egyrészt hiányosságot szeretne pótolni, másrészt azt a homályosságot oszlatni, amely a Németh Andor személye és életműve körül felbukkanó gyakran hangoztatott ítéletekből, legendákból állt össze. Ilyen közhely például az írói feladatok elől való meghátrálása, passzivitása, sodródásra való hajlama. A kötet az életrajz pontos nyomom követésével, a barátságok, közeledések és elszakadások elemzésével pontosabb rajzot készít az

eddig csak töredékesen megismert életműről. A monográfia első kötete 1939. április 23-án végződik, amikor is Németh Andor Egy foglalt páholy története című, a „Hadik-páholy” életét felelevenítő műve utolsó részlete megjelenik az Újságban. Ekkor már halott Karinthy is, Kosztolányi is, és a nagy mester: József Attila is. Egyik legfontosabb közös kapcsolódási pontjuk: Németh Andor.

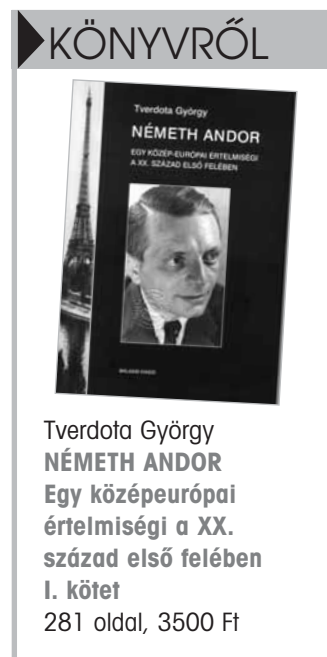
A kritikus, költő, író 1891-ben született, hamar barátságba került a Nyugat legnagyobbjaival, Adyt és Osvátot még Kolozsvárról ismerte. A diákszervezetként indult szabadgondolkodó Galilei Kör elnöke lett, majd az első világháború kitörése előtt a párizsi művészeti életben mártózt meg, ez megalapozta a, mondjuk így, bohém irányvonalat az életében. A világháború kitörése Párizsban érte, Németh Andort a többi nemkívánatos idegen állampolgárral egy francia szigetre internálták, majd Bécsben folytatta önkéntes száműzetését lapszerkesztőként. Ennek az időszaknak a gyümölcse a József Attila-barátság, amellyel végül is Németh Andor megalapozta nevét. Kölcsönösen felismerték a másik nagyságát, és kölcsönös támasszá is tudtak válni egymás számára. Mint Tverdota György felidézi Vágó Márta emlékeit az 1920-as évek végéről: „Végre Attila is megjelent, teljesen kótyagos állapotban a verstől, a kialvatlanságtól és a csalódástól, hogy barátja Németh Bandi – akinek a kávéházban megmutatta a verset –, nem volt kellőleg elragadtatva, nem annyira, amennyire várta, szeretete

volna.” Ebben az időszakban Németh Andor a Nyugattól eltávolodva már inkább A Töll, a Dokumentum és a Szép Szó táján találta meg szellemi otthonát, Déry, Kassák, a magyar és a nemzetközi avantgárd terepén. Ha életrajzát olvassuk, kiderül, hogy többször, többfelé fordult érdeklődése, egy életpályán átívelő szilárd ideológia nem jellemezte, ez azonban határozatlanságából és végtelen nyitottságából fakadt, mintsem számító köpönyegforgatásból. Mint Tverdota György kötetéből kiderül, Déry Az átutazó című regényének Rác György nevű szereplője Németh Andor karakterének karikatúraszzerűen megrajzolt figurája, amelynek elrajzoltságát Németh aztán egy versében nehezményezte is. A József Attila-, Kassák- és Déry-barátság mellett meghatározó volt Karinthyval való viszonya is, mert (milyen jellemző ez Németh látásmódjára!), szavai szerint sem komázni nem óhajtott az íróval, sem tömjénezn

őt, és részt venni a személyét övező „sikerkomédiában” és „ordinaré népszerűség” színjátékában. Németh, ha kellett, kíméletlenül őszinte volt kritikáiban, főképp kora közönségét és színházi ízlését osztorozó színikritikáiban.

A második világháború az elsőhöz hasonlóan Párizsban érte, itt jelent meg Kafka-tanulmánya, és a magyar irodalomtörténet szempontjából legjelentősebb, József Attila című munkája. Hazatérve a Csillag főszerkesztője lett. Bár alapvetően baloldali irányultságú volt, a kommunista betagozódás távol állt tőle, és 1953-as halála meg is óvta a vállalhatatlan kompromisszumoktól. Németh Andort rendkívül széles körű tájékozódása tette világpolgárrá, kora klasszikus értelemben vett polgárává. Kívívta Arthur Koestler megbecsülését és barátságát, Párizsban a szellemi élet koncentrált sűrűjébe csöppent („Apollinaire-t minden második-harmadik nap felkerestem, bemutatott Delaunay-nek, Marie Laurencinnek, és elvitt egy társaságba, ahol a Balzac-múzeum gondnoka Balzac kávékészletével szolgálta fel a kávé”), és – mint Tverdota György rámutat – ha nem szólt közbe az első világháború, Németh Andor vezéregyénisége lehetett volna a magyar avantgárd frankofil ágának. De nemcsak e szerteágazó munkásság feltárásának izgalma miatt érdemes kézbe venni a kötetet, és remélhető folytatását is: arról a korszakról kaphatunk körképet, amely egész Európa életének legforrongóbb, legváltozékonyabb és legtar-
kább korszakát mutatja be.

Laik Eszter



Tverdota György
NÉMETH ANDOR
Egy közép-európai
értelmiségi a XX.
század első felében
I. kötet
281 oldal, 3500 Ft

Főtermék, történelmi háttérrel

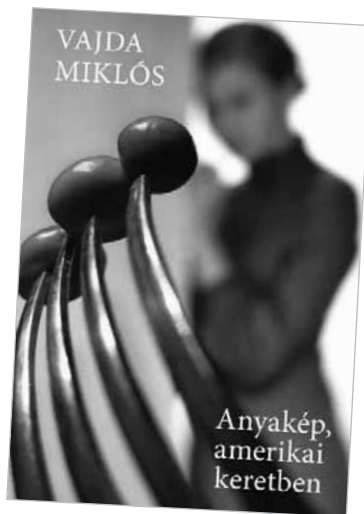
„Melléktermékek mind, nem is rosszak, vállalkozók, sőt, csak éppen a főtermék hiányzik.”

Önnön életművéről hoz ekképp ítéletet valamikor az ezerkilencszázhetvenes, nyolcvanas években Vajda Miklós. Az a műfordító, akinek tolmácsolásában olvashattuk mondjuk Irving Shaw kultuskönyvét, az Oroszlánkölyköket, Jack London vagy Walter Scott felszabadító, mert szabadságot sugalló elbeszéléseit, akinek tolla nyomán szóltak meg Arthur Miller, Friedrich Dürrenmatt és Peter Schaffer színdarabjainak emlékezetes magyar premierjein a felejthetetlen fő- és mellékszereplők. Ezek voltak a melléktermékek – no meg azok a Vajda által összeállított, szerkesztett kötetek, amelyekben angol költők – a legjobb magyar poéták fordításában – jutottak el a magyar olvasókhoz, no meg azok, amelyekben magyar költők – a legjobb angol (amerikai) poéták fordításában – jutottak el az angolszász világ olvasóihoz. „De hát mit tegyünk”, sóhajt fel a távolból a műfordító anyja 1973-ban írt levelében, „*teli vagy tehetséggel, édesem, csak sajnos lusta a végletekig...*”

Az egykori önmarcangoló (bármennyire is igazságtalan) öndefinícióban ugyanakkor nem volt nehéz (persze, pontosabb a fogalmazás úgy: nem lett volna nehéz) felfedezni a mindenséggel mérő ambíciót, amely most, így gondolom, *beteljesített*. Vajda Miklós első, saját nevéen jegyzett szépirodalmi könyve, az *Anyakép, amerikai keretben* című remek mű, s ha nem lennének akkurátusan óvatoskodó az ítékezésben, rögtön azt írtam volna: *remekmű*. Könyve műfaját Vajda – a Könyvhét idei első számában az öt értőn fagató Hegedűs Eszternek némi (ál)szerénységgel – „hibridnek”, a *memoár, az esszé és a szépirodalom keverékének* határozta meg. Mintha egy memoár-regény nem lehetne pusztán és „csak” szépirodalom, mintha... Ebbe a műfaji vitába talán nem is érdemes belemenni, hiszen a szerző – megint csak az interjú idézve – lektorként, szerkesztőként, műfordítóként megtanulta, hogyan kell tömöríteni egy szöveget, s hogyan kell feszesen, de hajlékonyan fogalmazni, ezúttal „biztosra” ment. Az évek, évtizedek óta formálódó, megélt, megszenvedett, testből, lelkéből kiszakadó „főtermék” megszületett: bizonyíthatóan hosszú évek szöszölésével találta meg a lehetséges, a tökéletes formát: félrelökve, felbontva kronológiát, a csapongó emlékezés szigorú logikai rendjébe ágyazta az örök irodalmi témát, a kimeríthetetlen változatú anya-gyermek kapcsolatot.

Megint csak más, nem mellesleg kérdés, hogy az Anya, Csernovics Judit és szűkebb-tágabb, történelmi nagyságokban és törpékben tobzódó környezetének élete „kész regény” (ahogy másképp de nem kevésbé érdekesítőn a fiáé is az, hogy jelezsem Vajda újabb formálódó regényének „témáját” is). A rövid, aradi, fényűző arisztokrata gyermekkor után nem sokkal elszegényedés, vagonlakás, majd a kapcsolati tőke – s nem kis részben a nemzet színésznő-üdvöskéje, Bajor Gizi – segítségével férjhezmenés a korszak sztárügyvédjéhez (egyébiránt Bajor első férjéhez). Néhány évnyi gondtalan nagypolgári luxus következik, erre vetül rá Vajda Ödön nem hibátlan (sokáig eltagadott) származása, a férj és a (Bajor Gizi és vitéz Kozma Miklós által keresztvíz alá tartott) félzsidó gyermek bujtatása, mentése 1944-ben. Majd az osztályidegenség stigmája és egy rémhírterjesztési kirakatper vádlotti főszerepe a következő stáció (kiszabadításáért hatalmas vehemenciával és ritka bátorsággal, élete utolsó nagy alakításaként Bajor Gizi dobja be magát, Rákosi Mátyásnál). 1956 végén disszidálás, a tervekkel ellentétben fia nélkül, egyedül, öregkor és megnyugvás és halál előtti kinszenvedés New Yorkban, 1956 és 1985 között, 29 év alatt, mindössze hét rövidebb-hosszabb alkalom a fiával, annak családjával való találkozásra.

Nos, mindez így nagy vonalakban – és non fiction – már 1997-ben tudható volt. Akkor adta ugyanis közre Vajda Miklós a *Holmi* című folyóiratban azokat az országos levéltárból előkerült leveleket, melyeket keresztanyja írt a „drága jó Rákosi elvtársnak”. A *Kirakatper, családi háttérrel* című közlemény vallomásosan szép bevezetőjében, mondhatni minden mozzanata megjelent már annak, ami mára az *Anyakép, amerikai keretben*



ben címmel gyönyörűséges szöveggé sűrűsödött. Sőt az irodalmi átformálás még „adatvesztéssel” is járt, Vajda egyébként könnyen beazonosítható neveket tüntetett el, miközben találoan plasztikus jelzőkkel tette őket „halhatatlanná”, korszakjellemző típusú. Ma már aligha mond valakinek valamit az az egykor „fogalom” név, hogy

Boldizsár Iván. Ám ha a regényben azt olvasom az igen összetett személyiségű, kanyarokban fordultatos életutat bejárta, s 56 után befolyásos udvaroncá töpörödött emberrel, hogy „hosszú kezű főszerkesztő”, már a nevére nincs szükségem, hogy értsem, ki fia borja, hogy milyen informális lehetősége van kénye kedve (vagy érdeke szerinti) segítő felemelésre vagy letaszításra. E kiragadott, s talán túlcsetelt példánál, példánál sokkal lényegesebb az a hozadék, melyet a sztori regénnyé formálása eredményezett. A belső történések érzékeny és törekeny világa (az utolsó, a *soha többé nem látjuk egymást* bizonyosságával megejtett találkozás regényzáró jelenete), sejtések és tudások kavalkádja és kozmikus apróságok kerülnek itt a helyükre. Oda, ahol logikusan és cáfolhatatlanul egyaránt s *ugyanolyan* főbűnné válik a kukkolás – felfedezése annak, hogy a harmadik emelet folyosójáról kamaszkori „szomjas szemmel” be lehet látni a bakfis lányok függöny nélküli szobájába, s a leskelődő előtt feltárulnak a „ruhátlanlanság különféle elragadó fokozatai” – („*Ilyet egyszerűen nem tesz az ember, Muksikám*”), mint az ősoktól mutatóba megmaradt, családtörténelmi patinájú, 40 titkos fiókot rejtő barokk szekreter elkötyvetyélése.

Most, hogy mondandóm bevezetőjének a végéhez értem, a karakterszámból látom, kifejtés helyett félbeszakításra, nemszeretem esküdözésre kényszerülök. A kislakú, alig 200 oldalas kötet – nagy történet és nagy könyv. Vajda, aki műfordítóként többször nyilatkozta, panaszkodta, dicsekedte, hogy egész életében más nagyságok szövegeiben lehetett szabad, immár saját könyvével érte el ezt a csodát.

Murányi Gábor



Vajda Miklós
ANYAKÉP, AMERIKAI KERETBEN
Magvető
208 oldal, 2490 Ft

A készlet és a nyereség, az eredmény beállítása

A könyvkiadóknál január a készletleltárak készítésének, a bizományosok elszámoltatásának hónapja. Február végére illik kész lenni a zárókészlet mérlegértékének megállapításával. A 2010 elején késve beérkező számlák könyvelésével, az évek közötti tételeket tisztázó időbeli elhatárolások beállításával, az utolsó adóbevallások elküldésével és könyvelésével, a 2009. év eredménye általában megállapítható március közepére. A könyvkiadóknál a zárási munka súlypontja a készletek pontos leltárértékének meghatározása, ez a munka a bizományosokkal való készletegyeztetés, az eltérések rendezése nélkül nem megy. Hasonlóan fontos a nyitott vevőkövetelések és szállítói tartozások egyeztetése a partnerekkel. Vevő (bizományos) által el nem fogadott számla alapján nem lehet árbevétel kimutatni, sőt követeléseinket a várhatóan beérkező összeg szintjére le kell írni.

Az eredmény forrása tehát az értékesítés, megfelelően választott eladási ár mellett. Normális esetben fedezet az egész időszakban folyamatosan keletkezik, tehát a nyereség sem karácsonyi meglepetés, legfeljebb a nagysága meugrik a szezonális miatt.

Értékesíteni viszont csak olyan könyvet lehet, amire van kereslet. Kereslet akkor várható, ha a fontosabb értékesítési helyeken ott van a könyv. Az el nem adott könyvekre jutó előállítási költség képezi a készlet értékét. Több év kiadói mérlegeit áttekintve az értékesítés növekedése mindig készletnövekedéssel járt. A készlet tehát dologiasult, befektetett pénz, hiszen az előállítás költségeit a megjelenés után pár hónappal rendezni kell. Akkor nyerjük vissza a lekötött pénzünket, ha eladjuk a készletet, és fajlagosan többet nyerünk vissza, ha az előállítási költség feletti áron tesszük ezt.

Áron tesszük ezt.

Megállapíthatjuk, hogy a készlet – legalábbis az a része, amely bár lassan csöpögött is, de fogy – a jövőbeni nyereség forrása.

Az immobil, nem fogyó műveket célszerű visszakérni a bizományosoktól, és eredmény terhére leselejtezni. Kitűnő eszköz a céltartalék-képzés arra, hogy a 2010 elején érkező visszáru mégis a 2009. évi eredményt csökkentse. A selejtezések több éves elmaradása fiktiiv módon megemeli a cég könyv szerinti vagyonát, és tőkeértékét. A cégérték vizsgálatánál ez azonnal kiderül, és leértékelési különbözetet jelent. Még itt sem mondhatjuk, hogy a tárgyévi nyereséget a készlet okozta, sőt az eladástól keletkező hozamnak kell fedeznie az immobil készletek leírását is. Kétségtelen, hogy a selejtezés csökkenti az értékesítés eredményét, és közelebb hozza a kiadók valódi tőkeértékét a mérlegben megjelenő értékhez. Ezért minden kiadónak ajánlom éves záráskor a nem fogyó készletek vizsgálatát és selejtezését.

Miért tartja hát a cikk elején felvetett téves nézet „az eredmény készletből van” magát fenn olyan tartósan, hogy minden évben kapok néhány telefont ez ügyben?

Az oka a túlzottan „takarékos” ügyvitelben egy évvégi könyveléstechnikai eljárás. A könyvet saját termékeként előállító kiadó ügyvitele úgy lett szabályozva, hogy évközben a felmerült költségek, kifizetett ráfordítások szerinti könyvelés történjen. Csak év végén, készletleltár alapján kell a készletértéket a könyvelni a mérleghez. Ez a könyvelési módszer megengedett, rendszerint évközi veszteséget mutat ki, mert a tárgyévi előállítási költségeket úgy kezeli, mintha a teljes mennyiség azonnal el lett volna adva, értékesítési költségként. Kimarad a termék raktárba vételének – a bizományba adás is csak egy vevőhöz kihelyezett raktárba szállításnak felel meg –, és az onnan történő értékesítésnek folyamatos évközi könyvelése.

ÉVES ZÁRÁS	Készletek év végi rendezése	Követelések és tartozások év végi rendezése
Alapelv (Számviteli törvény)	Egyedi, művenkénti cikkenkénti értékelés	Egyedi, számlánkénti értékelés
Eszközök	Könyvek visszakérése, selejtezés, Saját raktárban leltárfelvétel, Bizományosoktól készletre vonatkozó nyilatkozat, Előállítási költségek teljességének ellenőrzése, Készletnyilvántartás és könyvelés egyeztetése	Egyenlegközlők kiküldése, Barter rendezések Pénzügyi analitika és főkönyv egyeztetése
Értékelési eljárások, módszerek	Önköltség szabályzat (előírások) rögzítése Leltárhiányok és többletek rendezése, Értékvesztés, Utókalkuláció, a tényleges önköltség megállapítása Céltartalék a várható veszteségekre	Hitelezési veszteségek leírása Értékvesztés Kis összegű eltérések rendezése partnereknél Céltartalék a jövőbeni kötelezettségekre
Zárási eredmény	Megtisztított valódi, óvatosan értékelt zárókészlet	Óvatosan értékelt, valódi (pénzben megtérülő) követelések A szükséges pénzküldést kifejező kötelezettségek

Ebben az időszakban a kisebb kiadók külső könyvelője az ügyvezető noszogtatására nyilatkozik a várható eredményről. Ez körülbelül így hangzik:

„Ha a leltárkészletet lekönyveljük, az megnöveli ennyivel a nyereséget, aminek nyereségadó vonzata lesz.”

Több kiadóvezetőtől is hallottam, hogy a „nyereség a készletben van, a készletből jön”.

Hogyan lehetne csökkenteni az eredményt, mert adózni kell utána? Tegyük tisztába ezt a kérdéskört.

Ha egy kiadó jól gazdálkodik, akkor még a magas árak mellett is, a bizományosoktól és vevőktől kapott kiadói árbevétele majdnem duplán fedezi az eladott könyvekre jutó előállítási költséget. (Eladási ár 100%, kiadói bevétel 40–50%, nyomdaköltség, egyéb szerzői és előkészítési díjak egy könyvre vetítve tapasztalatom szerint nem haladják meg az eladási ár 20–30 % százalékát.). Minden egyes könyv eladása fedezetet termel. A kiadók rezsiköltsége alacsony, fix jellegű – mivel tevékenységük nem eszköz és létszámigényes. Az alacsony rezsiköltség másik oka a pénzszerű. Amikor a kiadó árbevételéből származó fedezet, vagy hozam átlépi a rezsiz és működési költségek szintjét, eredmény keletkezik.

Az évközi eredmény becslésénél nem elég a lekönyvelt számlák főkönyvi kivonatát megnézni, tudatában kell annak lenni, hogy nincs minden eladva, fejben mindig korrigálni kell a könyvelés eredményét a készlettel. A készlet a gazdálkodásban mindig jelen van, az eredmény folyamatosan keletkezik, az évvégi kötelező könyvelési helyreigazítás csak rendet rak.

Költségem könyvelés melletti eredmény = Könyvelési eredmény (5, 8, 9-s számlaosztályok összevont egyenlege) + Nyitókészlet – Zárókészlet. (58-s számlacsoportból és becsléssel)

Ez az összefüggés év közben is bármikor alkalmazható, persze feltétele, hogy az egyes könyvekről vezessünk mennyiségi készletnyilvántartást, és legyen művenként a tervezett előállítási önköltségre kalkuláció. Így mindig meg tudjuk becsülni a hó végi, negyedév végi zárókészletet, és ennek segítségével a valós eredményt.

A kiadók pénzügyi helyzetét tekintve fő mutatónak a gazdálkodásból származó pénzbevételek és pénzkidadások egyenlegét tekintjük. A pénzbevétel olyan árbevétel, amelyet számláztunk és kifizettek, a pénzkidadás olyan előállítási és működési költség illetve ráfordítás melyet mi kifizettünk. Bár van jelentősége itt a vevőállománynak és szállítóállománynak, amelyek miatt az időszak pénzügyi egyenlege és eredménye eltér egymástól, mégsem ez az alapvető hatás. Azt kell egy kiadó pénzügyi helyzetének értékelésekor megértenünk, hogy az összes példánynak, az eladottnak és készleten maradónak előállítását is kifizettük, valamint az értékesített rész által többletpénzhez jutottunk. Ezt fejezi ki a következő pénzügyi mutató.

Gazdálkodás pénzügyi egyenlege = Értékesítés (pénzbeli) eredménye – készletnövekedés

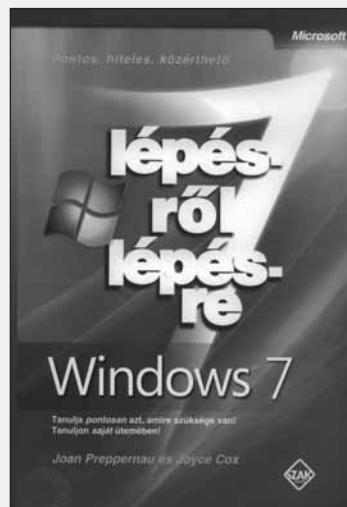
Látjuk, de a gyakorlatból tudjuk is, hogy a fizetőképes kereslet hiánya, a terjesztői árretek növekedése, a számlák elhúzódozó kifizetése csökkenti az értékesítés pénzbeli eredményét, a növekvő eladatlan készletek pedig még tovább zsugorítják a kiadók rendelkezésre álló pénzeszközöket. E pénzeszközök szerepe a következő időszaki előállítási tervek finanszírozása lenne.

Még néhány megjegyzés ehhez a témához. A társasági adó 2009-ben igazán nem jelentős, az első 50 millió forintos részre 10 százalékos kulcs is alkalmazható, és csak felette 16 százalék az adókulcs. Utoljára 2009-ben az adóalapot a bruttó nyereség alá is csökkenthetjük, az iparűzési adó beállításával. Persze ennek feltétele, hogy adóinkat pontosan fizetjük, nincs elmaradás.

A valós eredmény valós készletértékkel függ össze. Ha véletlenül és jelentősen alábecsülöm a készletértéket (mindegy, hogy a mennyiségi vagy önköltségi oldalát), megnövekszik az értékesítés költsége a valódi eladást kifejező árbevételhez képest. Az eredmény csökken. A következő évben viszont ebből eredően többleteredmény keletkezik, mivel a nyitókészlet alulértékelt. A tudatosan alkalmazott ilyen eljárás a számviteli törvény alapelveivel ütközik. Sérti az egyedi értékelés elvét, az eredménykimutatás összeállításának elvét (a bevételek és ráfordítások összemérhetőségének elvét), a mérleg valóság elvét. Másrészt nem oldottunk meg végleg semmit, hiszen a probléma visszajön, ellenkező előjellel a következő év zárásakor. Ezért fontos a zárókészlet érték meghatározás minden lépése, a tisztítás (selejtezés), a valós mennyiségi leltár, a pontos utókalkuláció. Láthatjuk, hogy nem csak a könyvelő dolga.

Dr. Bódis Béla

Önálló felkészülés Windows 7-ből



A számítástechnikai- ipar hihetetlen sebességgel ontja ki magából az újabbnál újabb termékeket. Ez alól sem kivétel a világ legerjedtebb számítógép-kezelő rendszere, a Windows, amihez persze sok kézikönyvet írtak már a világban. Ezúttal egy kétszerős kötetet tartok a kezemben, melynek alkotói egy olyan (tankönyvszerű) könyvet írtak a számunkra, mellyel a Win-

dows 7 operációs rendszer legalapvetőbb tudnivalóit sajátíthatjuk el, akár minden további segítség nélkül – s mint a címből is olvasható -, lépésről lépésre. Ugyan a könyvhöz gyakorlófájlok tölthetők le a magyar kiadó honlapjáról, a fejezetek közel feléhez van csupán gyakorló anyag.

Viszont nagy előnye a kötetnek, hogy az egyes kifejezések mind magyarul, mind pedig angolul is olvashatók, így nem csak azok használhatják, akiknek a magyar verziójú Windows 7 van meg.

A kötet három főbb részen keresztül ad áttekintést az olvasónak a rendszer legfontosabb elemeiről. Bevezetője főként a rendszer alaprészeit ismerteti: a felhasználói fiókok, hálózatok, ablakok és mappák kezelését. A második rész az internet használatát mutatja be, igen nagy részletességgel: kezdve az internethez való csatlakozástól, az Internet Explorer 8 böngésző beállításán és használatán át, a különböző weblapok és webhelyek biztonságos alkalmazásáig.

A harmadikban a képi elemek használatával (téma módosítása, képernyő-beállítások) rendszerbeállításokkal, programok kezelésével (telepítésükkel és eltávolításuk-

kal is) valamint a kisebb hardvereszközök telepítésével (nyomtató, több képernyő, hangeszközök) foglalkozik.

A fekete-fehér illusztrációk mellett a fejezetek végén egy minimális összefoglalás segít áttekintés adni az adott részről. Ennek segítségével akár saját magunk letesztelhetjük tudásunkat. Bár egy-két kifejezés sajnos kimaradt belőle, az utolsó oldalakon lévő szótár hasznos lehet mindazok számára, akiknek a számítógépes zsargonok megfejtése gondot okoz.

Csokonai Dániel

KÖNYVRŐL



Joan Preppernau,
Joyce Cox
**WINDOWS 7
LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE**
Szak Kiadó
544 oldal, 7000 Ft

Hába fűröszted önmagadban,
csak másban moshatod meg arcodat”
József Attila.

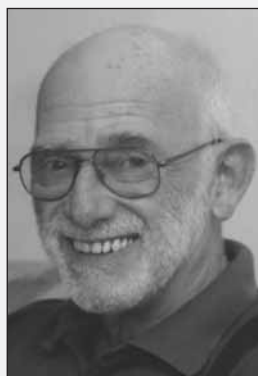
Az individualizmus fölfalja az individuumot, más-
képp fogalmazva: a liberalizmus a szabadságot.

A neoliberais újkapitalizmus azt a mást pusztítja el,
amiről József Attila beszél. Ugyanis az individuum
túlhangsúlyozása szétrombolja a tradicionális közös-
séget. (Gladiátor, ne barátkozz gladiátorral: ez a kí-
méletlen verseny jelmondata is!) Közösség nélkül pe-
dig nincs identitás (nincs mihez képest meghatároz-
nom magam), identitás nélkül
nincs individuum. A folyamat gye-
rekkorban a családi közösség szét-
esésével kezdődik.

Egymással kéméletlen versenyben
állók nem bírnak közösséget alkot-
ni! Minden közösség alapja az
együttműködés. A kéméletlen ver-
senyhelyzet lehetetlenné teszi a
kapcsolatot; ahhoz, mint láttuk, együttműködés,
szolidaritás, és főleg:
bizalom kellene, de a tömegember fél az együttműködéstől,
fél közel engedni magához a másikat. Alapélményünk a bizalmatlanság; anyánk,
ha bölcs, már totyogó korunkban erre tanít. Ne higgy senkinek, ne
mondj el semmit senkinek. Sőt: hazudj. Ha túl akarsz élni, hazudj!

A hírek, a kékfény-hírek, a bűnügyek, a krimik, az egész kriminokrá-
cia, amiben élünk, azt sugallják: légy bizalmatlan, senkit ne engedj kö-
zel magadhoz, zárkózz be.

Nem csak a család, de az együttlakók közössége is hagyományos kö-
zösség (gondoljunk csak egy régi falura), mert ezer közös ügy, közös
érdek képviselőjében léphetnének föl, ha eszükbe jutna, hogy közösen
is föl lehet lépni. Ha lenne a polgároknak egymás iránt annyi bizalom,
ha nem félnének egymástól, ha nem tartanánek attól, hogy szomszéd
bele akar látni a tányéromba, aztán még bele is köpne a levesembe,
egy nap még azon kapom magam, hogy kirabol. Vagy följelent. Vagy
elcsábítja a feleségem, lefekteti a lányomat, drogot ad a fiannak... szó-



Kertész Ákos Az Én és a Másik

val jobb szigorúan bezárkózni, kerülni a bizalmas érint-
kezést, legföljebb ki-ki magányosan vicsoroghat a zárt
ajtók mögött.

Miért jó ez így a globális kapitalizmusnak? Mert min-
den közösség lehetőség a szervezkedésre, a lázadásra,
a kollektív érdekérvényesítésre, és ez a tőke egyedural-
mát veszélyezteti. Féljetekek egymástól (ha féltek, nem
bírtok összefogni), és mindenki közvetlenül függjön a
főlsőségtől; minden egyes ember a maga személyes
cérnaszálán lógjon! Az elmagányosodott ember szá-
mára csak a különalku maradt, és ez az autokrata hata-
lomra nem veszélyes.

Apám azzal heccelte anyámat –
elég szűkös időket éltünk –, hogy
egy szőlőszemet is négyfelé oszt.
Igen, aki ilyen családi közösségben
nő föl, eleve, szinte reflexként belé
lesz oltva a társadalmi igazságosság
erkölcse. Ezt belőle semmiféle li-
berális individualizmus nem irta-

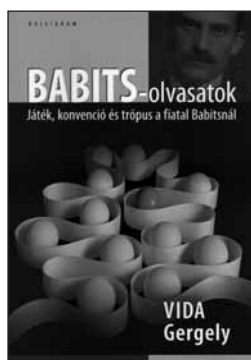
hatja ki. Az önzés szabadsága, a kéméletlen verseny szabadsága, a ha-
rácsolás szabadsága egyenesen vezet a gyilkosság szabadságához, ha
az egyén érdeke fölülbírálhatja a közösség érdekét. Akkor a háborús
ínség idején az egész szőlőszemet elvehetem a családomtól, mert én
vagyok a legerősebb. Ha nem adják, lelövöm őket.

Ez nem anarchia, mert az anarchia az a magától értetődő rend, ami
nem igényel erőszakot. Ami lehet, hogy utópia, de nem tévesztendő
össze a rend hiányával, az ökoljoggal, a dzsungeltörvénnyel. Így a
végsőkig következetes liberalizmus magát a szabadságot pusztítja el,
és a korlátlan individuális szabadság magát az individuumot.

A képviselői demokrácia föltétele a közösség, mert közösség nél-
kül ki mondja meg a képviselőnek, hogy mit képviseljen? Akkor a po-
litika mondja meg nekünk, mit akarunk. (Ismerős? Hát persze, hogy
az!) Amiképp manapság a reklám határozza meg a vágyainkat, álma-
inkat. És ha még saját vágyaink, álmaink sincsenek, akkor már zom-
bivá lettünk, nem vagyunk többé emberek.

Babits laboratóriumában

Vida Gergely tanulmánykötetében
Babits korai verseinek újraértelmezé-
sére tesz kísérletet. Vizsgálódásait ki-
terjeszti, a trópusokra is, melyeket az
eddiggi Babits-kutatás elhanyagolt. A
Kosztolányival szemben a kánon peri-
fériájára szorult költőt megpróbálja
visszahelyezni korábbi, központi he-
lyére, úgy, hogy rámutat ironiájára, já-
tékosságára. A gazdagon lábjegyzete-
zett szöveg irodalomtörténeti és el-
méleti munkák alapos ismeretéről
tesz tanúságot. Miközben összegzi,
egyúttal pontosítja is annak eredmé-
nyeit. Írása nem cáfolata, sokkal in-
kább kiegészítése azoknak. Észrevéte-
lei számtalanszor átvett fölismerések,
ő csupán összegyűjti az eddiggi ered-
ményeket, és egyéni szintézisüket ad-
ja. A fiatal költőt nem a kései életmű fe-
lől értelmezi, hanem saját idejében, a versei, és az azokkal páru-
zatosan írt esszéi, tanulmányai és levelei tükrében.



Vida Gergely:
BABITS-OLVASATOK
Játék, konvenció
és trópusok a
fiatal Babitsnál
Kalligram Kiadó,
152 oldal, 2200 Ft

A pályakezdő Babitsot szimbolizmust túllépő, költő társainál új-
több, eredetibb és merészebb alkotóként mutatja be. Vida kötetének
újdonsága, hogy felfedezi: az ifjú Babits számára fontos kérdés a nyelv,
és annak urallhatatlansága, mely újra és újra felbukkan költeményei-
ben. A verseknek nem tulajdonít egyetlen kizárólagos jelentést, ha-
nem elemzéseiben a lehetséges jelentéseket tárja föl, és a nyelvi szint
játékba hozásával újabb jelentésmezőket tár fel. A szerző így olvassa
újra Babits már sokszor elemzett verseit, mint az Esti kérdés-t vagy az
In Horatium-ot, és fedi fel újabb rétegeit. Szoros olvasatában kimutat-
ja a különböző költői eszközöket, – pl.: az aposztrophét, a kiazmust –
azoknak elbizonytalanító, ironizáló funkcióját. Vitába száll a Babits-
csal kapcsolatban leggyakrabban felmerülő objektívlíra közhelyével.
Egy másik, eddig nem oly jól ismert költő képét rajzolja meg.

A Theosophikus énekek c. verssel foglalkozó részben, ezt a ké-
pet látja el tónusokkal. A költeményekben – Vida szerint – Babits
a jelentés mélyrétegeit nyelvi eszközökkel fejezi ki, az istenképet
ezáltal ironizálja, és kiüresíti. Ebből következik fontos felvetése,
hogy a hagyományosan katolikus költőként számon tartott Babits
esetében nem beszélhetünk tisztán hitről, vagy hitelenségről.

A kötet bár izgalmas kérdéseket vet fel, sűrűsége, szaknyelvvvel va-
ló terheltsége miatt, nehezen olvasható. Nem az érdeklődő nagykö-
zönséget szólítja meg, hanem az irodalomtörténészek szűk táboraát,
és azon belül is inkább e korszak kutatóit.

Hományi Péter



Popper Péter
Válság és megújulás
 Siva nevető tánca
 A szerző a társadalmi és magánéleti krízisek okait kutatja. A válság és a depresszió legyőzése érdekében az ember belső lelki építkezéséről ír idézetekkel, példákkal.
 Kötve, védőborítóval 192 oldal, 2680 Ft

A Saxum és a Sziget Kiadó ajánlata

Lux Elvira

Boldogság és keserűség a szexben
 A neves szexológushoz beérkező legérdekesebb, gyakran felmerülő, sokszor intim kérdésekből válogattunk. Kérdések és válaszok sorozat, füzve, 176 oldal, 1680 Ft



Ranschburg Jenő
Mi rontottuk el?
 A sorozat első kötete a legkisebbekkel foglalkozó kérdésekre ad választ. Külön fejezetben taglalja az egy éves korig és külön az egytől három éves korig felmerülő problémákat. Kérdések és válaszok sorozat, füzve, 192 oldal, 1680 Ft

Ranschburg Jenő
Kis gyerek... kis gond? Óvodáskor

Az óvodáskorú gyerekek szüleinek leveleiből válogattunk, így az életszakaszra jellemző legáltalánosabb nevelési problémák és a rájuk adott válaszok a kötet lapjain megtalálhatók. Kérdések és válaszok sorozat, füzve 180 oldal, 1680 Ft



Katharina Adams – Dirk Mann
Évelő növények
 Az évelő növények rendkívül sokfélék. A kialakításhoz, gondozáshoz és a növények kiválasztásához ad segítséget. Lépésről lépésre sorozat B/5, kötve 96 oldal, 1950 Ft



Franz-Xaver Tremel
Gyógy- és fűszernövények
 500 gyógy- és fűszernövény képekkel illusztrált bemutatása, ismertetése és ötletek, tanácsok a kiválasztáshoz, az elhelyezéshez, a gondozáshoz és a konyhai felhasználáshoz. A/5, kötve 320 oldal, 4500 Ft

Saxum Kiadó • Tel/fax: 237-0659
www.saxumkiado.hu

Hans-Hermann Hoppe:
Demokrácia, a bukott bálvány.
 A monarchia, a demokrácia és a természetes rend gazdaságtana és politikája
 • 85, 240 o., 2990 Ft



Vasvári György CISM:
A társadalmi és szervezeti (vállalati) biztonsági kultúra
 • 86, 100 o., 1990 Ft

Sebestyén Ádám:
A bukóvíval székelység tegnap és ma
 • 85, 496 o., 2990 Ft



www.adlibrum.hu • info@adlibrum.hu • www.kormendijananos.hu

Ahol a fehérek a rabszolgák...

Légy üdvözölve egy feje tetejére állt világban! Doris világában, aki az egyik perében még növéreivel bújócskázik a házuk mögött, a következőben már egy rabszolgahajó fedélzetén találja magát, mely egy Új Világ felé viszi. A káprázatos nyelvi leleménnyel megirt, szatirikus regényben nyomon követhetjük útját, majd küzdelmét szabadulásáért.

A könyv megjelenésének évében Nagy-Britanniában Alternatív Orange-díjat kapott, az Egyesült Államokban pedig az Év Könyve lett.



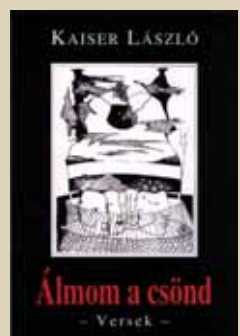
K.u.K. Kiadó, 2800 Ft



Kaiser László
ÁLMOM A CSÖND
 Versek



Szigeti Lajos
VÉGTÉLEN JEL
 Versek 2007–2010
 König Róbert grafikáival

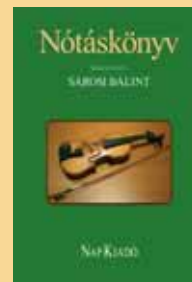


A/5, 88 oldal, 1500 Ft

A/5, 80 oldal, 1200 Ft

HUNGAROVOX KIADÓ

1137 Budapest, Radnóti Miklós u. 11.
 Telefon/fax: 340-0859 www.hungarovox.hu



NÓTÁSKÖNYV

Összeállította SÁROSI BÁLINT
 A/5, kötve, kottákkal, 360 oldal, 3500 Ft
 Bő válogatás a dallómegeből, mely a jó fél évszázad előtti magyar társadalomnak még közös dalkészlete volt, s amit a mindennapi beszédben „dal” helyett „nóta”-nak mondtunk. 330 kotta és szöveg található a gyűjteményben.



PAPP ZOLTÁN: **ÍROGATÓ SZÍNÉSZ**

Álarcok sorozat.
 A/5 kötve, a Szerző rajzaival illusztrálva, 272 oldal, 2900 Ft

„A könyv második fele: drámák, zömében hangjátékok. Mert ilyeneket szoktam néha írni. De az első felében összecipegettem egy különös színháztörténetet. Elmesélem az elmúlt harminc évet. – Kedves Közönség! – Tessék belém lapozni! – Papp Zoltán



www.napkiado.hu

Mi a madzsar?

Beszélgetés Margittai Gáborral



Az egyiptomi-szudáni határ közelében lévő Selatin tevepiaca (fotó: Margittai Gábor)

Interjúalanyunk négy magyar tudatú néptöredék nyomába eredt: felkeresett egy törökmagyar falut Törökországban, a fekete bőrű magyarábokat Afrikában, a provence-i „magyarokat” és a kazakisztáni madjaroikat. Ezeket a találkozásokat meséli el a **Mi a madzsar?** című könyv.

– **Hogy született meg a könyv ötlete?**

– Előző könyvem, riportjaim túlnyomórészt olyan Kárpát-medencei, határon túli területekkel foglalkoztak, ahol végletes ki-

sebbségben él a magyarság. Erdélyben a kevésbé ismert részeket jártam, nem kizárólag a Székelyföldön, hanem például Dél-Erdélyben; a Felvidéken pedig nem csupán



Kazakisztáni magyarok ünnepi lakomához készülődnek (fotó: Margittai Gábor)

a határhoz közeli magyarlakta területeken, hanem a Szepességben is. Amikor ezeket a riportokat készítettem, akkor hallottam a „magyarokról”, akik különleges szórványvilágban élnek, de nem itt a közelben, hanem Ázsiában, Afrikában, Dél-Európában. Felkerestem őket, megírtam a történetüket, mai helyzetüket, és ezek az írások először a Magyar Nemzet hétfégi Magazinjában jelentek meg. Kibővíttem, átdolgoztam az anyagot, így született meg a könyv.

– **Mi vonzza ebben a témában?**

– Fogalmazzunk úgy, a közösségi lélektan. Mi motivál egy törzset, hogy négy-öt száz vagy netán több ezer éven keresztül megőrizze azonosságtudatát – amikor az ellenkezője jóval kézenfekvőbb volna? Még ha ez az azonosságtudat kevert, bonyolult, ellentmondásos is, mi az, ami őket a magyar kultúrához köti? Ezekben a közösségekben az ős, az alapító atya, a kultúrhős tisztelete meghatározó. Ez lehet az egyik magyarázata az ilyen fokú hagyományőrzésnek.

– **A könyvből kiderül, hogy sokkal nagyobb érdeklődést mutatnak a szórványpopulációk iránt a határon túli magyarok, mint az anyaországiak.**

– A határon túliak lelki, társadalmi érzékenységéből adódhat ez. Engem mindig is a peremlét mint életforma, az efféle elszigeteltségben élők, illetve a centrumhoz való viszonyuk érdekelt, meg az, hogy mi-

képp lehet ilyen helyzetben megőrizni a gyökereket. Ezeken a területeken természetesen sokkal inkább védik – mert lét-szükséglet – a hagyományokat. A peremnépeket nem tartja szoros őrizet alatt a centrum, nincsenek úgy szem előtt, nem feltétlen szalad át rajtuk a történelem. Egyszerre védtelenebbek és védettebbek.

– Tehát különféle szóbeszédéből értesült e népcsoportok létezéséről. Mi történt azután?

– Elkezdtem utánajárni a dolgoknak, kuttattam a négy általunk meglátogatott népcsoportról szóló irodalmat. De hiába a hosszas vizsgálódás, valójában vajmi kevés anyag áll rendelkezésünkre. Ha még van valahol fontos adalék, azt többek között Isztambulban kellene keresni. A török rabszedés elmélyültebb kutatására, a rabszolgacsoportok származási adatainak előásására az Oszmán Birodalom archívumaiban kínálkozna lehetőség. Volna mit törlesztenie a magyar történettudománynak az elhanyagolt kérdésekből. Olvashatók továbbá emlékiratok, középkori útikönyvek, amelyek megemlékeznek muzulmán seregekbe sorozott magyarokról szentföldi hadjáratokon. Feleségemmel, Major Anitával arra voltunk kíváncsiak, mennyi lehet igaz a szájhagyomány útján terjedő történetekből. Minden népcsoportnál ketten jártunk, Kazakisztánt leszámítva. Az iszlám világban sokkal szerencsésebb és működőképesebb egy újságíró-házaspár fellépése.

– Miért?

– Mert az szigorúan kétpólusú világ: férfiként csak a férfivilágba lehetsz bejáratos, a (külföldi) nő viszont mind a kettőbe, a férfiba és a nőibe is bepillantást nyerhet.



Margittai Gábor (fotó: Major Anita)

– Mennyi időt töltöttek a különböző helyszíneken?

– Egyiptomba és Törökországba többször visszamentünk. Amikor megérkeztünk Afrikába a magyarábokhoz, addigra már több sivatagi expedíción vettünk részt, volt helyismeretünk, kommunikációs tapasztalatunk. Törökországban kilenceszer jártunk eddig, ezen belül Macarköyben négyszer, oda visszajárunk, amint Erdély vagy a Felvidék egyes vidékeire. Érdekes folyamatában megfigyelni a jelenségeket, ahogy betör és konfliktusokat okoz e törzsi világokban is a modern kultúra. Láthatjuk, hogyan viaskodik az identitását védő Kelet a Nyugattal.

– Milyen attitűddel közelített ezekhez az emberekhez?

– Csak személyes emberi kapcsolatokkal, barátságokkal és a számunkra ismerősen idegen kozmoszok tiszteletével lehetett bármiféle ismeretekre szert tenni. Úgy erre nincsen mód, ha hivatalos újságíróküldöttségként hordoznak bennünket körbe, hiszen akkor csak formális információkhoz jutottunk volna. Részt kellett venni életükben, beköltözni otthonaikba, enni az ételeiket, meghallgatni a csak maguk között mesélt legendáikat. Újságíró vagy, ami azt jelenti, nyitott szívű és lelkű utazóként közlekedsz.

– A franciaországi néptörődék magyar származása elég kérdéses.

– Ez így van, mi is úgy éreztük, hogy ez a legkevésbé igazolható – mindenesetre érdekes momentuma történelmünknek.

– Garamvölgyi Artúr 1968-ban megjelentetett egy cikket, mely szerint Régusuban, a kis provence-i település anyakönyvében kutakodva a 16. században számos magyar hangzású névre bukkant. Ebből sarjadt ki aztán az elmélet, amely azért elég légvárszerűnek tűnik.

– Lehetséges. Azonban tény, hogy Nyugat-Európában számos rabszolgát dolgoztattak, akiket oszmán rabszolgapiacokról „szereztek be”. S hogy csoportosan telepítették volna le őket, az sem életszerűtlen.

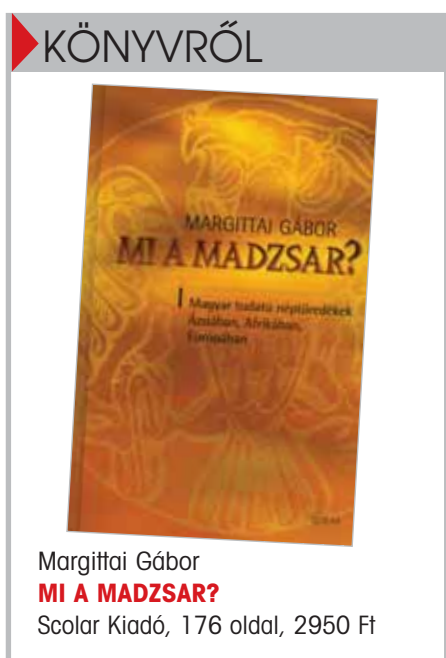
– Mit várnak ezek a közösségek tőlünk, magyaroktól?

– Hivatalos kapcsolatfelvételt, állami szintűt. Meg azt, hogy ismerjük el végre, és tiszteljük identitásörzésüket.

– Látogassuk meg őket turistaként?

– Nem feltétlenül. De a macarköyiek például vendégházat építettek a magyaroknak. A magyarábok igazából nem azt várják, hogy meglátogassuk őket, mert elég zárkóztak, hanem hogy jöjjön létre a két állam között a kapcsolat, jöhesse a gyerekek ide magyarul tanulni. A kazakok aktív kapcsolatra vágnak, amely úgy néz ki, meg is valósult már, egy-két évente eljönnek hozzánk népes küldöttséggel a kurultájra.

Jolsvai Júlia



Margittai Gábor

MI A MADZSAR?

Scolar Kiadó, 176 oldal, 2950 Ft

A Szentföld madártávlatból



Mindig izgalmas valamit felülről nézni – olyan perspektívából, amelyből még ha el is jutunk az adott helyre, akkor sem valószínű, hogy láthatjuk a tájat. A **Kossuth Kiadó** jóvoltából most igazán különleges vidéket csodálhatunk meg madártávlatból: a **Szentföldet**.

Jerikó, Názáret, az Olajfák hegye, Betlehem és sorolhatnánk még a bibliai helyszíneket. Ha közelebbről (illetve távolabbról is) meg szeretnénk e helyszínekkel ismerkedni, érdemes fellapoznunk e nagy alakú albumot. Szemet gyönyörködtető képek, néhol korabeli rajzok és szakértő szövegek segítségével ismerkedhetünk meg e varázslatos világgal.

Jeruzsálem – a hit központja zsidók, keresztények és muszlimok számára. Bizonyos értelemben a világ közepe vagy köldöke: a középkori térképeken általában az ismert világ közepén ábrázolták a várost. A zsidók számára Jeruzsálem a lerombolt várost és a lerombolt Templomot jelentette, mindkettő hosszú ideig nem zsidó fennhatóság alatt állt. A keresztények számára legalább olyan jelentőséggel bír e hely, hiszen Jézus itt töltötte utolsó napjait, és e város szomszédságában feszítették keresztre.

Annak ellenére, hogy Mohamed próféta szinte egész életét Arábiában töltötte, Palesztina számára is szent földnek

számított, hiszen azt tartotta magáról, hogy igaz örököse és utódja a korábbi zsidó és keresztény prófétáknak. Így aztán Mohamed a zsidókkal egyetértve Jeruzsálemet Isten Házának tekintette. Így aztán az első muszlimok még Jeruzsálem irányába fordulva imádkoztak. Ám miután Mohamed elutasításra talált a zsidóknál, új központot keresett vallása számára, amit Mekkában talált meg. Ezután az imádságokat már Mekka felé fordulva mondták el, és ez a hely lett a muszlimok zarándoklatainak elsődleges cél-

pontja. Medina is fontos szerephez jutott, mivel ott alakult meg az első vallási közösség. A „harmadik szent hely” azonban Jeruzsálem maradt.

A Jeruzsálemet tárgyaló fejezetben láthatjuk a város látképet, épületeit, a Siratófalat, a Sziklamecsetet, ez utóbbit közelebbről, illetve belülről is, a mecset belsejében őrzött Szent Sziklával. A hagyomány szerint ezen a sziklán történtek az isteni terv legfontosabb eseményei, például maga a Tereztés, Izsák „majdnem feláldozása” és Mohamed felemelkedése a mennyekbe.



Az Olajfák hegye Jeruzsálemtől keletre magasodik. Az Ószövétség szerint az Özönvíz nem borította el a hegy csúcsát, és az útjára bocsájtott galamb innen hozta az olajágat Noénak. Az Olajfák hegye Jézus életében is jelentős helyszín, itt van ugyanis a Gecsemáné-kert (a héber gat semanim – olajprés kifejezésből), amely Jézus kedvenc helye volt, gyakran imádkozott ebben a kertben. Köztudott, hogy itt töltötte utolsó éjszakáját az Utolsó vacsorát követően, itt kérte a tanítványait, hogy virrasszanak vele, de mindegyik elaludt. Ebben a kertben árulta el Júdás Jézus kilétét csókkal a római katonáknak. Az árulás feltételezett helyszíne közelében áll ma a Nemzetek temploma. Maga a kert elég kopárnak tűnik a képeken, kisebb fák, bokrok borítják, de az aljnövényzet ritkás, a talaj sziklás.

Betlehem – mindössze nyolc kilométerre fekszik Jeruzsálemtől, és nagyon fontos bibliai helyszín: itt született Jézus. De nem csak a keresztények számára fontos: itt született Dávid is, és itt választották meg királynak.

A hagyomány szerint Jézus já-szolban született egy betlehemi barlangban. Az evangéliumok szerint József és Mária a galileai Názáretből utaztak Betlehembe, mivel onnan valók voltak, és a császár parancsára szülőhelyükre kellett menniük népszámlálásra. A barlang fölött, ahol Jézus született, napjainkban a Születés Temploma magasodik. A templomban természetesen oltár is van, a márványpadlón pedig ezüstcsillag jelzi a születés helyét, latin nyelvű felirattal: Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est (Itt született Jézus Krisztus Szűz Máriától). Magát a templomot 339-ben szentelték fel, majd a hatodik században megromgálódott, ezért újjáépítették, és a mai napig ebben a formájában látható.

Mária Názáret városában élt és a gyermek Jézus is itt nőtt fel. Minden bizonnyal ezért illetik őt az evangéliumokban a „názáreti” jelzővel. Názáret akkoriban ismeretlen, aprócska település volt, ahhoz is túl kicsinek bizonyult, hogy eltartsa Józsefet, aki ácsként kereste kenyerét. Ezért József a közeli, ám jóval nagyobb Széppóriszban dolgozott, és nagyon is valószínű, hogy az ifjú Jézus is ebben a városban tanulta ki az

ács mesterséget. Názáretről nagyon kevés információ áll rendelkezésünkre Jézus életét megelőzően és azt követően is. Annyi tudható, hogy a későbbiekben néhány helyet összekapcsoltak Mária személyével, többek között egy kutat. Napjainkban a bizánci és keresztény háború korabeli alapokra épült Angyali üdvözlés bazilika őrzi azt a barlangot, ahol a hagyomány szerint Szűz Mária megtudta Gábrriel arkangyaltól, hogy az Úr őt választotta Jézus édesanyjának. Ez a barlang ezért fontos és sűrűn látogatott zarándokhely. Az Angyali üdvözlés bazilika 51 méteres kupolájának ablakai az egész templombelsőt fénybe borítják. Maga az épület tulajdonképpen két templom, a felső szint a római katolikus egyházé, az alsó pedig kápolna, benne a Szent barlanggal.

Maszda (héberül erőd) természetes erőd tetejére épült, egy sziklára, mely nem csúcsban végződik, hanem igen nagy kiterjedésű síkságban. Amikor 70-ben a rómaiak leverték az első zsidó felkelést, a lázadók utolsó csoportja ide menekült és egészen 73-ig kitartott. Így lett Maszda a zsidó ellenállás és a minden körülmények között való kitartás jelképe. A várba való „felmenetel” (alijjá) később a Palesztinába történő bevándorlás elnevezése lett. A szikla, amelyre hajdan az erőd épült, 400 méterre magasodik a sivatag fölé a Holt-tenger nyugati partja közelében. Valószínűleg Alexandrosz Jannajos építette az erődöt, melyet körben bástyákkal vettek körül, belül pedig termőföldek, lakóházak, raktárak, zsinagóga és egy pompás királyi palota kapott helyet. Itt épült fel Heródes különleges háromszintes palotája, melyben a szinteket közel 40 méteres szintkülönbség választotta el egymástól. Mindebből mára sajnos csak a romok maradtak, bár a száraz éghajlatnak köszönhetően máshol porrá lett tárgyak is az utókorra maradtak.

Jolsvai Júlia

► Tarján Tamás KÖNYVBÖLCSŐ

Röpkritikák 2002-2008, 311 oldal, 2640 Ft

„Röppen a tenger”: hét év rövidebb-hosszabb kritikáiból, olvasónapló jellegű cikkeiből válogatta össze a szerző a kötetben megjelent közel kétszáz, kortárs könyvről szóló írást. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

► Murányi Gábor LAPMARGÓ LÁBJEGYZETEKSEL

296 oldal, 2640 Ft

A szerző műfajilag változatosan besorolható művekről írta meg személyes hangvételű kritikáit, melyek önmagukban is árnyalatosan rajzolják ki az elmúlt évek szellemi tájképét, ám a kötetben a szövegekhez lábjegyzeteket is fűzött, megkönynyítve így az összefüggések értelmezését.

► Kertész Ákos ÉGSZAKADÁS, FÖLDINDULÁS Napló miniaturák

Kisesszék és publicisztikai írások, Könyvhét 1998-2009, 283 oldal, 2640 Ft

A kötet írásaiból megismerheti az Olvasó, hogyan gondolkodik Kertész Ákos művészetről, családról, gyerekről, kutyáról, költészetéről, irodalomról, az esztétikáról, politikáról és válásról... megismerheti Kertész Ákóst. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

KÖNYVRŐL



John Bowker
SZENTFÖLD TÖRTÉNELMI HELYEK ATLASZA
Híres bibliai helyek felfedezése
Fényképezte: Sonia Halliday és Bryan Knox
Kossuth Kiadó
256 oldal, 7500 Ft



Csak keresni kell – a könyvesboltokban

www.konyv7.hu



Az igazság birtokában

Interjú Kati Martonnal

Kati Marton magyar származású neves amerikai író, újságíró a kommunizmus elől 1957-ben külföldre menekült szüleinek történetét írta meg.

– **Mikor határozta el és milyen indíttatásból, hogy megírja ezt a nagyon érdekes, tényfeltáró családregényt?**

– Amint könyvem Bevezetőjében olvasható, a céloim az volt, hogy megértsem saját történelmemet, amelynek nagy része ismeretlen volt számomra. Nem írtam volna meg ezt a könyvet, amíg a szüleim életben voltak, magánéletük tiszteletben tartása miatt. Mind a ketten elhunytak néhány éve, én azután nyújtottam be a kérelmemet a Marton-iratok iránt. Szüleim mindig is a jövőre koncentráltak. A múltba csak ritkán tekintettek vissza, és akkor is inkább csak a múltjuk pozitív elemeire. Nagyon szerették Amerikát, és azt akarták, hogy gyermekeik amerikaiak legyenek. Ezt el is érték, részben azért, mert ők nem maradtak múltjuk rabjai.

Minden fájdalmas dolog ellenére, amelyeket életüknek Magyarország fasiszta és kommunista periódusaiban eltöltött részéről megtudtam, most örülök, hogy végre az igazság birtokában vagyok. Mindenekfelett: úgy érzem, hogy az ávós megfigyelési adataik, a börtönbeli kihallgatásai és a bírósági tárgyalásai oldalazókat kitevő iratainak fordítása és elolvasása következményeként ma igazán értem szüleimet, és most már tudom, hogy kik voltak valójában.

Édesanyám és édesapám különleges emberek voltak: annyira bátrak, hogy időnként az már meggondolatlanságnak is tűnhet, de mindemellett erős jellemű emberek, akik felett sosem arattak győzelmet azok, akik meg akarták törni őket. Hiányoznak nekem.

– **Hány év kutatómunkáját öleli fel a könyv?**

– A kutatómunka két évembe telt: az iratok fordítása, családi drámám fő szereplőinek (diplomáták, újságírók és családi barátok, akik Budapesten voltak a hidegháború alatt) megtalálása és meginterjúvolása. Mindannyiukat meg kellett keresnem, hiszen kicsi gyerek voltam letartóztatásuk és bebörtönzésük idejében, és szükségem volt arra, hogy megörökítssem az akkori események tanúinak visszaemlékezéseit.

– **Úgy tapasztaltam, hogy ön hű maradt az eredeti személyekhez, a szereplők nevét sem változtatta meg, nem tart a kötet visszhangjától?**

– A legtöbben akiket név szerint említek, vagy már halottak vagy maguk is a kommunisták áldozatai. Nem említem név szerint azt a ügynököt, akit Washingtonba küldtek abból a célból, hogy besorozza szüleimet ÁVO-s ügynököknek, már azután, hogy biztonságban kijutottunk Amerikába.

– **Melyik volt a legnehezebb pillanat a könyv készítése közben?**

– Nehéz volt, amikor megtudtam, hogy mennyire embertelenek voltak a szüleim börtönbeli kihallgatásai. Az is nagyon fájdalmas volt, amikor megtudtam, hogy édesapám megkísérelt öngyilkosságot elkövetni a börtönben. Ugyanakkor csodálatos érzés volt, amikor megtudtam, hogy mennyire szerette gyermekeit édesapám, aki egyébként nagyon visszafogott ember volt.

– **Az iratok ismeretében hogyan gondolt vissza a szüleire; változtatott a szüleiről alkotott képen a most megismert több ezer oldal?**

– A gyermekek sosem ismerik igazán szüleiket. Ezt leírtam a

könyvben, és hiszek is ebben. Most ugyanakkor, szüleim 20 éves magyar titkosrendőrségi megfigyelésének köszönhetően úgy érzem, hogy ismerem őket. Bátrak és szenvedélyesek voltak, szerették a könyveket és eszményeket, szerették Magyarországot és a magyar nyelvet, szerették gyermekeiket, néha szerettek idegeneket is, egyszóval emberek voltak. Messze nem tökéletesek. Nem olyan emberek voltak, akiket diktátorok akarataknak megfelelően alakíthattak volna. Ezért aztán börtönbe kellett zárni őket.

Olyan emberek voltak, akiket akkor is szerettem volna megismerni, ha nem a szüleim lettek volna. Ezt a bizonyosságot a magyar titkoszolgálat meg nem szűnő és állandó megfigyelésének köszönhetem!

– **Ön hogyan cselekedett volna az ő helyükben? Utólag visszatekintve helyesnek tartja a döntéseiket?**

– Amikor a Nép ellenségeit írtam, állandóan azt kérdeztem magamtól, hogy vajon én mit cselekedtem volna hasonlóan borzasztó körülmények között. E rettenetes

rendszerek megismerése során sokkal engedékenyebbé váltam az emberekkel szemben. A félelemkeltés erős fegyvere a diktátoroknak. A félelem igájában tartották a magyarokat és Magyarországot a 20. század nagyobbik részében.

Csak azokat az embereket ítélem el, akik egyáltalán nem bánták meg barátaik és kollégáik elárulását. Hozzájuk nem akarom, hogy bármilyen közöm is legyen. A többiekkel kapcsolatban, azokkal, akik csak kisebb árulásokat követtek el azért, hogy életben maradjanak, bár sajnálom őket, nincs semmilyen rossz érzésem. (Például: Édesanyám legjobb barátja, aki megígérte, hogy gondunkat viseli, nekem és a nővéremnek, miután a szüleimet letartóztatták, túlságosan meg volt ijedve ahhoz, hogy magához vegyen minket. Vele kapcsolatban semmi rossz érzésem sincs, csak jó, annak ellenére, hogy tette akkoriban a mi boldogtalanságunkhoz vezetett.)

– **Mit gondol, hogyan fogadják majd Magyarországon a könyvet? Van-e a könyvének aktualitása?**

– Könyvemnek óriási visszhangja volt az USA-ban. A nép ellenségei a hetedik könyvem, de messze ez váltotta ki a legnagyobb sajtóérdeklődést, és ez kapta a legjobb kritikákat. Németül és franciául is ki fogják adni, és film is készül belőle. De természetesen ez a könyv Magyarországról szól; arról, hogy milyen volt Magyarország a hidegháború 50 éve során; Magyarország szovjet elfoglalásának emberi áldozatáról; arról, hogy mindez mit tett a magyar néppel.

Meg lennék lepődve, ha Magyarország nem találna nem túl régi történelmét relevánsnak.

Illényi Mária

Fotó: Joyce Ravid





Michael Hesemann
SÖTÉT ALAKOK

Mítoszok, legendák és bazugságok a Katolikus Egyház történetéből

Az egyháztörténelem régi és új „fekete legendái”: Eltűzelt titkos evangéliumok; A Római Inkvizíció; Qumrán, amit a Vatikán eltussolt?; Johanna, a nópápa...
272 oldal

Ára: 3100 Ft



Gárdonyi Géza
AZ ÉN FALUM
Egy tanító feljegyzései

1922-ben az újságok címlapjára került az antwerpeni brit konzul látogatása, aki azért jött hazánkba, hogy személyesen megköszönje Gárdonyinak a kellemes perceket, amelyek e könyv elolvasásakor átélt. A korabeli lapokban megjelent nyilatkozata ma is a legjobb ajánlás a műhöz:

Éreztem e kötet olvasásakor, hogy a sorokban eljutottam egy nemzet lelkének látásához. Éreztem, hogy e könyv több, mint írás. Ez a könyv a magyar nép keménylapokba szorított szíve, melyben az Alföld derűje mosolyog, s az ezeréves szenvedés fájdalma sír...

280 oldal

Ára: 1800 Ft

MAGYAR KATOLIKUS LEXIKON-SOROZAT

Ára kötetenként: 5900 Ft



Móra Ferenc
HISZEK AZ EMBERBEN

A szerzőnek a szeretetről szóló legszebb elbeszéléseit gyűjti egybe e kötet, melyben a szereplők mélyeséges humánussal, romlatlan tisztasággal, a maguk életével írják újra az emberszereket mindenek felettiségét – amiben Móra Ferenc rendületlenül hitt.

132 oldal

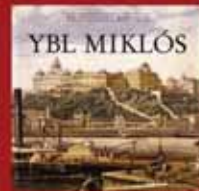
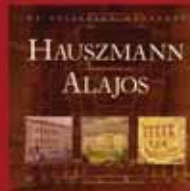
Ára: 1350 Ft

A Szent István Társulat üzletei: 1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 1. Telefon: 318-0567; 317-4890
Postai rendelés: Szent István Társulat, 1364 Budapest Pf. 277. Telefon: 317-1049; 318-6957/13. mellék, Fax: 317-0974
E-mail: vevoszolgalat@stephanus.hu Stephanus Internetes Könyvruház: <http://www.stephanus.hu>

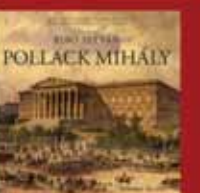
HOLNAP KIADÓ



Ismeri Ön Budapestet?



Az építészet mesterei sorozatunk



HOLIKON KÖNYVESBOLT
1111 Budapest, Zenta u. 5.
Tel.: 0621-3800-350

OLVASÓK BOLTJA
Millenium Center, 1052 Budapest,
Pesti Barnabás u. 4. Tel.: 266 00 18

TAN-TÁRS KÖNYVESBOLT
1072 Budapest, Nyár u. 14.
Tel./Fax: 322 98 46

BUDAI TAN-TÁRS
1012 Budapest, Attila út 133.
Telefon: 225 81 51

Boltjainkban könyveink minden hétfőn 30% kedvezménnyel vásárolhatók meg!

**Az Alexandra Könyvruházak sikerlistája
2010. január 16 – 2010. február 15.****Szépirodalom**

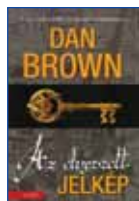
1. Dan Brown: *Az elveszett jelpék*
Gabo Könyvkiadó
2. Paulo Coelho:
Szerelmem – Válogatott idézetek
Alexandra Kiadó
3. Paul Young: *A viskó*
Immanuel Alapítvány
4. Danielle Steel: *Veszélyes szerelmem*
Maecenas Könyvkiadó
5. Cormac McCarthy: *Az út*
Magvető Könyvkiadó
6. Rácz Zsuzsa: *Nesze Neked, Terézanyu!*
Ulpius-ház Könyvkiadó
7. Paulo Coelho: *A győztes egyedül van*
Athenaeum 2000 Kiadó
8. Nora Roberts: *Táncrend*
Harlequin Magyarország
9. Robin Cook: *Idegen test*
Alexandra Kiadó
10. Lorraine Heath:
Mondd, hogy mindörökké
Alexandra Kiadó

Ismeretterjesztő

1. Müller Péter: *Gondviselés*
Alexandra Kiadó
2. dr. Csernus Imre: *A férfi*
Jaffa Kiadó
3. Szendi Gábor: *Paleolit táplálkozás –
A nyugati életmód és a civilizációs
betegségek*
Jaffa Kiadó
4. dr. Csernus Imre: *A nő*
Jaffa Kiadó
5. Aczél Endre: *Amit megírhatok*
Alexandra Kiadó
6. *A magyar helyesírás szabályai*
Akadémiai Kiadó
7. *Nagy rejtvénykönyv 2.*
Alexandra Kiadó
8. Rhonda Byrne: *The Secret / A titok*
Édesvíz Kiadó
9. Vujity Tvrtko: *Menekülés a pokolból*
Alexandra Kiadó
10. Müller Péter: *Szeretetkönyv*
Alexandra Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Stephenie Meyer: *Eclipse – Napfogyatkozás*
Könyvmolyképző Kiadó
2. Stephenie Meyer: *New Moon – Újhold*
Könyvmolyképző Kiadó
3. Stephenie Meyer: *Twilight – Alkonyat*
Könyvmolyképző Kiadó
4. Geronimo Stilton: *Boldogulj angolul*
Alexandra Kiadó
5. Tea Stilton: *Rejtély Párizsban*
Alexandra Kiadó
6. Geronimo Stilton:
A Kalóz-szigetek kincse
Alexandra Kiadó
7. Maggie Stiefvater: *Shiver – Borzongás*
Könyvmolyképző Kiadó
8. P. C. Cast, Kristin Cast: *A kiválasztott*
Kelly Kiadó
9. Bartos Erika:
Anna, Peti és Gergő: Annakönyv
Alexandra Kiadó
10. Bartos Erika:
Anna, Peti és Gergő: Családi fészek
Alexandra Kiadó

**Dan Brown:
Az elveszett
jelpék**

Alexandra Könyvru-
házak sikerlistája, szé-
pirodalom, 1.

Előző számunk-
ban is kiemeltük a
sikerlisták szereplői
közül Dan
Brown könyvét,
akkor ötből négy
listán az első he-
lyet sikerült elér-
nie, most ugyan-
úgy négy listán lett
az első, és ez akkor
is jelentős siker, ha
amúgy persze erre
lehetett számítani.

**Az olvasáskultúra
fejlesztése**

Könyvtárellátó sikerlis-
ta, ismeretterjesztő, 1.

Hol másutt örven-
dezzünk egy ilyen
kötet kelendőségé-
nek, mint abban a
lapban, amelyik a
magyar könyvku-
ltúra és az olvasás
ügyének szolgálá-
tát tűzte ki céljául
elindulásának első
száma óta? Tettük
fel itt a szónoki
kérdést, mely nem
igényel választ. Itt
örvendünk.

**Bookline sikerlista
2010. január 22 – 2010. február 18.****Szépirodalom**

1. Brown, Dan: *Az elveszett jelpék*
Gabo Kiadó
2. Ward, J. R: *Megbosszult szerető*
Ulpius-ház Kiadó
3. Cast, P.C. – Cast, Kristin: *A kiválasztott*
Kelly Kiadó
4. McCarthy, Cormac: *Az út*
Magvető Könyvkiadó
5. Young, William P.: *A viskó*
Immanuel Alapítvány
6. Kinsella, Sophie: *A Boltkóros babát vár*
Kelly Kiadó
7. Monaldi, Rita – Sorti, Francesco:
Imprimatur
Nytott Könyvműhely
8. Steel, Danielle: *Veszélyes szerelmem*
Maecenas Kiadó
9. Chance, Karen: *Megérint a sötétség*
Kelly Kiadó
10. McNaught, Judith: *Végtelen szerelmem*
General Press Kiadó

Ismeretterjesztő

1. *Egészséges Receptek Télen-Nyáron*
Fiesta Stúdió Kiadó
2. Szendi Gábor: *Paleolit táplálkozás*
Jaffa Kiadó
3. *Felsőoktatási felvételi tájékoztató 2010*
Educatio Kht.
4. Csernus Imre dr.: *A nő*
Jaffa Kiadó
5. Csernus Imre dr.: *A férfi*
Jaffa Kiadó
6. Byrne, Rhonda: *The Secret – A titok*
Édesvíz Kiadó
7. Müller Péter: *Gondviselés*
Alexandra Kiadó
8. Faber, Adele – Mazlish, Elaine:
*Beszélg úgy, hogy érdekelje, hallgasd úgy,
hogy elmesélje*
Reneszánsz Kiadó
9. Ramsay, Gordon: *Ízek bűvöletében*
Tbálint Kiadó
10. Debreczeni József: *Arcmás*
Noran Libro Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Meyer, Stephenie: *Eclipse – Napfogyatkozás*
Könyvmolyképző Kiadó
2. Meyer, Stephenie: *New Moon – Újhold*
Könyvmolyképző Kiadó
3. Meyer, Stephenie: *Twilight – Alkonyat*
Könyvmolyképző Kiadó
4. Smith, Levy L.: *Elrabolt szív – Dark Love 3.*
Egmont-Hungary Kiadó
5. László Ervin: *A négy szögletű kerek erdő*
Osiris Kiadó
6. Stiefvater, Maggie: *Shiver – Borzongás*
Könyvmolyképző Kiadó
7. *Vámpírok és vérfarkasok – Az örök riválisok*
Egmont-Hungary Kiadó
8. Jakabosné Kovács Judit (szerk.): *Kerekítő*
Naphegy Kiadó
9. Mórlicz Zsigmond:
A török és a tehén – Kis Bence
Pro Junior Kft.
10. Marék Veronika: *Boribon születésnapja*
Pozsonyi Pagony Kiadó

**A Könyvtárellátó Kft. sikerlistája
2010. január 1 – január 31.****Szépirodalom**

1. Brown, Dan: *Az elveszett jelpék*
Gabo Kiadó
2. Méhes György: *Egyetlenem*
Ulpius-ház Könyvkiadó
3. Adler, Elizabeth: *A Riviéra titka*
Ulpius-ház Kiadó
4. Rácz Zsuzsa: *Nesze neked Terézanyu!*
Ulpius-ház Kiadó
5. Weir, Alison: *Lady Jane*
Ulpius-ház Könyvkiadó
6. Albert Györgyi: *A nő helye*
Verzum Kiadó
7. Macomber, Debbie: *Boldogság másodkézből*
Harlequin Kiadó
8. Mayle, Peter: *Provance-i borbalhé*
Ulpius-ház Kiadó
9. Sandford, John: *Durva terep*
J.L.X. Kiadó
10. Vincenzi, Penny: *Lázás évek*
Alexandra Kiadó

Ismeretterjesztő

1. *Az olvasáskultúra fejlesztése*
OSZK Könyvtári Intézet
2. *Magyar művelődéstörténeti lexikon*
Balassi Kiadó
3. *Add tovább! – drámajáték-gyűjteménye*
Piktúra-Manufaktúra Bt.
4. *Olvasni jó. Tanulmányok az olvasás
fontosságáról*
Pont Kiadó
5. Paládi-Kovács Attila:
Magyar néprajz I.2. – Táj, nép, történelem
Akadémiai Kiadó
6. Gebei Sándor: *Magyarország története II.*
Kossuth Kiadó
7. *A szociális munka elmélete*
Wesley János Kiadó
8. Mazzini, Miha:
Azt hittem, ismerem a Google-t
Klett Kiadó
9. Pálffy Géza: *Magyarország története 9.*
Kossuth Kiadó
10. Pálffy Géza: *Magyarország története 10.*
Kossuth Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Csukás István:
A nagy ho-ho-ho horgász kórház
Könyvmolyképző Kiadó
2. Kóka Rozália:
Mesemondó gyerekek könyve
Fekete Sas Könyvkiadó
3. Mattenheim Gréta:
100 állomás – 100 kaland Erdély
Gulliver Lap- és Könyvkiadó
4. Stilton, Geronimo: *A Kalóz-szigetek kincse*
Alexandra Kiadó
5. *A hercegnő és a béka*
Egmont Hungary Kft.
6. Grosse, Charlotte: *Lánynak lenni csúcs*
Könyvmolyképző Kiadó
7. Schmidt Egon: *Manócska*
Új Ember Kiadó
8. Stilton, Geronimo: *Karácsony van, Stilton!*
Alexandra Kiadó
9. Hallberg, Lin: *Kedvencünk, Szigge*
Könyvmolyképző Kiadó
10. Senoussi, Samir: *Fiúnak lenni csúcs*
Könyvmolyképző Kiadó



Lénárd Sándor író, költő, fordító és orvos. Ez a kötet fiaihoz írt két levelét és néhány versét tartalmazza, melyekből jobban megismerhető Lénárd életének első, a nagyközönség előtt ismeretlen időszaka.

Lénárd Sándor: CSALÁDTÖRTÉNETEIM**2200 Ft**

A Családtörténeteim és a Római történetek c. kötetet Csorba László történész, Nemzeti Múzeum főigazgatója és Vajdovics Zsuzsanna, fordító mutatja be Lénárd Sándor 100. születésnapján, 2010. március 9-én 17 órától a Petőfi Irodalmi Múzeumban (1053 Budapest Károlyi Mihály utca 16.)

A Typotex kiadó összes kiadványa 25%-os kedvezménnyel vásárolható meg a kiadóban

(Bp. 1024 Retek u. 33–35. Tel.: 315-0256) és az Olvasók Boltjában (Bp. 1051 Pesti Barnabás u. 4. Tel.: 266-0018)



Stephenie Meyer:
Eclipse – Napfogyatkozás
Libri sikerlista
gyermek, ifjúsági 1.

A másik könyv, amelyik az előző számunkban megjelent sikerlistákon három listán volt az első helyen, most mondhatjuk, hogy helyezése javított is, négy cég eladásában került az első helyre a gyermek, ifjúsági könyvek listáján. Nincs mese: ez kell a fiataloknak.



Felsőoktatási felvételi tájékoztató 2010
Bookline sikerlista,
ismeretterjesztő, 3.

Emlékezzünk meg arról is, hogy minden évben visszatérően megjelenik a sikerlistákon az egyetemre, főiskolára, a továbbtanulásra készülő diákok kedvence o l v a s m á n y a , amely évről évre nem veszít népszerűségéből, noha egyre inkább az internet a jelentkezős „tárgy eszköze”.



Libri sikerlista 2010. január 1 – január 31.

1. Rác Zsuzsa: *Nesze neked, Terézanyu!*
Ulpius-ház Kiadó
2. Fejős Éva: *Eper reggelire*
Ulpius-ház Kiadó
3. Vass Virág: *Vulévu*
Ulpius-ház Kiadó
4. Fejős Éva: *Hotel Bali*
Ulpius-ház Kiadó
5. Méhes György: *Egyetlenem*
Ulpius-ház Kiadó
6. Harris, Charlaïne: *Holtak klubja*
Ulpius-ház Kiadó
7. Young, William P.: *A viskó*
Immanuel Alapítvány
8. Coelho, Paulo: *A győztes egyedül van*
Athenaeum 2000 Kiadó
9. Schlink, Bernhard: *A felolvasó*
Ulpius-ház Kiadó
10. Fejős Éva: *Csajok*
Ulpius-ház Kiadó

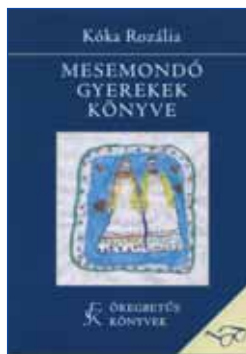
Ismeretterjesztő

1. Dawkins, Richard: *A legnagyobb mutatvány*
Nyitott Könyvműhely
2. Benkő József – Mizser Attila:
Meteor – Csillagászati évkönyv 2010
Magyar Csillagászati Egyesület
3. Vignes, Pierre: *Nagy képes fűvészkönyv*
Corvina Kiadó
4. Dawkins, Richard: *Isteni téveszme*
Nyitott Könyvműhely
5. Frisnyák Zsuzsa: *Volt egyszer egy vasút*
Indóház Kiadó
6. Dr. Czeizel Endre:
A magyar festőművész-géniuszok sorsa
Galenus Kiadó
7. Benton, Michael J.:
70 rejtély a természet világából
Athenaeum Kiadó
8. Kubinszky – Nagy – Turóczy:
Ez a vonat elment
Stíl Nuovo Bt.
9. Weisman, Alan: *A világ nélkülünk*
Akkord Kiadó
10. Hetesi – Szám – Végh: *Utolsó kísérlet*
Kairosz Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Meyer, Stephanie: *Eclipse – Napfogyatkozás*
Könyvmolyképző Kiadó
2. Meyer, Stephanie: *New Moon – Újhold*
Könyvmolyképző Kiadó
3. Meyer, Stephanie: *Twilight – Alkonyat*
Könyvmolyképző Kiadó
4. Gnone, Elisabetta: *Fairy Oak 3.*
Könyvmolyképző Kiadó
5. Kinney, Jeff: *Egy ropi naplója*
Könyvmolyképző Kiadó
6. Gray, Claudia: *Stargazer – Nézz az égre!*
Könyvmolyképző Kiadó
7. *Rajzold sztarekat!*
Móra Kiadó
8. *Rajzold mesebeli lovakat!*
Móra Kiadó
9. Stilton, Geronimo: *A Kalóz-szigetek kincse*
Alexandra Kiadó
10. Noel, Alyson: *Blue Moon – Kék hold*
Könyvmolyképző Kiadó

A bot boldogabbik végéről



„A szerző mesemondó is: 1973 óta mesél, mesét mond »kicsiknek és nagyoknak, mindenütt, ahol értenek magyar nyelven.« És persze mesemondó versenyeket szervez, és pályája során számos alkalommal volt zsűritag ilyen vetélkedőn, ahol »alsósok és felsősök« mondtak mesét. Iskolákban és gyerekkönyvtárakban folynak leginkább ilyen versenyek - szép számú fellépővel és lelkes hallgatósággal. A Mesemondó gyerekek könyve azoknak a gyerekeknek segít, akik mesemondással próbálkoznak. Az itt olvasható negyven mese tükrözi a mesék világának sokféleségét, hiszen találunk a kis kötetben tündér-, novella-, hazugság- és állatmesét, trufát, rátótiadát, de mondát és legendát is. A történetek viszonylag rövidek, egyszerű szerkezetűek, könnyen megtanulhatók és persze érdekesek, szórakoztatóak. Könnyelven jegyezze le, illetve közli a szerző ezeket a szövegeket, no de azért akad néhány szó, amit a könyv végén meg kell magyarázni: mert hát ki tudja (legyen akár felnőtt), melyik is a bot boldogabbik vége, vagy mit csinál az, aki csárog. Ugyancsak a »függelékben« tíz jó tanácsban foglalja össze Kóka Rozália, hogyan, milyen szempontok szerint kell/érdemes felkészülni a sikeres szerepléshez.”

(Részlet az e számunk *Gyermek, ifjúsági* rovatában olvasható, *Mesehősök, boszorkányok és IQ-tréning* című recenziócsokorból)

Kóka Rozália:
Mesemondó gyerekek könyve
Könyvtárellátó sikerlista, gyermek, ifjúsági, 2.



Lira sikerlista 2010. január 1 – január 31.

1. Dan Brown: *Az elveszett jelkép*
Gabo Könyvkiadó
2. Rác Zsuzsa: *Nesze neked, Terézanyu!*
Ulpius-ház Kiadó
3. Paulo Coelho: *A győztes egyedül van*
Athenaeum Kiadó
4. Audrey Niffenegger: *Az időutazó felesége*
Athenaeum Kiadó
5. Fejős Éva: *Eper reggelire*
Ulpius-ház Kiadó
6. Maggie Stiefvater: *Shiver-Borzongás*
Könyvmolyképző Kiadó
7. Minaldi-Sorti: *Imprimatur*
Nyitott Könyvműhely
8. Kós Károly: *Az országepítő*
Lazi Könyvkiadó
9. Danielle Steel: *Veszélyes szerelem*
Maecenas Kiadó
10. Minaldi-Sorti: *Secretum*
Nyitott Könyvműhely

Ismeretterjesztő

1. Debreceni József: *Arcmász*
Kossuth Kiadó
2. Müller Péter: *Gondviselés*
Alexandra Kiadó
3. Dr. Csernus Imre: *A férfi*
Jaffa Kiadó
4. Dr. Csernus Imre: *A nő*
Jaffa Kiadó
5. Rhonda Byrne: *The Secret – A Titok*
Édesvíz Kiadó
6. Dr. Kovács Lajos: *A MÓR megtette*
Korona Kiadó
7. Tvrtko Vujity: *Menekülés a pokolból*
Alexandra Kiadó
8. P. Gál Judit: *Ördögök ügyvédei 3.*
Babusz Bt.
9. Moldova György: *Érik a vihar I-II.*
Urbis Könyvkiadó
10. Paulina Éva: *Kiből lesz a jó nő?*
K.u.K. Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Stephenie Meyer:
Eclipse – Napfogyatkozás – fűzött
Könyvmolyképző Kiadó
2. Stephenie Meyer:
New Moon – Újhold – fűzött
Könyvmolyképző Kiadó
3. *Magyarország – Puzzle könyv*
Manó Könyvek
4. *Állatszámoló*
Manó Könyvek
5. Stephenie Meyer:
Twilight – Alkonyat – fűzött
Könyvmolyképző Kiadó
6. Geronimo Stilton:
A Kalóz-szigetek kincse
Alexandra Kiadó
7. Iwona Radtyn – Thomas Röhner:
Izgó-mozgó fogaim
Manó Könyvek
8. Bartos Erika:
Anna, Peti és Gergő – Játsszunk együtt!
Alexandra Kiadó
9. Bartos Erika:
Bogyó és Babóca jelmezballban
Pozsonyi Pagony Kft.
10. Jeff Kinney: *Egy ropi naplója 2.*
Könyvmolyképző Kiadó



Dr. Bódis Béla:
KONTROLLING ELEMELK A KÖNYVKIADÁSBAN
Hogyan szervezzünk hatékony kiadói ügyvitelt?
Kapható a könyvesboltokban

www.euro-audit.hu



Családok nevei a történelemben

Beszélgetés Farkas Tamással

A családnév-változtatások története időben, térben, társadalomban címmel jelent meg egy vaskos tanulmánykötet, **Farkas Tamás** és **Kozma István** szerkesztésében, mely a családnévváltozások több szempontú, interdiszciplináris kutatásain alapuló eredményeit mutatja be.

A közelmúltban megjelent tanulmánykötetről Farkas Tamás szerkesztővel, az ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszékének adjunktusával beszélgettünk.

– **A tanulmánykötet alapját egy 2007 őszi megrendezett, interdiszciplináris konferencia adta. A kötetben szereplő tanulmányok voltaképp az ott elhangzott előadások szerkesztett változatai. Mesélne egy kicsit az előzményként szolgáló konferenciáról?**

– E szorosan tematikus tanulmánygyűjtemény alapját valóban e háromnapos, 27 előadó részvételével megrendezett konferencia jelenti, de az előzmények jóval előbbre nyúlnak vissza; a kötet egy kisebb kutatócsoport munkájának 3-4 éves eredményeit is összegzi.

A családnévváltozások – mint kutatási terület – a szocializmus idején tulajdonképpen tabutémának számított, nemigen foglalkoztak, és nem is igen lehetett foglalkozni vele. Az érdeklődés a 80-as évek végén, a 90-es évek elején fordult ismét a témakör felé, s ennek eredményeképp született meg 2002-ben Karády Viktor és Kozma István társadalomtörténeti monográfiája, *Név és nemzet* címmel. Ez idő tájt írtam én magam is a doktori disszertációm a családnévváltozások témakörében, s ezeket követően határoztuk el egy olyan családnévváltozásokkal foglalkozó kutatócsoport létrehozását, melyben a témában leginkább elmélyült és leginkább érdekelt tudományterületek, a történettudomány és a nyelvészet-névkutatás szakemberei dolgozhatnak együtt. A Magyar Nyelvtudományi Társaság közreműködésével,

az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete mellett, 2004-ben megalakult kutatócsoport a következő évben elnyerte az OTKA támogatását, melynek köszönhetően lehetőség nyílt egy hosszabb távú kutatási program, és többek között a már említett konferencia megrendezésére is. A három-négyéves szakasz lezárásaként, összegzéseként szerveztük meg az említett konferenciát, mely többek közt az addigi legfontosabb eredményeink ismertetésére is alkalmat teremtett.

– **Ha jól tudom, a konferencia legfőbb újítása, hogy az előadók különféle tudományterületekről érkeztek: a nyelvészetől és néprajztól kezdve a kultúranropológiáig vagy a jogtudományig.**

– Valóban így van, e szakmai találkozó egyik alapvető célkitűzése éppen a tudományágak közötti fórum, párbeszéd létrehozása volt,

mely megteremtette a téma több szempontú megközelítését, illetve árnyaltabb és összetettebb feldolgozását. Magyarországon – de akár nemzetközi viszonylatban is – ez volt az első, jellegében is interdiszciplináris rendezvény, mely kifejezetten a családnévváltozások témájára szerveződött. A tanulmánykötet a családnévváltozások számtalan kérdését boncolgatja, a történettudomány különböző ágainak (a társadalom-, a politika- és a művelődéstörténetnek), a kisebbség- és identitáskutatásnak, a nyelvtudománynak vagy a jogtudománynak a kutatásai alapján, meglepően új nézőpontok felvetésével is. Az utóbbi években a családnév-kutatásokban új szempontként látszik tudatosodni az a tény, hogy a magyar családnévanyag nem pusztán történetileg kialakult családnévekből áll, hanem mesterségesen megváltoztatott névanyagból is, mely jelentős eltéréseket mutat a történeti nevekhez képest. A mesterséges névváltoztatással a kötet több tanulmánya foglalkozik.

A kötet megjelenítésével az is célunk volt, hogy fölkeltsük a különböző tudományterületek szakembereinek az érdeklődését a téma iránt, rámutatva, hogy az – legelőször adódóan – sokféle szakterülethez kapcsolódik, és a kutatható kérdéskörök szinte kimeríthetetlenek.

– **Említette, hogy a családnévváltoztatások témaköre évtizedekre a tudományos gondolkodás perifériájára szorult a II. világháború után, ám arról nem beszélünk, hogy mikor indult el Magyarországon a téma kutatása?**

– Ez nehezen megválaszolható kérdés, mivel a korai kutatásokra

általában jellemző, hogy a családnév-változtatásokat olyan jelenségként közelítették meg, mely a saját korukban zajlik, vagyis aktuális nyelvhelyességi, nemzetpolitikai, asszimilációs kérdésekkel hozták összefüggésbe, miközben teljesen mellőzték a történeti szempontot. Az olyan típusú tanulmányok, mely a névrendszer létrejöttét összefüggésbe hozta a különféle társadalmi folyamatokkal és elemezte azokat, viszonylag kevesek. A témával pedig – ahogy fentebb említettük – egészen a rendszerváltozásig, elsősorban nyelvtudományi-névtani szempontból foglalkoztak. Ennek megfelelően a korábbi szakirodalmak jelentős része erősen korlátozott: forrását, illetve a vizsgált korszakot illetően is. A könyv mellékleteként egyébként – a könnyebb kutathatóság kedvéért – összegyűjtöttem a magyar családnévváltozások szakirodalmának válogatott bibliográfiáját is 1872-től 2009-ig, azaz a kötet megjelenéséig.

– **Milyen szakmai érdeklődés kísérte a rendezvényt, illetve a tanulmánykötetet?**

– A kötetéről várhatólag számos recenzió, ismertetés fog megjelenni a különböző szakterületek folyóirataiban: a jogtörténeti szakfolyóirattól a történeti kiadványokon át a nyelvészeti folyóiratokig, több külföldi névtani folyóirat is fog még reagálni a kötetre. Egy német szakfolyóirat figyelmét például olyannyira fölkeltsük a téma, hogy szerzőnkéntől külön tanulmányt kértek a magyarországi németek névváltoztatásával kapcsolatban. Ez azt jelenti, hogy e témakörrel kapcsolódhatunk a nemzetközi kutatásokhoz is.

Maczkay Zsáklin



KRÁTER-TAVASZ WASS ALBERTTEL

212 novella
1150 oldalon
4900 Ft



Színes mesekönyv
1500 Ft



Illusztrált regény
3500 Ft

WASS ALBERT
NAGY NOVELLÁS-KÖNYV



KÖNYVRENDELÉS:

KRÁTER MŰHELY EGYESÜLET, 2013 Pomáz, Búzavirág u. 2.
Tel./Fax: 26/328-491, info@krater.hu, www.krater.hu



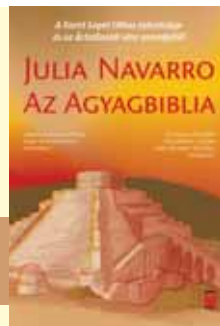
VÁSÁRLÁS:

KRÁTER KÖNYVESHÁZ, 1072 Budapest, Rákóczi út 8/a
Nyitva: H-P: 10-18 Tel.: (06)1266-3153 konyveshaz@krater.hu



JÉZUS HALOTTI LEPLE... A KATÁROK ELPUSZTÍTÁSA... ÁBRAHÁM TEREMTÉSTÖRTÉNETE...

A múlt idők napjainkban is ölnék
JULIA NAVARRO a történelmi kaland-krimi nagymesternője



A GONDOLAT KIADÓ újdonságaiból

HUDI JÓZSEF
Könyv és társadalom –
Könyvkultúra és művelődés
a XVIII-XX. századi Veszprém
megyében

A könyv befogadásának története, a recepciókutatás Európa szerte a modern könyvtörténeti kutatások egyik legdinamikusabban fejlődő ágazata. Hudi József történész, levéltáros egyéb kutatásai mellett hosszú évtizedeken keresztül ennek a témakörnek is kitüntetett figyelmet szentel. A szerző három évtizeden át változatos és gazdag forrástípusok feltárisát követőleg tanulmányok tucatjait tette közzé folyóiratokban az ími-olvasni tudás mértékéről, az olvasóegyletekről, magánkönyvtárak összetételéről. Kutatómunkája eredményét most önálló kötetbe rendezte.

280 oldal, A/5, kartonált
Ar: 2250 Ft



SZABÓ G. ZOLTÁN
Kölcsy Ferenc könyvtára
és olvasmányai

Kölcsy Ferencet mint a nemzeti Hymnus költőjét tartjuk számon, kevésbé köztudott azonban, hogy kora egyik, ha nem a legműveltebb embere volt, jelentős egyéb költeményein kívül a tudományos igényű irodalomkritika megteremtője a magyar irodalomban. Érthető a nem pusztán filológusi igény, hogy ennek a kivételes műveltségnek háttérét, irodalmi, szakirodalmi alapját megismerjük. Szerencsére Kölcsy könyvhagyatéka még 1867-ben a nemzeti Múzeum gyűjteményébe, a későbbi Országos Széchényi Könyvtár állományába került, amely alkalommal elkészült a könyvtár kéziratárában őrzött hagyatéki könyvjegyzék is.

184 oldal, A/5, kartonált
Ar: 1950 Ft



TORNAI JÓZSEF
A szabadgondolkodó

A gondolkodás vagy szabad gondolkodás, vagy nem gondolkodás – ez a mottója Tornai József legújabb, nyolcadik esszékötetének. A szerzőt az első részben az emberiség múltja és jövője abból a szempontból érdekli, hogy a kettő milyen bajokkal együtt kapcsolható össze. A második, részben világirodalmi rangú, a Föld kultúrájában alapvető szerepet játszó szerzőket vesz szemügyre. A harmadik lépcsőben Tornai maga költői fölfogását, fejlődésének útját, elveit veszi sora anyanyelvünk ma állapotával együtt.

307 oldal,
A/5, kartonált
Ar: 2950 Ft



GÁL ZOLTÁN
The Golden Age of Local
Banking

„In this book Zoltán Gál opened important window to the past of Central European provincial banks. He reminds us to fascinating world of provincial elites we have forgotten. However, even more importantly he found new and original methods to exploit the data, which remained after the provincial banks disappeared. To conclude, inevitable book for anybody interested in provincial elites and economies and for anybody interested in cliometrics.”
Dr. Damir Jelic, director Centre for Historical Research 'Mira Kolar Dimitrijevic', European Association for Banking and Financial History Bulletin, editor.

199 oldal, A/5, kartonált
Ar: 2500 Ft



Gondolat Kiadó
1088 Bp., Szentkirályi u. 16.
Tel.: 486-1527
www.gondolatkiado.hu

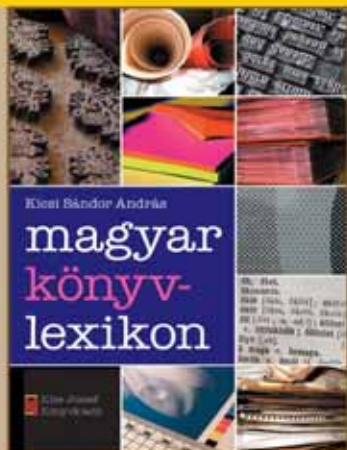
GONDOLAT KÖNYVESHÁZ

Nagy kedvezménnyel vásárolhat az irodalom, a társadalomtudományok, szak- és ismeretterjesztő kiadványok köréből és a felsőoktatásban használatos tankönyvekből.

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig
10-től 18 óráig,
szombaton 10-14 óráig

Cím: 1053 Budapest, Károlyi M. u. 16.
(Petőfi Irodalmi Múzeum bejáratánál)
Telefon: 266-4999

A Kiss József Könyvkiadó ajánlja



Kicsi Sándor András Magyar könyvlexikon

360 oldal, szövegközti illusztrációval, 4900 Ft

„A magyar könyv” ábécérendben, függelékeként: A könyv filozófiája. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával



Pogány György A magyar könyvgyűjtő kalauza

317 oldal, szövegközti illusztrációval, 4400 Ft

A bibliofiliáról, a könyvgyűjtés, a bibliofília gyakorlati tudnivalóiról. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával



Geréb László A magyar középkor költészete

176 oldal, ill., 2600 Ft

A középkori latin nyelvű magyar líra antológiája Geréb László válogatásában és fordításában, szép, illusztrált kötetben. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával



Pompör Zoltán A hétfejű szeretet

Hagyomány és újítás Lázár Ervin elbeszélő művészetében
232 oldal, 2280 Ft

Az irodalmi tanulmányban a szerző Lázár Ervin meséit és más írásait egységes egészként vizsgálva jut arra az álláspontra, hogy az író életművének központi kategóriája a szeretet. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával



Kőszeghy Elemér

Magyarország ötvszjegyek a középkortól 1867-ig

Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns vom Mittelalter bis 1867

Reprint kiadás

Kőszeghy Elemér Magyarországi ötvszjegyek a középkortól 1867-ig Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns vom Mittelalter bis 1867

2. reprint kiadás, 464 oldal, 8479 Ft

A kötet a történelmi Magyarországhoz tartozó városok szerinti csoportosításban tartalmazza a műkincsek ötvszjegyeit, mesztereit, tulajdonosait és egyéb adatait.



Révai Mór János Írók, könyvek, kiadók

Egy magyar könyvkiadó emlékiratai (1920), I-II. kötet, reprint kiadás, 408+496 oldal, 8500 Ft

A Révai Testvérek Rt. igazgatójának, a Révai Nagy Lexikona főszerkesztőjének emlékirata 1920-ból – mintha csak ma lenne: a könyvkiadó ipar kezdetei Magyarországon. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával



GLANT TIBOR
Emlékezzünk Magyarországra

1956

Tanulmányok a magyar forradalom és szabadságharc amerikai emlékezetéről

Glant Tibor Emlékezzünk Magyarországra 1956

Tanulmányok a magyar forradalom és szabadságharc amerikai emlékezetéről

320 oldal, 2490 Ft

Glant Tibor kötetében történelmi pontossággal azt mutatja be, hogyan őrződött meg, hogyan és mi maradt fenn Amerikában az 1956-os forradalomról a nem magyar származású amerikaiak „köztudatában”. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával



Dr. Bódis Béla Kontrolling elemek a könyvkiadásban

Hogyan szervezzünk hatékony kiadói ügyvitelt?

154 oldal, 2680 Ft

A kötet végigvezeti az olvasót – a könyvszakma elismert gazdasági szakemberének kalauzolásával – a könyvkiadás sajátos kalkulációs, számviteli, adózási, tervezési vonatkozásain.

Csak keresni kell – a könyvesboltokban

www.konyv7.hu

Új szolgáltatások a Könyvtárellátónál

Beszélgetés Kormos Sándorral



A könyvszakma egyik fontos szereplője, a száz százalékban állami tulajdonú **Könyvtárellátó Nonprofit Kft.** – az elmúlt években állami támogatásban nem részesült, tehát piaci körülmények között működik. A szakmai felügyeletet az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a tulajdonosi jogokat pedig a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő gyakorolja az általa kijelölt felügyelő bizottság véleményének figyelembevételével.

Tavaly novemberben Kormos Sándor mérnök-informatikus váltotta Maróti Katalint a cég ügyvezető igazgatói posztján. Ezt megelőzően informatikai és áruforgalmi vezetői beosztásban dolgozott itt, és fiatal kora ellenére szinte hihetetlen, hogy már 25 éve a könyvtárellátás szolgálatába szegődött. „Új műsorhoz új férfi kell” – szól a közismert operett dal. Az „új férfit” beszélgetünk az „új műsorról”.

– Hogyan működhet eredményesen egy ilyen fontos állami cég piaci körülmények között? Monopolhelyezete van?

– Szó sincs róla! A könyvtárak bárhol vásárolhatnak, nincs olyan kötelezettségük, hogy csak a Könyvtárellátónál szerezhetik be a megjelenő műveket. Üzleti megfontolásaik alapján választanak bennünket, mert olyan szakmai szolgáltatásokat nyújtunk, amelyekért érdemes.

– Melyek az egyedi szakmai szolgáltatásai?

– Röviden azt tudnám erre mondani, hogy maga a könyvtárellátás. A teljességre törekszünk, ezért a szépirodalmi művek mellett a speciális szakkönyvek, első kötetes vagy kevésbé ismert szerzők műveit, versesköteteket, határon túli könyveket is forgalmazunk. Így elsősorban nem a profit orientál bennünket, hanem az a fontos szempont, hogy vevőink együtt lássák a teljes magyar könyvínalatot, és onnan választhassanak, hiszen ha több helyről szerzik be a könyveket, az adminisztrációs, szállítási, számlázási és egyéb többletköltséggel jár számukra. Tehát vállalkozói tevékenységünket közhasznú céljaink megvalósítása érdekében végezzük.

Továbbá speciális tevékenységünk még az is, hogy – igény szerint – könyvtári használatra előkészítjük a könyveket, azaz felszereljük a köteteket könyvkártyával, könyvsarokkal, amit gyakorlatilag mástól nem kapnak meg. Jelen-tősen olcsóbb, mintha ők végeznék el. Elektronikus úton letölthetik a saját rendszerükbe a könyvek bibliográfiai leírását, amit minden könyvhöz elkészítünk, illetve ellátjuk olyan recenziónal, mely a könyvtárosok beszerzését

könnyítik meg a szakmai szempontok előtérbe helyezésével.

Ezek azok a speciális szolgáltatások, amelyek miatt a könyvtárak – annak ellenére, hogy esetleg néhány százalékkal kevesebb engedményt adunk, mint a nagykereskedő cégek – bennünket választanak, hiszen ezekkel a szolgáltatásokkal költséghatékonyabban tudnak működni.

– Mindehhez mekkora gárda áll rendelkezésre?

– Nyolcvannyolc fő, beleértve a két boltunkban – Szegeden egy kisebb, és a fővárosi Honvéd utcai Könyvárúházaiban – dolgozókat is.

– Milyen úton juttatják el a könyvtárakhoz a kiadványokat?

– Elsősorban interneten, de ha igénylik, papír alapú megrendelő jegyzéken is. A Könyvtárellátó a Magyarországon megjelenő műveket kéthetente az Új Könyvek Állománygyarapítási Tanácsadóban adja közre. Amit számunkra a kiadók, szerzők felajánlanak, ebben ismertetjük. Nem cenzurázunk, politikai szempontok sem játszanak szerepet, kivéve a szélsőséges és rasszista megnyilvánulásokat.

– Ebből a pozícióból más rálátása lett a cégre?

– Munkám során kezdettől a könyvszakmai feladatok informatikai háttérének biztosításával, fejlesztésével foglalkoztam, később az áruforgalom irányítása is a munkám része lett, így az informatika és a logisztika területét eddig is teljes mértékben átláttam. Természetesen most más a perspektíva, a Könyvtárellátó egészének eredményes működtetése a feladat. A kollégáimmal nagyon régóta együtt dolgozunk, sokat segítenek, úgy érzem, korrekt a viszonyom a vezetőkkel és a munkatársakkal is. Ez is erőt ad az új kihívásokra való rugalmas reagálásra, de egyben a társaság hagyományaira építő sajátos szakmai arculat megőrzéséhez is.

– Mit tart meg elődje örökségéből?

– Jól működő céget vettem át, jó szervezeti felépítéssel, kitűnő kapcsolatokkal a kiadókkal és

a könyvtárakkal. A szolgáltatásai, az egész rendszere nagyon jó, mindenképp érdemes megtartani. Eddig sem vettünk fel hitelt, rendszeresen tudunk fizetni a kiadóknak, de a válság, illetve az élet megköveteli a változtatást.

– Melyek ezek?

– Célom a Könyvtárellátó tevékenységének további racionalizálása, a fennálló gazdasági lehetőségek és a megoldandó szakmai feladatok minél optimálisabb összeegyeztetése. Újdonságok a Könyvtárellátó és a könyvtárak életében, hogy kialakítottuk a területi képviselők rendszerét, a hálózat tagjai látogatják a könyvtárakat, ismertetik szolgáltatásainkat, segítenek az állománygyarapításban, illetve a felmerülő problémák megoldásában. Megújítjuk elektronikus szolgáltatásainkat is, új tematikus weblapokat készítettünk, hogy partnereink az aktuális igényeiknek megfelelően tudjanak rendelni. A kiadóknak olyan internetes szolgáltatást ajánlunk, amivel a csak náluk meglévő készleteiket rendelhetővé tehetik. Ezáltal közel duplájára emelkedhet a kizárható könyvek száma.

– Hány partnerük van?

– Több mint 3000 könyvtár, több mint 1000 kiadó: kicsik, nagyok, határon túliak. Esetenként Svájcba, Ausztriába, Franciaországba, de a távoli Ausztráliába és az Egyesült Államokba is szállítunk. Jó kapcsolatunk van a nemzetközi könyvtárellátók vezetőivel is.

– Mit vár 2010-től?

– Reményeink szerint a könyvtárak vásárlásai a válság ellenére sem csökkennek. Bízom benne, hogy új és javuló szolgáltatásaink miatt, amit eddig nem nálunk költöttek el, idén itt fogják. Szeretném, ha a Könyvtárellátó stabil, jól működő cég maradna és megőrizné versenyképességét az egyre nehezedő piaci viszonyok között is, és a múltéhoz hasonlóan a jövőben is elismert helyet foglalhat el a hazai könyvpiacra.

Hegedűs Eszter

A Móra tartja a színvonalat

Tavalyi eredményeik jobbak lettek a vártnál

Az idén 60 éves Móra Kiadónál a vezetőkcsere – **Janikovszky János** személyében – éppen akkor történt, amikor a gazdasági válság közeledett. Az utolsó pillanatban végrehajtott gazdasági megszorításokkal elérték, hogy üzleti eredményeik nem romlottak a válság alatt, tartani tudták a szintet, mind mennyiségileg, mind minőségileg.



– A Móra a tavalyi évben komoly változtatásokat hajtott végre saját struktúrájában. A válság mennyire jelent meg a kiadó életében?

– A válság természetesen jelentkezett, de még idejében elkezdtük racionalizálni a kiadó működését és ez megóvott minket a nagyobb bajtól. Több tízmillió forintot takarítottunk meg három raktárunk összevonásával, a beszállítók, alvállalkozók megversenyztetésével, a józan gondolkodással. Új épületbe akarunk költözni a XI. kerületben, de ez még várat magára. Tizenhatan dolgozunk jelenleg a kiadónál, nem tervezek leépítést, az öröklött struktúrát meg kívánom őrizni. Azt hiszem, az elmúlt másfél év alatt a régi csapat és az új vezetés összejecsiszolódtott, mára teljes a bizalom. A változásoknak köszönhetően a 2009-es eredményünk sokkal jobb, mint ahogy egy válság sújtotta cégé kinézne. A 2008-as esztendőhöz képest az árbevételünk 13–14 százalékkal nőtt, ami nem kis dolog ezekben az időkben. Sajnos a kedvezményes könyvszakmai hitel összege megfelelődt tavaly óta és a bankok is irrális feltételekkel adnak folyószámlahitelt, így a további növekedésnek erős határt szab a forráshiány. Szerényen, de javít a kiadók helyzetén a kulturális járulék eltörlése. Úgy számolom, hogy a Móra a válság ellenére 2010-ben is meg tudja ismételni a 2009-es eredményeket, bár nem lesz könnyű.

– Ezek szerint nem érezték meg a vásárlóerő csökkenését?

– Nem a vásárlóképes kereslet visszaesésétől félttem, hanem attól, hogy egyes kereskedők fizetéseketelenné válnak. Ez szerencsére nem történt meg 2009-ben, de a lehetőség 2010-ben is fennáll, több, számunkra nagy forgalmat bonyolító kereskedőnél van sok hónapos lejárt követelésünk. Most örülök csak igazán, hogy a Mórának nem voltak kiskereskedelmi egységei, mert szerintem, az bukik ma a legnagyobb, akinek olyan

boltjai vannak, amelyeket nem tud idejében bezárni. Hihetetlen mennyiségű új boltfelület nyílt, és a tavalyi évben csupán egyetlen nagy bolthálózat volt képes bezárásokra. A Libri így viszonylag könnyű helyzetben várja a 2010-es évet. Náluk a mi könyveink forgalma a bezárások ellenére sem csökkent, sőt, növekedett valamelyest. A hipermarketekben is ott vannak a Móra könyvek, ezen a területen forgalomnövekedést várok, bízván új partnerünk jobb teljesítményében. Internetes eladásaink a nemzetközi trendeknek megfelelően alakultak, saját webáruházunk a sokszorosát teljesítette a 2008-as szintnek.

– Milyen új tematikával vagy sorozatokkal kívánják meghódítani a gyerekolvasókat?

– Szívügyem a 0-4 éves korosztály. A nekik szóló könyvek kategóriájában próbálunk tovább erősödni, tíz-tizenöt olyan lapozót, leporellót adunk ki, amelyek részben az örök értékű, klasszikus Reich Károly grafikákkal, részben mai, modern illusztrációkkal jelennek meg jóval a mai magyar átlag feletti, színvonalas kivitelben. Sikerült megszerezni Mórnicz Zsigmond Iciri-piciri és A török és a tehének című alkotásainak jogait, ezeket például új grafikával jelentettük meg. Gazdag Erzsébet sorozata (Itt a tavasz, Itt a nyár, Itt az őszi, Itt a tél), vagy Zelk Zoltán: A három nyúl c. műve viszont a régi, klasszikus Reich illusztrációkkal kerül a boltokba. Hihetetlen giccsmennyiség árasztja el ennek a korosztálynak a termékkategóriáját, mi a magunk eszközeivel küzdünk ellene. Úgy vélem, hogy a gyerek azt tartja majd felnőtt korában esztétikusnak, amit kicsiként megszeret.

Kiadónk fontosnak tartja, hogy az idegen nyelvből fordított könyveket a kulturális sokszínűség jellemezze, és ne csupán az angolszász gyerekirodalomnak adjunk teret. Ennek jegyében tavaly olasz, francia, német és finn ifjúsági regényeket is megjelentettünk. De a kiadó kínálatában jelentős szerep

jut a kortárs szépirodalmi munkáknak is, Lackfi János és Kiss Ottó tavaly megjelent verseskötetei a mai gyerekköltészet legszínvonalasabb alkotásai, színes grafikájuk pedig igazi kortárs művészeti alkotások.

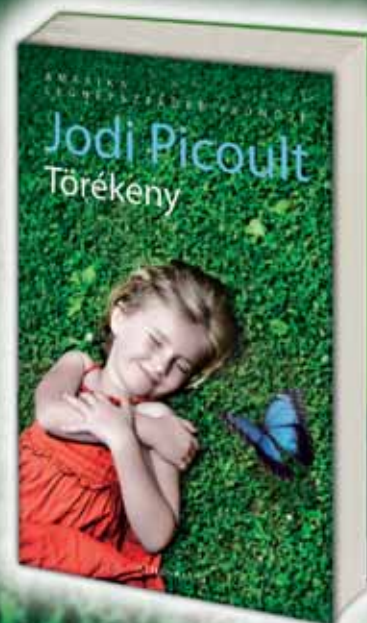
– Mit ajánlanak a nagyobbaknak?

– A Móra Kiadó nem a bestseller-kiadók egyike, de az állandó kötetek választéka masszív tömeget alkot, úthengerként megyünk előre, és csak arra kell vigyáznunk, hogy a jogokat jól őrizzük, illetve próbáljunk hasonlókat szerezni. Van két-három olyan kiadó a piacon, akik nem kis részben abból élnek, hogy a Móra Kiadó korábbi műveit kiadják, kopizzák. Úgy érzem, hogy a fantasy műfajában vagyunk most lemaradva, holott 2001-ben az első között voltunk a vámpírsorozattal. Azóta sok kiadónál több más fantasy-sorozat vált kasszasikerre. Megy tovább a Kis felfedező sorozatunk az iskolásoknak, a Krónika sorozatunk a felnőtteknek és talán végre megvalósul idén a régóta tervezett pszichológiai sorozatunk is, amely gyerekek számára érthetően magyarázza az élet nagy problémáit és fordulóit. Szeretnénk továbbvinni a tavaly év végén megjelent Csilivilvi Lili sorozatunkat, ami nem tipikus Móra termék, de nagyon hiszünk benne. Olyan öltöztetős, rajzos spirálos könyvekről van szó, amelyek a 6-8 éves lányok kreativitására alapozva szórakoztatnak és az első két hónap eladásából sikeresnek tűnnek. Folytatódik a felújított Fekete István- és az ugyancsak megújult Regék és mondák sorozat kiadása. Sok olvasónk és kereskedőnk kérésére tettünk eleget, amikor az elavult borítókat lecseréltük. Számunkra az év legfontosabb eseménye, hogy idén leszünk 60 évesek, ősszel egy nagyobb szabású rendezvény keretében szeretnénk megemlékezni erről, és a következő két Janikovszky Éva-díj átadását is erre az eseményre tervezzük.

Szénási Zsófia

Amerika legnépszerűbb
írójének új regénye

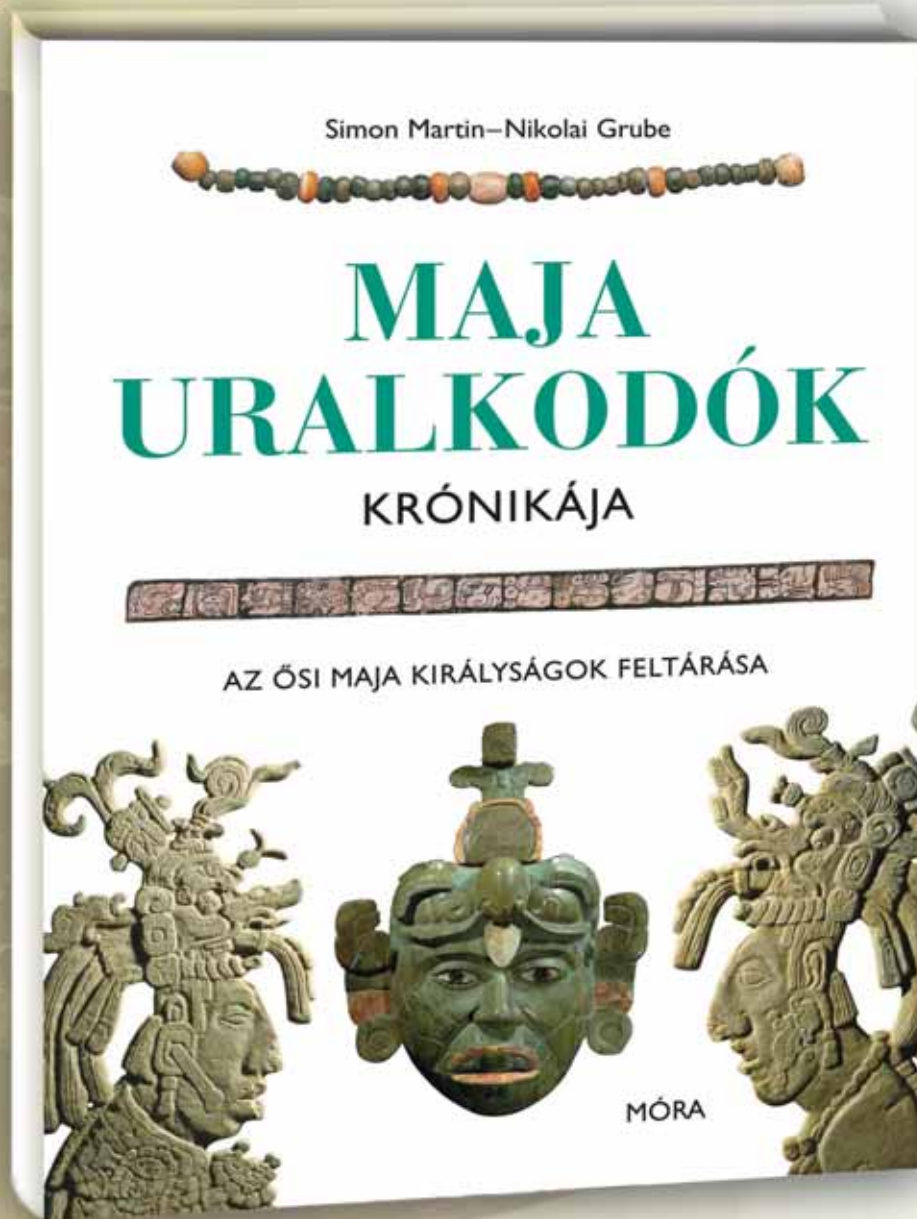
Jodi Picoult Törékeny



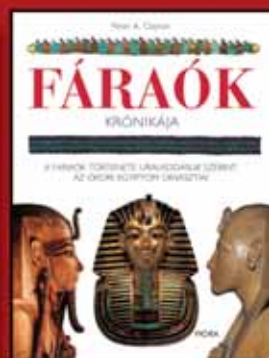
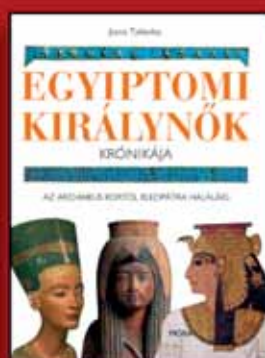
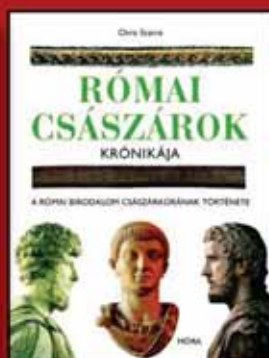
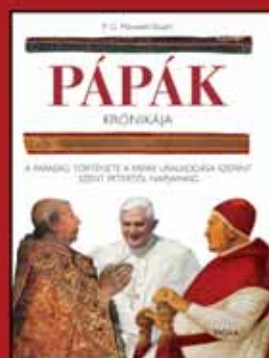
**A VILÁG EGYIK
LEGIZGALMASABB
KULTÚRÁJA**

MÓRA
Könyvkiadó

**ISMERETLEN
ÉS IZGALMAS
VILÁG**



A Krónika sorozat eddig megjelent kötetei:



**A KÖTETEK KEDVEZMÉNNYEL MEGRENDELHETŐK
A MÓRA KÖNYVKIADÓ WEBÁRUHÁZÁBAN:**

www.mora.hu